

**TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
BALIKÇILIK VE SU ÜRÜNLERİ
SEKTÖRÜNDE YAŞANAN SORUNLARIN
ARAŞTIRILARAK
ALINMASI GEREKEN TEDBİRLERİN
BELİRLENMESİ AMACIYLA KURULAN
MECLİS ARAŞTIRMASI KOMİSYONU
(10/5, 6, 8, 22, 58)
TUTANAK DERGİSİ**

**2'nci Toplantı
26 Ekim 2023 Perşembe**

(TBMM Tutanak Hizmetleri Başkanlığı tarafından hazırlanan bu Tutanak Dergisi'nde okunmuş bulunan her tür belge ile konuşmacılar tarafından ifade edilmiş ve tırnak içinde belirtilmiş alıntı sözler aslına uygun olarak yazılmıştır.)

İ Ç İ N D E K İ L E R

	<u>Sayfa</u>
I.- GÖRÜŞÜLEN KONULAR	53
II.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI	55
<i>1.- Komisyon Başkanı İsmail Emrah Karayel'in, Komisyonun bugünkü gündemine, katılımcılara "Hoş geldiniz." dediğine, izlenecek çalışma yöntemlerine ve toplantı sürecine ilişkin açıklaması</i>	55:56
III.- SUNUMLAR	56,78,95
<i>1.- Su Ürünleri Yetiştiricileri Üretici Merkez Birliği Yönetim Kurulu Başkanı Faruk Coşkun'un, balıkçılık ve su ürünleri sektöründe yaşanan sorunlar ve çözüm önerileri hakkında sunumu</i>	56:63
<i>2.- Su Ürünleri Yetiştiricileri Üretici Merkez Birliği Trabzon Temsilcisi Zeki Şeremet'in, balıkçılık ve su ürünleri sektöründe yaşanan sorunlar ve çözüm önerileri hakkında sunumu</i>	63:68
<i>3.- Su Ürünleri Yetiştiricileri Üretici Merkez Birliği Yönetim Kurulu Üyesi Muhammed Toğuç'un, balıkçılık ve su ürünleri sektöründe yaşanan sorunlar ve çözüm önerileri hakkında sunumu</i>	68:69

4.- Su Ürünleri Kooperatifleri Merkez Birliği Başkanı Ramazan Özkaya'nın, balıkçılık ve su ürünleri sektöründe yaşanan sorunlar ve çözüm önerileri hakkında sunumu	78:83
5.- Su Ürünleri Kooperatifleri Merkez Birliği Başkan Yardımcısı Barış Zaman'ın, balıkçılık ve su ürünleri sektöründe yaşanan sorunlar ve çözüm önerileri hakkında sunumu	83:85
6.- Deniz Ürünleri Avcıları Üreticileri Merkez Birliği İstanbul Temsilcisi Murat Kul'un, balıkçılık ve su ürünleri sektöründe yaşanan sorunlar ve çözüm önerileri hakkında sunumu	95:110
IV.- MECLİS ARAŞTIRMASI KOMİSYONLARI	69,85
A) GÖRÜŞMELER	69:78,85:95
1.- Su Ürünleri Yetiştiricileri Üretici Merkez Birliği (SUYMERBİR) temsilcilerinin balıkçılık ve su ürünleri sektöründe yaşanan sorunlar ve çözüm önerileri hakkında yaptıkları sunumlara ilişkin görüşmeler	69:78
2.- Su Ürünleri Kooperatifleri Merkez Birliği (SÜR-KOOP) temsilcilerinin balıkçılık ve su ürünleri sektöründe yaşanan sorunlar ve çözüm önerileri hakkında yaptıkları sunumlara ilişkin görüşmeler	85:95

**BALIKÇILIK VE SU ÜRÜNLERİ SEKTÖRÜNDE YAŞANAN SORUNLARIN
ARAŞTIRILARAK ALINMASI GEREKEN TEDBİRLERİN BELİRLENMESİ AMACIYLA
KURULAN MECLİS ARAŞTIRMASI KOMİSYONU
(10/5, 6, 8, 22, 58)**

**2'nci Toplantı
26 Ekim 2023 Perşembe**

I.- GÖRÜŞÜLEN KONULAR

TBMM Balıkçılık ve Su Ürünleri Sektöründe Yaşanan Sorunların Araştırılarak Alınması Gereken Tedbirlerin Belirlenmesi Amacıyla Kurulan Meclis Araştırması Komisyonu saat 13.07'de açıldı.

Komisyon Başkanı İsmail Emrah Karayel, Komisyonun bugünkü gündemine, katılımcılara “Hoş geldiniz.” dediğine, izlenecek çalışma yöntemlerine ve toplantı sürecine ilişkin açıklama yaptı.

Su Ürünleri Yetiştiricileri Üretici Merkez Birliği (SUYMERBİR) Yönetim Kurulu Başkanı Faruk Coşkun tarafından, balıkçılık ve su ürünleri sektöründe yaşanan sorunlar ve çözüm önerileri,

Su Ürünleri Yetiştiricileri Üretici Merkez Birliği (SUYMERBİR) Trabzon Temsilcisi Zeki Şeremet tarafından, balıkçılık ve su ürünleri sektöründe yaşanan sorunlar ve çözüm önerileri,

Su Ürünleri Yetiştiricileri Üretici Merkez Birliği (SUYMERBİR) Yönetim Kurulu Üyesi Muhammed Toğuç tarafından, balıkçılık ve su ürünleri sektöründe yaşanan sorunlar ve çözüm önerileri,

Su Ürünleri Kooperatifleri Merkez Birliği (SÜR-KOOP) Başkanı Ramazan Özkaya tarafından, balıkçılık ve su ürünleri sektöründe yaşanan sorunlar ve çözüm önerileri,

Su Ürünleri Kooperatifleri Merkez Birliği (SÜR-KOOP) Başkan Yardımcısı Barış Zaman tarafından, balıkçılık ve su ürünleri sektöründe yaşanan sorunlar ve çözüm önerileri,

Deniz Ürünleri Avcıları Üreticileri Merkez Birliği (DEM-BİR) İstanbul Temsilcisi Murat Kul tarafından, balıkçılık ve su ürünleri sektöründe yaşanan sorunlar ve çözüm önerileri,

Hakkında sunum yapıldı.

Su Ürünleri Yetiştiricileri Üretici Merkez Birliği (SUYMERBİR) temsilcilerinin balıkçılık ve su ürünleri sektöründe yaşanan sorunlar ve çözüm önerileri hakkında yaptıkları sunumlara,

Su Ürünleri Kooperatifleri Merkez Birliği (SÜR-KOOP) temsilcilerinin balıkçılık ve su ürünleri sektöründe yaşanan sorunlar ve çözüm önerileri hakkında yaptıkları sunumlara,

İlişkin görüşme yapıldı.

Komisyon gündeminde görüşülecek başka konu bulunmadığından saat 17.12'de toplantıya son verildi.

26 Ekim 2023 Perşembe

BİRİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 13.07

BAŞKAN: İsmail Emrah KARAYEL (İstanbul)

BAŞKAN VEKİLİ: Nazım ELMAS (Giresun)

SÖZCÜ: Barış KARADENİZ (Sinop)

KÂTİP: Hilmi DURGUN (Antalya)

BAŞKAN İSMAİL EMRAH KARAYEL – Değerli milletvekillerimiz, SUYMEYBİR, SÜR-KOOP ve DEM-BİR'in kıymetli başkanları, yöneticileri, temsilcileri; Balıkçılık ve Su Ürünleri Sektöründe Yaşanan Sorunların Araştırılarak Alınması Gereken Tedbirlerin Belirlenmesi Amacıyla Kurulan Meclis Araştırması Komisyonumuzun seçimden sonraki 2'nci Toplantısını gerçekleştiriyoruz.

II.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI

1.- Komisyon Başkanı İsmail Emrah Karayel'in, Komisyonun bugünkü gündemine, katılımcılara "Hoş geldiniz." dediğine, izlenecek çalışma yöntemlerine ve toplantı sürecine ilişkin açıklaması

BAŞKAN İSMAİL EMRAH KARAYEL – Bu toplantımızda Su Ürünleri Yetiştiricileri Üretici Merkez Birliği, Su Ürünleri Kooperatifleri Merkez Birliği, Deniz Ürünleri Avcıları Üreticileri Merkez Birliği temsilcilerini dinleyeceğiz sırayla. Su Ürünleri Yetiştiricileri Üretici Merkez Birliğini ilk önce dinleyeceğiz.

SUYMEYBİR'den Yönetim Kurulu Başkanı Sayın Faruk Coşkun burada, Yönetim Kurulu Üyesi Muhammet Toğuş burada, Trabzon Temsilcisi Zeki Şeremet burada; kendilerine bir kez daha hoş geldiniz diyoruz. Su Ürünleri Kooperatifleri Merkez Birliğinden (SÜR-KOOP) Başkan Ramazan Özkaya burada, Başkan Yardımcısı Barış Zaman burada. Deniz Ürünleri Avcıları Üreticileri Merkez Birliğinden de (DEM-BİR) Başkan Nihat Işık Bey burada, İstanbul Temsilcisi Murat Kul Bey burada, Rize Temsilcisi Muharrem Hamza burada ve Su Ürünleri Mühendisi Kübra Sıla Hanım burada; tekrar hoş geldiniz diyoruz.

Bugün, sektörün en üst birlikleri olarak sizleri öncelikle dinleyelim istedik. Sizden daha önce, Bakanlığımızdan, Su Ürünleri Genel Müdürlüğümüzden bir sunum aldık, bundan sonra da bu çalışmalarımız, dinlemelerimiz ve saha çalışmalarımız, araştırmalarımız devam edecek. Önümüzdeki hafta eğer uygun olursa saha çalışmalarımıza gene başlamayı planlıyoruz. Tabii, partilerin genel kurullarının, kongrelerinin olması üyelerimizle ilgili bir mazeret oluşturuyor, dolayısıyla onları da dikkate alarak saha çalışmalarımıza eğer mümkünse önümüzdeki hafta, değilse daha sonraki haftalarda başlayacağız. Türkiye'mizin denizlerinin ve iç sularının, yetiştiricilerinin, avcılarının ve sektörün diğer paydaşlarının -işleme tesisleri dâhil- diğer paydaşların hepsinin görüşlerini almak istiyoruz.

Tabii, biraz önce ismini zikrettiğim kurumlarımızın birçoğunun temsilcisiyle hem Su Ürünleri Kanunu'nun hazırlanması sürecinde hem Müsilaj Komisyonunun çalışmalarının bir kısmında fikir alışverişi şeklinde hem de geçen dönem kurulmuş olan aynı konudaki araştırma komisyonumuzun çalışma süreçlerinde bir arada olduk, tanıştık, fikir alışverişinde bulunduk. Onların hepsi yani sizlerin de görüşlerinizin hepsi bu kayıtlarda mevcut. Bu kayıtlar hem tutanak olarak mevcut -ben de inceledim- hem de özet olarak burada kıymetli milletvekillerimizle paylaştık. Dolayısıyla onların da genel bir kanaati var ama tekrar, geçen seneden bu seneye değişen süreç içerisinde varsa ihtiyaçlar, varsa önereceğiniz çözüm önerileri onları da dinlemek için hep birlikteyiz, bir aradayız. Sizleri dinledikten

sonra soru-cevap kısmını yapalım istiyoruz. Soru-cevap kısmında hem milletvekillerimizin ifade edeceği hususlar vardır hem de sizlere sorulacak sorular vardır, onları da yaparak daha verimli bir toplantı geçirmiş olacağız inşallah.

Tekrar hepinize teşekkür ediyoruz buraya geldiğiniz için. Vakti de verimli kullanmak açısından önce sunumları gerçekleştirilelim ve daha sonra da soru-cevap kısmına ve fikirlerin beyan edilmesi kısmına geçelim isterseniz.

Su Ürünleri Yetiştiricileri Üretici Merkez Birliği ilk önce sunumumuzu yapacak. Merkez Birliği adına Yönetim Kurulu Başkanı Faruk Coşkun.

Buyurun.

III.- SUNUMLAR

1.- Su Ürünleri Yetiştiricileri Üretici Merkez Birliği Yönetim Kurulu Başkanı Faruk Coşkun'un, balıkçılık ve su ürünleri sektöründe yaşanan sorunlar ve çözüm önerileri hakkında sunumu

SU ÜRÜNLERİ YETİŞTİRİCİLERİ MERKEZ BİRLİĞİ YÖNETİM KURULU BAŞKANI FARUK COŞKUN – Sayın Başkanım, sayın Komisyon üyeleri; hepinizi saygıyla selamlıyor, toplantımızın memleketimize, ülkemize faydalı olması temennisi sunarak sözlerime başlamak istiyorum.

Biliyorsunuz, ben Su Ürünleri Yetiştiricileri Üretici Merkez Birliği Başkanı olarak ve bir Karadeniz temsilcimiz, bir de Ege temsilcimizle beraber geldim. Ben de aynı zamanda iç sucuyum, Muğla Seydikemer ilçesinde alabalık yetiştiriciliği yapıyorum. Oranın ve iç sulardaki sorunları da daha iyi biliyorum; arkadaşlarımız Ege'deki sorunları, Karadeniz'deki sorunları biliyor ve Karadeniz'deki özellikle son yıllarda başımıza gelen somonla ilgili sorunlara da rahatlıkla cevap vermek açısından 3 arkadaşımız geldik, sorulacak sorulara da rahatlıkla cevap verebileceğimizi umuyorum, gerekli deneyim ve tecrübe de sahibiz arkadaşlarımızla beraber.

Sayın Başkanım, bildiğiniz gibi, bizim su ürünü yetiştiricilik sektörümüzde 571 tona ulaştık yetiştiricilik olarak. Bunlar nedir? Alabalık, çipura, levrek ve somon balığı olmak üzere 4 türde bayağı yetiştiricilik yapıyoruz ve şu anda ülkemizde yetiştirdiğimiz balıkların yaklaşık yarısından fazlasını -270 bin, 280 bin tona karşılık- ihraç ediyoruz. Yani gerçekten su ürünlerinin ihracatı 1,5 milyar doları geçti, 1 milyar 650 milyon dolar hatta şu an yani büyük bir sektör. Bu sektörümüzdeki, ülkemizdeki 2.300 üreticinin yaklaşık yüzde 60'ı bizim Birliğimizin üyesi fakat üretimdeyse bunun yüzde 80, yüzde 90'ını Birliğimiz üyeleri sağlamaktadır yani gerçekten bununla da gurur duyuyoruz. Yetiştiricilikte geldiğimiz safhayı ve ülkemizin gösterdiği bu performansı gerçekten övünülecek buluyorum ben her şeyden önce yani bununla da övünüyoruz yetiştirici olarak. Elbette avcılığımız da var, ülkemizdeki avcılığımızla ilgili bilgileri de Sayın Ramazan Bey ve Nihat Bey verecekler, ben o konulara girmek istemiyorum ama sektörümüzle ilgili sıkıntılarımız var elbette, yok değil yani olması da gerekir çünkü bu kadar büyük bir sektörün sıkıntıları da olacaktır. Bununla birlikte çözüm yolları da var ama biz bazen çözüm yollarını herhâlde bırakıyoruz, daha kısa yoldan bazı şeyleri çözmek için bazı kişilere fazla yükleniyoruz, bazılarını ise yüklenmeyerek serbest bırakıyoruz.

Şimdi, kendimizin belirlediği sorunları nisan ayında yaptığımız grup çalışmasına ilaveten sizlerin hepinize de sunduk; 7-8 tane sorun belirledim, şu anda hâlâ devam eden ve çözülmeyen önemli sorunlarımızı ve buna ilave olan sorunlar da var, onlardan da kısaca bahsederek sizin bilgilerinize sundum. Şimdi, bunları da tek tek söylemek istiyorum müsaade ederseniz.

En büyük sıkıntılarımızdan biri özellikle su kiralama sürelerinin kısa olması yani bu sürelerin artırılmasını istiyoruz, onunla ilgili detaylar da... İkincisi, yüksek su kira bedellerinin bizleri rahatsız ettiğini, önüne gelen şekilde çok fahiş fiyatlara çıktığını söylemek istiyorum. Tesislerde izinsiz su kullanımları var. Hatırlarsanız, geçen toplantıda da bu gündeme gelmişti, ben “İzinsiz kullanılıyor.” dediğimde sayın vekillerimizden biri “Sen o zaman kaçak kullanıyorsun, suç işliyorsun.” demişti, öyle bir şey de yok yani suç da işlesek yani büyük bir hata olduğunu gördük, izinsiz su kullanımı var.

Şimdi, bir de bunların yanında, ülkemizde şu anda bazı işletmelerimizde, bazı yerlerde kapasitenin üzerinde üretim yapılıyor. Bunlarla ilgili şimdi şeyleri de daha detaylıca söyleyeceğim, okuyacağım sizlere.

Şimdi, biliyorsunuz, balıkçılık tesislerimizin bir orman sahası var, özellikle alabalık tesislerinin olduğu orman sahaları var. Biliyorsunuz, bu orman sahalarında Anayasa Mahkemesinin kararı çıktıktan bir yıl sonra tekrar bir kanun değişikliği yapıldı. Bu iki yıl süre zarfında yani 2020 Kasımı ile 2021 Aralık arasında süreleri iptal olan arkadaşlarımızın kiralamalarının uzatmalarını yapmadılar, hâlâ sıkıntıları devam ediyor, bu şekilde sıkıntılarımız devam ediyor, bunların da...

BAŞKAN İSMAİL EMRAH KARAYEL – Hâlâ devam ediyor mu?

SU ÜRÜNLERİ YETİŞTİRİCİLERİ MERKEZ BİRLİĞİ YÖNETİM KURULU BAŞKANI FARUK COŞKUN – Hâlâ devam ediyor bazı yerlerde, bazı arkadaşlar... Şimdi, gelirken de ikisiyle görüştüm, hâlâ çözülmediğini ve çok yüksek fiyatta ihale ettiklerini, kiralamalarını yapmak istediklerini, bunun da üreticilerimizin altından kalkamayacağını... Ayrıca arkadaşın bana söylediğine göre, 1 milyona yakın noter masrafı istiyorlarmış, noterden tasdik istiyorlar ya kiralamalarda, o şekilde şeyler var. Orman sahalarıyla ilgili de sıkıntılarımız devam ediyor.

Şimdi bir de son sıralarda -yüzeysel olarak bahsetmek istiyorum- VHS dediğimiz bir hastalık ülkemizin başına bela olmaya başladı. Bu hastalık da ülkemizdeki sularda olduğu için hızlıca da yayılıyor; bu da çok tehlikeli bir hastalık, balıkları öldürdüğü gibi ihbarı zorunlu hastalık olduğu için buna bizim Tarım ve Orman Bakanlığımız Gıda Kontrol Genel Müdürlüğünün bir çözüm bulması gerekiyor. Acil olarak aşı mı getirtirecek, ilaçları mı getirtirecek veya nasıl olarsa üreticilerin önünü açması gerekiyor.

Bir diğer önemli konu ise 5200 sayılı Tarımsal Üretici Birlikleri Kanunu. Bu kanun ve yönetmeliklerin acil olarak değişmesi gerekiyor çünkü şu anda bizim üreticilerimizin isteklerine cevap veremiyor, verememekte; durum bundan ibaret.

Şimdi, su kiralama sürelerinin artırılmasıyla ilgili notumuza geçecek olursak, biliyorsunuz, su ürünleri kiralamaları şu anda bir yıl, beş yıl ve on beş yıl süreyle yapılmakta fakat bu süreler çok az gelmekte, çok büyük problemler yaşamaktayız. Biz istiyoruz ki on beş yıl süreyle yapılsın. On beş yılın altında kira sürelerinde, mesela orman içi sularda bir ormandan araziye kiralamaya kalktığınızda orman kiralamaları o kadar prosedüre tabi ki bizden istedikleri belgeleri inanır mısınız bazen temin etmekte zorlanıyoruz; temin edemediğimiz gibi bir de süresi çok uzuyor. Bir kiralama Ormandan en az bir yılda çıkıyor. Biz, su ürünleri il müdürlüklerinde bir iki saatte yaparken ormandan kiralamamız ise bir yıl gibi bir zaman alıyor, bir yıl süreyle de bir de bakıyorsun ki zaten bir yıl su ürünleri kirası almışsın, süre bitiyor, ikinci yıl kiralayacaksın, sürekli bürokrasiyle uğraşıyoruz; bu da büyük sıkıntı yaratıyor. Bunun çözümü için su kiralama sürelerinin en az on beş yıl olarak düzeltilmesini istiyoruz. Yani Balıkçılık Su Ürünleri Genel Müdürlüğümüz bu konuda çalışma yapıyor ama Devlet Su İşleriyle bir mutabakat sağlayıp da on beş yıl süreyle henüz çıkartamadılar, çıkartmalarını bekliyoruz, sürekli de görüşüyorum kendileriyle, inşallah kısa sürede çıkartırlar diye umuyorum. Kira süreleri bu.

Yüksek kira bedelleri ise herkesin bildiği gibi bizim işletmelerimizde sularımız ya kaynak sularıdır ya da akarsulardan temin ediyoruz bu suları ve kanallarla işletmelere getiriyoruz, kullanıyoruz ve suları temizledikten sonra da deşarj ediyoruz. Tabii, bu da sıkıntılar yaratıyor yani deşarj konusunda da sıkıntılarımız var. Üreticilerimiz -yani açık konuşacaksak burada- bazen kurallara uymuyorlar, kurallara uymadıkları için de sıkıntı yaşıyoruz, hem nehirleri kirletiyoruz hem suları kirletiyoruz, ziraat odaları ile oradaki halkla karşı karşıya kalıyoruz, çeşitli sıkıntılar yaşıyoruz. Yalnız işte, ne bileyim ben, halk şikâyet ediyor. Adamın biri diyor ki bana geçen gün: “Ya, benim ineğim su içmiyor, kardeşim, siz suyu kirletiyorsunuz.” Yani gerçekten çok ilginç, değil mi? Yani bir fiyat istikrarı sağlamamız gerekiyor.

Şimdi, Tarım Bakanlığı belirlediği fiyat endeksini TÜFE oranlarına göre belirliyor. TÜFE oranları -biliyorsunuz- her yıl çok değişken oluyor, onun için çok artıyor. Bizim üreticilerimiz kiralamalarda gerek iç suda gerek denizlerde olsun altından kalkamıyorlar yani TÜFE oranına göre belirlenince -inanır mısın- bu sene için bazı yerlerde yüzde 400 gibi fiyat artışları yapılmış. Bunun çözüm oranı da devletimizin imkânları büyük, geniş, belirli rakamlar veriyor “Yıllık kira bedelleri şu kadar artsın, bilmem ne yapsın.” diyor, bunlara uyulursa bizim üreticilerimizin de rahat edeceğini düşünüyoruz. Özellikle bunu söylemek istiyorum yani devletin belirlediği fiyatlara bakanlıklarımız da uysun veya mesela, bazı illerde -biliyorsunuz- özel idareler de yapıyor, hatta oradaki tarım faaliyetlerini yürüten arkadaşlar yapıyor, bazı yerlerde de Maliyeye yatırılıyor. Bazı yerlerde bu kurallara uymuyorlar işte, diyorlar ki: “Ya, bu balıkçı çok kazanıyor, bu, şu kadar kira versin.” bunun gibi sıkıntılarla karşılaşılıyor. Bu da bizi çözümsüzlüğe itiyor yani gerçekten sıkıntılara sıkıntıyla cevap veriyorlar. Ha, bunları istemiyoruz. Onun için, belirlenecek bir rakamın üzerinde anlaşılırsa hiç kimsenin de itiraz edeceğini zannetmiyorum, üreticiler de bunu şey yapıyor... Öyle demeyin efendim, mesela, denizde bir adam 15-20 dönüm bir yer kir alıyor veya işte, iç sularda 100, 200, 1.000 litre su kiralayan arkadaşlarımız var; çok büyük rakamlara gidiyor. İnanır mısın, bazen oluyor ki yıllık üretim kadar para istiyorlar, mesela, şu andaki orman kiralalarında olduğu gibi yani işte, çok yüksek değerler istiyor. Bunun altından üreticilerimiz kalkamıyor. Her şey makul olursa efendim... Şunu unutmasınlar, unutulmaması lazım: Biz, su ürünleri sektörü olarak bu ülkenin kalkınmasına çok büyük katkı sağlıyoruz; insanların protein açığını karşılıyoruz, et ihtiyaçlarını karşılıyoruz, her şeyini karşılıyoruz. Yani sektör olarak gerçekten ülke ekonomisine çok büyük katkımız olduğu gibi insanların sağlığıyla da... Şimdi, biz -biliyorsunuz- son dönemlerde yaptığımız çalışmalarda “En az haftada iki gün balık ye, sağlıklı kal, sağlıklı yaşa.” diyoruz yani bunları da dikkate almamız lazım. Yani biz bu insanlara hizmet ederken, bu balıkları üretirken hep kendimizi düşünerek yapmıyoruz; insanlarımızı, milletimizi de düşünerek yapıyoruz. Mesela, diyoruz ki “Karadeniz’deki tüketim 8 kilogramdan çok fazla, 20 kilogramlara kadar çıkıyor, işte, doğuda düşük, ondan sonra bazı yerlerde düşük, kıyılarda yüksek. Bunların da olmaması gerekiyor. Şimdi, ülkemizde -biliyorsunuz, bir de taze tüketim çok önemli- insanlar donmuş balık yemek istemiyorlar, onun için taze tüketim istiyorlar. Bunlara da dikkat ederek... Bazı şeylerde üreticilerimizin dikkat ettiği kadar da insanlarımızın dikkat etmesini istiyoruz veya devletimizin de bu konuda gerekli anlayışı göstereceğine canı gönülden inanıyoruz.

Sayın Başkanım, şimdi bir de izinsiz su kullanım işleri var; burada geçen dönemde de çok tartışması yapıldı, sıkıntılar yarattı Komisyonda, buna ben yine değinmek istiyorum. Burada da bir kontrolsüzlük ve denetimsizlik var düşüncesindeyim. Yani aslında bu sonradan değil, işletme ilk yapılırken, tesis kurulurken mesela, adamın kapasitesine göre kanallar belirleniyor, kanallar yapılıyor. Mesela, adamın 100 ton kapasitesi var, 100 ton için kullanılacak su belli; 250 litre, 300 litre. Onun için kapasiteye suyu getirecek şekilde kanal yapılması gerekirken üretici arkadaşlarımız veya tesis sahibi arkadaşlarımız 2 metre genişliğinde kanal yaparak 2 bin litre, 3 bin litre su getiriyorlar. Şu anda öyle bir duruma geldik ki bu sular ülkemizde büyük sıkıntılar yaşatmaya başladı. Bunları çözmemiz gerekiyor yani bu kadar

denetimsiz, kontrolsüz olmaması gerekiyor. Başta, Balıkçılık ve Su Ürünleri Genel Müdürlüğümüz şu anda ilgileniyor bazı konularda -sağ olsunlar, Allah razı olsun kendilerinden de, bak, bunu da özellikle söylüyorum efendim- her konuda da yardımcı oluyorlar.

Şimdi, efendim, burada şunu demek istiyorum: Herkes önüne geldiği kadar su kullanmasın. Şimdi, ülkemizde bazı tarım il müdürlüklerimiz gidiyor, hemen cezayı bastırıyor. Ceza çözüm değil efendim, adam cezayı ödüyor, yine aynıısını yapıyor. Yani ceza yerine diyorum, il müdürlüğündeki arkadaşlarımız ikna edici çözüm bularak... İşte, arkadaşlarım, bunu yaparsanız başkasına da zarar veriyorsunuz, ülke ekonomisine de veya... Bizim sularımız gittikçe değerlendiriliyor, ülkemizde de olduğu gibi, dünyada olduğu gibi son dönemde iklim ve kuraklıklar nedeniyle büyük sıkıntı yaşıyoruz. E, bunları ikna ederek bunları çözmeleri lazım yani “250 litre suyu 850 litreden fazla kullanma.” veya işte, “Artı, eksi yüzde 10 kullanabilirsin.” gibi, durumları izah ederek tesis sahiplerini ikna etmeleri gerekiyor. En güzel çözüm de bu diye düşünüyorum yani direkt cezayla veya kontrolle, denetimle bu işlerin olmayacağını...

Şimdi, mesela, bizde tambur filtreler var balıkçılıkta. Tambur filtreler gündüzleri çalışıyorsa geceleri vatandaş çalıştırmıyor çünkü “Elektrik parası çok yüksek geliyor.” diyor, onun için, kaçıyorlar, gece denetimleri sağlamak mümkün değil. Onun için, insanları ikna ederek, bilinçlendirerek bu işi çözmemiz gerektiğini söylemek istiyorum.

Şimdi, diğer bir konu da efendim, başta da söylediğim gibi, kapasitesinin üstünde üretim yapan arkadaşlarımız var; bunları isteyerek yapıyorlar veya istemeyerek yapıyorlar veya açgözlülüklerinden; bir şey söyleyemeyeceğim. Bazen gerçekten 100 ton kapasitesi varsa 200 ton veya işte, bin ton kapasitesi varsa 2 bin ton veya 3 bin ton kapasitesi varsa 8, 10, 20 bin ton gibi üretimler yapmaya çalışıyorlar. Bunda da bizim şu andaki ihracat rakamlarımızdaki sıkıntılar gibi büyük düşüşler görüldü. Başlangıçta 7-8 dolar olan somon balığı ihracatımız şu anda düştü 5-6 dolara. Büyük bir sıkıntı yaratıyor, bu da maliyetini kurtarmıyor, maliyetini kurtarmayacağından iç piyasaya dönülüyor, iç piyasaya dönülünce de iç piyasada geriye doğru etki ediyor, yavrulara etki ediyor, alabalıklara etki ediyor. Karadeniz’deki yaşadığımız sıkıntılar tüm Türkiye geneline... Ama sırf Karadeniz için değil bu söylediklerim, tüm Türkiye için geçerli, karadaki havuzlar için de geçerli, iç sulardaki kafesler için de geçerli. İnsanlarda bir doyumsuzluk mu var, nasıl oldu bilmiyorum, bir sıkıntı var bu konuda yani sizler daha iyi biliyorsunuz. Onun için, Su Ürünleri Genel Müdürlüğümüz bu konuda tedbir almaya çalışıyor, şu anda tespit çalışmaları yapıyorlar. İnşallah, tespit çalışmalarından sonra insanları toplantılara mı çağıracaklar, söyleyecekler, il müdürlüklerine talimatlar vererek mi yaptıracaklar bunları... Yani ben demek istiyorum ki yine, burada da ceza işlemi yürüse bile tamamıyla çözüm olacağını düşünmüyorum. Sıkıntılardan biri de bu yani insanların üretim kapasitesine dönmesi gerektiğini düşünüyorum.

Şimdi, biraz önce söylediğim gibi, orman sahalarındaki su ürünleri tesislerinin durumu. Sayın Başkanım, biraz önce de söylediğim gibi, 27/11/2020’de Anayasa Mahkemesinin -biliyorsunuz- yayımlanan kararına göre bizim orman içi sahalarındaki su ürünleri tesisleri yasaklandı ve menedildi, kapatıldı her tarafı. Bundan sonraki girişimlerden, hepsinden sizlerin de bilgisi var, hepiniz de biliyorsunuz yani 21/12/2021 tarihinde -sağ olsun- Türkiye Büyük Millet Meclisimizin kararıyla tekrar Orman Kanunu’nun 18’inci maddesine su ürünleri tesislerinin yapılması izni konuldu. Şimdi, büyük sıkıntımız su kiralaları, kira süreleri devam edenlerde sıkıntı yok fakat bu iki tarih arasında boşluğa gelenler, kira süresi bitenler ondan sonra kiralamalarını yapamadılar. Kiralamalarını yapamadıkları için de hâlâ devam ediyorlar. Defalarca, Orman Genel Müdürlüğündeki arkadaşlarımızla, Orman teşkilatındaki arkadaşlarımızla da görüştük fakat bir türlü çözüm bulamadık. En sonunda dediler ki: “İnşaat ve İkmal Dairesi vasıtasıyla su ürünleri tesislerindeki mevcut demirbaşlarını envanterlere

kaydederek bunlara kira bedeli belirleriz, İnşaat ve İkmal Dairesi olarak bunları tekrar kiraya veririz.” O şekilde bir anlaşma sağlandı, geçen, giden Bakan döneminde; hâlâ da bu prosedürler devam ediyor fakat bazı yerlerde sıkıntılar hâlâ çözülemedi. Orman Bölge Müdürlüğündeki envanter çalışmalarında adam buzdolabını, bilmem biraz önce dediğim tambur filtreyi falan filan, hepsini demirbaş kaydetmiş, bunlar demirbaş değil ki demirbaş olmaması lazım bunların.

Bir de şöyle bir şey: Yatırım maliyetlerinin yüzde 5’i olarak kiralyorlar ya, buna onu da mal ettikleri zaman maliyetler çok yükseliyor, maliyetler yükseldiği için de kira bedelleri çok yüksek tutuluyor. Şimdi, mesela, geçmişte 8-10 bin lira veren adamlara şimdi 500 bin liraya kadar kira bedelleri çıkmış. 500 bin lira ödeyen bir yerin kirası 5 milyona çıkmış gibi durumlarla karşılaşıyoruz. Bunun da çözülmesi gerekiyor efendim, biz defalarca söyledik. Şunu söylemek istiyorum: Onların hukuk müşavirliğinde bir genelge çıkardılar. Biliyorsunuz, o genelge bizim kanun çıkmadan önce çıktığı için ona göre... Aslında, o genelge bizim kanun çıkmadan önce olduğu için kapsamaması lazım bizim kiralamaları ama maalesef kapsatıyorlar. Oranın hukuk müşavirliği Nuh dedi, peygamber demedi. “Biz buna göre işlemleri yaparız.” dedi, yaptıkları için de arkadaşlarımız böyle çok çok... Zannediyorum Türkiye genelinde 50 civarında bir işletmemiz var yani bunların bir kısmı şimdi kiraladı. Bazıları için demirbaş envanteri olmadığı için çok ucuz şekilde kiraladılar anladığım kadarıyla ama bazıları da hem arazisi büyük hem de envanteri çok olduğu için, demirbaş çok olduğu için fiyatlar çok yüksek gitti. Bu da tabii maliyetleri yükseltiyor. E, biraz önce de dedik ya biz: “Maliyetlerimiz yükseldiği için balık maliyetleri yükselirse satış fiyatları da yükseliyor. Satış fiyatları yükseldiği için tüketicimiz de istediği fiyatlara balık bulamıyor.” Mesela, şu anda, çipura, levreğin kilosu 140-150 liraya satılırken alabalığın kilosu 100-110 lira, somon da 160-170 liraya satılması gerekirken 90 liraya kadar falan düştü. O zaman ne yapıyorlar? İnsanlar soğuk havalarda bekletiyorlar, soğuk havalarda doldurup ondan sonra insanların tüketimine zorluyorlar. Biliyorsunuz, ülkemizdeki alışkanlık çok kötü, taze balık tüketiyorlar -Sayın Başkanımız daha iyi bilir ya özellikle avcılıkta olduğu için- yani taze balık tüketimi olduğu için donmuş balıkları çözdürüp de yemek biraz sıkıntı yaratıyor; bunu istemiyoruz. Tabii, bunun için de bunları da göz önüne alarak bizim bu işlerin çözülmesi gerektiğini düşünüyorum.

Diğer bir konu ise VHS hastalığı. Şimdi, ülkemizde son dönemlerde balık ölümleri ve yavru balık ölümleri çoğalmaya başladı. Bunun nedeninin de VHS olduğu söyleniyor. Tabii, VHS... Aslında, bizim ülkemizde Su Ürünleri Genel Müdürlüğü veya diğer ilgili genel müdürlükler fazla yaymak istemiyorlar samimi olarak söylersem, yayılmasını biz de istemiyoruz ama son dönemde yine ilgili genel müdürlük, Gıda ve Kontrol Genel Müdürlüğü illere yazı yazmışlar; bildiğim kadarıyla şu anda 8 tane işletmeden birer numune alarak Bornova’ya gönderilmesini istemişler. Yani demek istediğim, bunun, çözümü yok bu hastalığın, sulardan geliyor, sudan geliyor. Mesela, deniz sularında da var, iç sularda da var, göllerde de var, her tarafta yayılmaya başladı; bunun çözümü yok. Bunun için, Gıda ve Kontrol Genel Müdürlüğümüzün acil olarak önlem alması gerekir. Aşısını mı getirecek, ilacını mı üretecek; ne yapacaksa acil olarak yapsın ki bu üreticilerimiz... 2.300 tane işletmemiz var efendim, bu az bir rakam değil. 571 bin ton üretim dedim ben biraz önce. Bu, 571 bin ton üretimin heba olması demektir veya diğer denizlere de yayılacağı için -yayıldığını söylüyorlar, yayılmaz inşallah ama- böyle sıkıntılar yaşamayalım diye gerekli önlemlerin alınmasını istiyoruz. Aşı mı getireceğiz, ilaç mı getireceğiz, ilaç mı yapacağız veya nasıl bir tedbir alacaksa tabii veteriner hekim arkadaşlarımız veya bu hastalıkla ilgilenen arkadaşlarımız daha iyi bilir.

BAŞKAN İSMAİL EMRAH KARAYEL – Faruk Bey, bu hastalık daha önce bizim sularımızda var mıydı?

SU ÜRÜNLERİ YETİŞTİRİCİLERİ ÜRETİCİ MERKEZ BİRLİĞİ YÖNETİM KURULU BAŞKANI FARUK COŞKUN – Efendim yoktu. Mesela, İran’dan geldiği söyleniyor, Amerika’dan geldiği söyleniyor.

BAŞKAN İSMAİL EMRAH KARAYEL – Yani yurt dışı kaynaklı aslında.

SU ÜRÜNLERİ YETİŞTİRİCİLERİ ÜRETİCİ MERKEZ BİRLİĞİ YÖNETİM KURULU BAŞKANI FARUK COŞKUN – Büyük bir ihtimalle, öyle diyorlar efendim yani ben de hep duyduklarımı veya üniversite hocalarımızın söylediklerini söylüyorum.

BAŞKAN İSMAİL EMRAH KARAYEL – Onlara da soracağız da sizin bildiğiniz kadarıyla kayıtlara geçsin diye söylüyorum. Bunun geliş sebebi buralardan gelen yavrular, başka sizin bildiğiniz veya söyleyeceğiniz husus varsa onlar marifetiyle mi geliyor? Yani şöyle: İthal gelen yavrulara dikkat edilmezse eğer böyleyse... Kayda geçsin, onun için soruyorum.

SU ÜRÜNLERİ YETİŞTİRİCİLERİ ÜRETİCİ MERKEZ BİRLİĞİ YÖNETİM KURULU BAŞKANI FARUK COŞKUN – Mesela efendim, Gürcistan’da da olduğu söyleniyor, Gürcistan’da da çıktığı söyleniyor.

BAŞKAN İSMAİL EMRAH KARAYEL – Nerede?

SU ÜRÜNLERİ YETİŞTİRİCİLERİ ÜRETİCİ MERKEZ BİRLİĞİ YÖNETİM KURULU BAŞKANI FARUK COŞKUN – Gürcistan’dan Karadeniz’e yayıldığı söyleniyor.

BAŞKAN İSMAİL EMRAH KARAYEL – Gürcistan.

SU ÜRÜNLERİ YETİŞTİRİCİLERİ ÜRETİCİ MERKEZ BİRLİĞİ YÖNETİM KURULU BAŞKANI FARUK COŞKUN – Gürcistan da söyleniyor, işte, İran’dan geldiği söyleniyor, Amerika’dan geldiği söyleniyor.

BAŞKAN İSMAİL EMRAH KARAYEL – Söylentiler var yani.

SU ÜRÜNLERİ YETİŞTİRİCİLERİ ÜRETİCİ MERKEZ BİRLİĞİ YÖNETİM KURULU BAŞKANI FARUK COŞKUN – Söylentiler yani...

SU ÜRÜNLERİ YETİŞTİRİCİLERİ ÜRETİCİ MERKEZ BİRLİĞİ TRABZON TEMSİLCİSİ ZEKİ ŞEREMET – Ben biraz açarım konuyu efendim.

SU ÜRÜNLERİ YETİŞTİRİCİLERİ ÜRETİCİ MERKEZ BİRLİĞİ YÖNETİM KURULU BAŞKANI FARUK COŞKUN – Şimdi, arkadaşımız Karadeniz’den geldiği için o açar, biraz daha şey yapar.

BAŞKAN İSMAİL EMRAH KARAYEL – Herhâlde onları da alırız, o zaman bu söylentileri biz daha sonra hocalarla konuştuğumuzda özellikle soralım.

Osman Bey, siz de not alırsanız soracaklarımız arasında olsun.

Buyurun.

SU ÜRÜNLERİ YETİŞTİRİCİLERİ ÜRETİCİ MERKEZ BİRLİĞİ YÖNETİM KURULU BAŞKANI FARUK COŞKUN – Durum gerçekten ciddi, ciddi bir durum var yani. Yoksa efendim, bu, ülke ekonomisine büyük zarar verir, balıkçılara zarar verir; bu insanlar geçimini buradan sağlıyor, 25 bin kişiden bahsediyoruz dolaylı veya direkt olarak su ürünleri yetiştiricilik sektöründen faydalanan kişi sayısı olarak az bir rakam değil yani bir de biz 85 milyonu doyuruyoruz, 85 milyonu da düşünmemiz lazım.

BAŞKAN İSMAİL EMRAH KARAYEL – Kıymetli Başkanım, bir saniye.

Kübra Hanım, siz su ürünleri mühendisiydiniz. Sizin bu konuyla ilgili bir şeyiniz var mı yeri gelmişken?

DENİZ ÜRÜNLERİ AVCILARI ÜRETİCİLERİ MERKEZ BİRLİĞİ TEMSİLCİSİ KÜBRA SİLA SÖYLEMEZ – Yok efendim.

BAŞKAN İSMAİL EMRAH KARAYEL – Yok, tamam, peki.

Buyurun Başkanım.

SU ÜRÜNLERİ YETİŞTİRİCİLERİ ÜRETİCİ MERKEZ BİRLİĞİ YÖNETİM KURULU BAŞKANI FARUK COŞKUN – Şimdi, efendim, benim... Diğer bir önemli konu da -yıllardır sektörün başında bulunmam hasebiyle söylüyorum- ülkemizde 2004 yılında çıkan 5200 sayılı Kanun'u biliyoruz hepimiz, üretici birliklerinin kurulmasıyla ilgili kanun. Bu kanun çıktı ama eksikleriyle çıktı. Büyük bir ihtimalle o zamanki arkadaşlar da... Tabii, kanun yeni olduğu için mutlaka bazı eksiklikleri vardır ama bu kanun... Şu anda ülkemizde birliklerin kurulması, birliklerin yürütülmesi veya üretici birliklerinin yayılmasında bir eksiklik var. Nedir bu eksiklik? Mesela, biz de yaparken tüm Türkiye'nin 81 ilinde su ürünleri yetiştiriciliği var ama her ilde 16 sayısını bulmak mümkün değil. Her ilde 16 sayısı koymuşlar, 16'sını bulamıyoruz. Mesela, bizim şu anda 21 tane birliğimiz var ama biz Türkiye'nin 81 vilayetinde üretim yapıyoruz, biz yayılamıyoruz, genişleyemiyoruz; bir. İkinci konu da mesela birliklerin hiçbir yaptırım gücü yok efendim. Mesela, üretici bir hata yapıyor, hatasını yüzüne vuramıyorsun "Sen böyle yap." veya "Bunu bu şekilde düzelt." diyemiyorsun ancak gelen sorunları biz aracı olarak ilgili kurumlara iletebiliyoruz, bu da sıkıntılar yaratıyor. Onun için diyorum ki: 5200 sayılı Yasa değişsin, bunlara karşılık çıkan yönetmelikler de değiştirilsin. Mesela, bizim birliklerin seçim sistemleri filan veya şeyi işte ziraat odaları var, TOBB var; bunları örnek alarak yapsınlar bazı şeyleri. Onların gelirlerini, yaptırım güçlerini de bize örnek alarak yapsınlar. Ziraat odalarında öyle şeyler var ki mesela, bir adamın 5 dönüm tarlası da olsa, onu sulayacak da olsa, bir şey de alacak olsa mutlaka ziraat odasından belge almak zorunda kalıyor, bizde böyle bir şey yok efendim; bu da kaldırılmalı. Bizde gönüllülük esası var. Gönüllülük esasını kaldırarak mecburiyet getirilsin ki bizde de bir şeyler, bazı yaptırım güçleri konulsun istiyoruz. Bu konuyu biz Tarım Reformu Genel Müdürlüğüne defalarca da ilettik, toplantılara da katıldık, söyledik ama maalesef bir türlü şey yapamadık. Kontrolörler Dairesi de var, onlar da sağa sola da gidiyorlar. Mesela, efendim, son dönemlerde bir şey çıkardılar, denetim çıkardılar; bağımsız denetim. Ya, bağımsız denetim... Ben diyorum ki benim su ürünleri birliklerimin geliri ne de sen bunlardan 200 milyonun üstünde veya 50 kişi çalışanın üstündeki kişiler gibi işlem yaparak bunları denetlemek istiyorsun? Eti nedir, budu nedir? Sana vereceği parası bile yok, bunları yapmayın diyoruz. Mesela, burada işte Tarım Reformu Genel Müdürlüğü'nün uhdesinde çıkan bazı şeyler söylendi ama maalesef tutturamıyoruz. Defalarca da söylediğim zaman... Benim özellikle istediğim efendim, 5200 sayılı Yasa... Geçmiş bakanlarımız döneminde de Faruk Çelik'ti bizim bakanlarımızdan birisi, o zaman da o teşebbüs etti, değiştirecekti, çok çalışmalar yaptı fakat son anda o da olmadı, o da kaldı. 5200'ün acil olarak ele alınıp yeniden gözden geçirilmesi, bazı şeylerin çözülmesi gerektiğine inanıyorum.

Ben dedim ya başta, Sayın Başkanım, müsaade ederseniz, ben hem Karadeniz'den arkadaş getirdim hem de Ege'den getirdim, şimdi sırasıyla onlara da söz hakkı verelim. Önce Karadeniz'le başlayalım, ondan sonra da Ege'yle devam edelim. Barış Bey de iyi bilir, siz de bilirsiniz...

BAŞKAN İSMAİL EMRAH KARAYEL – Ben de biliyorum, sağ olsun...

SU ÜRÜNLERİ YETİŞTİRİCİLERİ ÜRETİCİ MERKEZ BİRLİĞİ YÖNETİM KURULU BAŞKANI FARUK COŞKUN – Toprak havuzlarımızdaki sıkıntıları da anlatır yani orada da çevreyle ilgili, çevre danışmanlarıyla ilgili büyük sıkıntılarımız var, onlarda da büyük sıkıntılarımız var. Yani bazı şeyleri söylemek istiyoruz.

Sayın Başkanım, benim şimdi söyleyeceklerim bu kadar.

BAŞKAN İSMAİL EMRAH KARAYEL – Teşekkürler.

Faruk Coşkun, Su Ürünleri Yetiştiricileri Üretici Merkez Birliği Yönetim Kurulu Başkanı.

Teşekkür ediyoruz Faruk Bey'e.

SU ÜRÜNLERİ YETİŞTİRİCİLERİ ÜRETİCİ MERKEZ BİRLİĞİ YÖNETİM KURULU
BAŞKANI FARUK COŞKUN – Ben de teşekkür ederim.

BAŞKAN İSMAİL EMRAH KARAYEL – Trabzon temsilcisi Zeki Şeremet, buyurun.

2.- Su Ürünleri Yetiştiricileri Üretici Merkez Birliği Trabzon Temsilcisi Zeki Şeremet'in, balıkçılık ve su ürünleri sektöründe yaşanan sorunlar ve çözüm önerileri hakkında sunumu

SU ÜRÜNLERİ YETİŞTİRİCİLERİ ÜRETİCİ MERKEZ BİRLİĞİ TRABZON TEMSİLCİSİ
ZEKİ ŞEREMET – Sayın Başkanım, değerli Komisyon üyeleri ve değerli katılımcılar; ben, Trabzon'da bir üretici olarak ve Birliğin Trabzon İç Su Ürünleri Yetiştiriciler Üretici Birliğinin kurucularından birisi ve Merkez Birliğinin 7 kurucusundan birisi olarak buradayım.

Şimdi, sektörümüz -değişik problemleri ve ürettikleri- hem problem üretiyor hem ürün üretip insanlarımıza gıda üreten bir sektör ve ülkemize gelir sağlayan bir sektör. Sektörümüzün problemlerini, sektörün kendi içerisinde kaynaklanan problemler, su kullanım haklarıyla ve paylaşım alaka problemler, kamunun yaklaşımıyla alakalı problemler olarak değişik problemler yazabiliriz. Mesela, kamunun oluşturduğu problemler... Kamuda uygulama birliğiyle alakalı çok ciddi sıkıntılar yaşıyoruz. Bugün Bakanlığımız olsun, bağlı teşkilatlar olsun eşitler arasında çok daha eşitleri oluşturarak tekelleşmiş, hatta kartelleşmiş işletmeleri oluşturmakta. Mesela, yetiştiricilik bölgesine, Trabzon'dan bir örnek verelim; Yomra, Arsin, Beşikdüzü veya Vakfikebir bir yetiştiricilik bölgesinde aynı isimlerin 5-6 tane ruhsatları oluşturularak ruhsat alanlarının daha fazla üreticilere ulaşmasını engelleyen bir yaklaşım var. Eğer bir üreticinin daha fazla üretimini istiyorsanız, bir yetiştiricilik ruhsat alanına üreticiye 4 bin ton değil de 10 bin ton ruhsat verirsiniz ama diğer yatırımcılara da üretim alanları açarsınız. Şu an, Bakanlığımızın özellikle eşitler arasındaki eşitlere daha eşit davranış uygulanması, Trabzon örneğinde görüldüğü gibi, Ege'de, İzmir'de, Muğla'da, Antalya'da, Adana'da, Akdeniz'de bu örnekler çok fazla görülür. 2007 yılında, 400'e yakın çupra, levrek üreticisi Ege'de, Akdeniz'de üretim yaparken bugün kapasite 10-15 tane firmanın eline geçmiş ve anormal derecede tekelleşmeyi aşmış, kartelleşmiş, monopolleşmiş üreticiler ortaya çıkmakta. Öyle ki yeni üreticilerin dünya piyasasında karşılına çıkmamaları için, üreticiler, özellikle Batı Avrupa piyasasında son tüketiciye satılan ürünlerde bugün çupra, levreği mayıs ayında 3,49 euroya Fransa'da market rafında sattırabilecek kadar tekelleşmiş, monopolleşmiş. Yeni üreticilere nefes alma hakkı tanımayan, bunlara var olma hakkı tanımayan, hatta ruhsatlandırırken bunlara müracaat hakkı tanımayan... Çünkü eşitler arasında daha eşitler ve ruhsatı verenlerden emekli olduğu zaman direkt işe başladıkları işletmeler. Bunlar, eskiden Ege'de çok yoğundu ve artık Karadeniz'de de oluşmaya başlıyor. Bugün kamuda ruhsat verecek olan, kuruluştaki olan, ruhsat verme yetkisine sahip olan arkadaşlarımız emekli olduğu gün ruhsat verdiği işletmelerde işbaşı yapıyorlar. Bu da tabii, aralarındaki ilişkilerin ne olduğunu, birbirlerine ne tür imtiyazlar sağladığını biz bilemiyoruz; biz üreticiyiz, ruhsat müracaatları olan üreticileriz. Ruhsat alamayan, hatta ruhsat alırken Gençlik ve Spor İl Müdürlüğünden izin almak zorunda kalan, avcı kooperatiflerden izin almak zorunda kalan, hatta Karadeniz'de muhtemel koy ve plaj oluşturan anlayışla, bize yazılan resmî yazılarla birlikte muhtemel koy ve plajlara etkisinden ki Karadeniz'de koy ve körfez... Ben bilmiyorum, Vehbi Bey uzun yılların denizcisidir, bilir mi koy ve körfez Karadeniz'de var mı?

VEHBİ KOÇ (Trabzon) – Sinop hariç yok.

SU ÜRÜNLERİ YETİŞTİRİCİLERİ ÜRETİCİ MERKEZ BİRLİĞİ TRABZON TEMSİLCİSİ ZEKİ ŞEREMET – Yok, Trabzon’da hiç yok.

Bunlara etkisinden dolayı ÇED Yönetmeliği’nin tüm ağır mevzuatlarıyla muhatap edilmiş bir üreticiyim ben.

Ege’deki 300 üreticiden bahsettik. “TRIX İndeksi” diye Batı’dan, Norveç’ten tercüme ettikleri veya Avrupa’dan tercüme ettikleri bir yönetmelikle birlikte 300’ün üzerinde Ege’de küçük ve orta ölçekli işletmelerin tamamen bugünkü tekellerin altyapısını oluşturacak şekilde sektörün dışına çıkması sağlandı; bunu, açık açık söyleyelim, o zamanki Çevre Bakanlığının uyguladığı yönetmelikler sağladı, arkasından Tarım Bakanlığının uyguladığı ruhsatlar sağladı. Bugün, Ege’de ve Akdeniz’de gerçekten üreticiyi de diğer üreticiyi de zor duruma sokacak tekeller ve monopoller oluştu, aynıları Karadeniz’de de oluştu ve bugün Doğu ve Güneydoğu Anadolu’da da oluşuyor. Eğer ülkemizde insanlarımızın sağlıklı besin olarak su ürünlerine ulaşmasını istiyorsak, sağlıklı besine ulaşmasını istiyorsak ve insanların kişi başı balık tüketimini en azından Afrika seviyesine çıkarmak istiyorsak kişi başı 15-20 kilogram balık tüketmemiz lazım. Bugün 85 milyon nüfusumuz var, göçmenlerimiz ve turistlerimizle ortalama 100 milyon nüfustan bahsediyoruz ve ürün pazarladığımız hatta baktığımız zaman 1 milyar nüfusa da ürün pazarlıyoruz, dünyanın en az 1 milyarlık nüfusuna da balık gönderiyoruz. Şimdi, 100 milyon nüfusa kişi başı 15 kilo desek 1,5 milyon ton balığa ihtiyacımız var, en az bir bu kadar da ihraç etsek 1,5 milyon ton da balık bunun için lazım; en az 3 milyon ton balık lazım. Dünyada balığın pazarı artık avcılıkla artamayacağı için üretim yapılması lazım ve iç suları, denizleri ve balık türleri düzgün çalışılırsa Türkiye’nin üretim potansiyeli 50 milyon tonu belki de bulur. Fakat ruhsatları Ege’yi, Akdeniz’i 3 tane firmaya kapatırsanız, Karadeniz’i 5 tane firmaya kapatırsanız, İç Anadolu’yu 5-10 tane firmaya kapatırsanız, bunların tekelciliğiyle, kartelciliğiyle yaşamak zorunda bıraktığımız üreticilerin bunu sağlaması mümkün değil, bunların da böyle bir derdi yok zaten.

Şimdi, Avrupa’da 3,49 euroya balığı sattıran adamlar -3,49 euro o balığın işletmedeki maliyetinden düşük rakam- yeni üreticilerin o pazarda balık pazarlayıp yaşayabilir bir fırsat bulmasını engellemek için bunu yapıyorlar, hatta bu yıl Türk somonunda aynı şeyi yaptılar. Türk somonunun 2 dolara; 1,8 dolara indirdikleri fiyatları var. “Bunu müşteri almıyor.” diyorlar. Geçen yıl ilk dokuz ayda 19 bin ton balık satılan Rusya pazarında, bu yıl ilk dokuz ayda 30 bin ton balık satılmış. Satış fiyatlarına baktığımız zaman 1 dolar kadar fiyat değişimi var, üreticiden alımlara baktığımız zaman 3 dolar fiyat düşmüş. Geçen yıl 1 kilogramı 1,3 dolar olan -yine bu monopollerin elinde olan bir ürün yemler- şu an kilogramı 2,1 dolar olan yemlerle karşı karşıyayız. Şimdi, bunun için elbette üretici kendine çekidüzen vermek zorunda, üretici birlikleri kendine çekidüzen vermek zorunda. Fakat şu an ülkemizde üreticinin kendine çekidüzen verebilecek bir gücü yok.

Benim kadar rahat konuşabilecek üretici de yok. Ben de on üç, on dört yıldır hukuk mücadelesi verdiğim için, savaşa savaşa geldiğim için artık korkacağım bir şey de yok benim. Bakanlıkla davalık olmuşum, yemcilerle davalık olmuşum, sektörle davalık olmuşum, bir dünya hukuksuzluğa uğramışım, her tarafım bloke edilmiş. Anneme kadar, okuma yazma bilmeyen anneme kadar ağır cezada yargılanmışız, hepimiz beraat etmişiz, bir dünya vergi cezası yemişiz, 8 ruhsatlı işletmemiz varken “Hiç işletmesi yoktu.” raporu düzenleyen Tarım Bakanlığının müfettişini yaşamışız; bunlarla hukuksal mücadelemizi verirken ayakta kalmışız, dolayısıyla biz rahat konuşuruz ve bu ülkede bu konuları bizim kadar rahat anlatacak kimseyi de bulamazsınız.

Ülkemizde beraberinde ithalatlar var; yumurta ithalatı yapılıyor bugün. Ülkemiz daha önce Türk somonu veya üç beş kiloluk balık üretmeyen bir ülke ve ülkemize, 200-250 gram balık üretiminde, 200 bin ton civarı balıkta, alabalıkta yumurta ve yavru balık yetiyordu fakat öyle bir algı oluşturdular

ki “Aman, Amerikan yumurtası iyi, Amerikan balığı iyi, Fransız iyi, İspanyol iyi, Danimarka iyi, yok, Afrika iyi.” Bu yumurta ithalatçılarının pazarlamaları ve bu tekelleşmiş şirketlerin alımcıları veya pazarlamacıları bir algı oluşturuyor. Tekelleşmiş şirketin başındaki mühendis komisyonuna bakıyor ya, komisyonuna bakıyor. O komisyonunu aldığı zaman, şimdi, yüce Meclis çatısı altında onlarla alakalı tanımlamamızı söyleyemiyorum, özel bir tanımlamamız var, eskiden “Ege” diyordu, şimdi Karadeniz’i ilave ettik tanımlamamıza, söyleyemiyorum ama komisyonlarına bakıyor. “Aman, o balık çok iyi.” Ve benim Tarım Bakanlığım ne yapıyor, biliyor musunuz? Elinde kuluçkahanesi olmayan işletmeye yumurta ithalat izni veriyor; bir sene, iki sene, beş sene yavru balık satamayınca biz de artık bu işletmelerle yumurta ithal etmeleri için... Ekonomik kuruluşlar bizim işletmelerimiz, para kazanmamız lazım, ürün üretip satmamız lazım, adam “Fransız istiyorum.” diyor, onun Fransız yumurtasını ithal edebilmesi için ben usulen bir kira sözleşmesi imzalamak zorunda kalan bir üreticiyim ve kendi işletmelerim... Benim işletmem Doğu Karadeniz’in en büyük yavru üretim kuluçkahanesi, 20 milyon kapasitesi var. Bu kapasite kendi damızlıklarıyla elde edilen kapasiteye su kullanımında, kullanım paydaşlarında problemler, hidroelektrik santrallerin yapılması ve benzeri şeylerle birlikte benim işletmem ve benim işletmemin olduğu vadide yaklaşık 100 milyon yavru balık üretilirken bu yavru balık sıfırlandı, biz tekrar kendimiz ilave teknolojik yatırımlar yaparak, kapalı devre filtrasyon sistemleri ve enerji kullanarak tekrar yavru balık üretir vaziyete geldik ve benim devletim şunu yapıyor: Bakanlığım “Türkiye’de yavru, yumurta yetersiz.” diyor, Fransa’nın, Amerika’nın, Avrupa’nın veya Afrika’nın, İran’ın hatta hastalıklı ürünlerini sadece bir sertifikaya bağlayarak gümrükte balık hastalığından anlayıp anlamadığı şüpheli veterinerin sadece göz muayenesiyle birlikte ithal ediliyor. 2015 yılında Faruk Başkanın bahsettiği VHS, 2014-2015 yılında ilk VHS karantinası uygulanıyor. Nasıl uygulanıyor, bilir misiniz? Bizim işletmemizden numune alınıyor, bizim işletmemizde sonuç, negatif. Yomra’da işletmemiz, Vadi Su Ürünleri İşletmesi. İşletmemizdeki rapor negatif; hemen komşu işletme Yomra Su Ürünlerinde rapor pozitif. Yomra Su Ürünleri Sakarya-Düzce hattından yavru balığı alıyor, Sakarya-Düzce’den yavru balığı satın aldığı işletme de Amerika’dan “Troutlodge” diye bir firmadan yumurtayı satın alıyor. Şimdi, Yomra Su Ürünleri... Hastalık bunlarda tespit ediliyor, hastalık tespit ediliyor, bu adamlara hızlı şekilde balıkları sattırılıyor. Arkasından kordon uygulanıyor, Hayvan Sağlığı ve Zabıtası Kanunu’na bağlı olarak ilçe hayvan sağlığı kurullarının yetkisi var. Bugün kuduz olsa da şap olsa da onu uygular, VHS’de de onu uyguluyor; kordon uyguluyor. Benim işletmemde numuneler negatif olduğu hâlde...

SU ÜRÜNLERİ YETİŞTİRİCİLERİ ÜRETİCİ MERKEZ BİRLİĞİ YÖNETİM KURULU BAŞKANI FARUK COŞKUN – Bir dakika, VHS’de böyle bir şey yaşamadık, IPM’de yaşadık.

SU ÜRÜNLERİ YETİŞTİRİCİLERİ ÜRETİCİ MERKEZ BİRLİĞİ TRABZON TEMSİLCİSİ ZEKİ ŞEREMET – Ben yaşadım. IPM’de ayrı, ben yaşadım ya.

SU ÜRÜNLERİ YETİŞTİRİCİLERİ ÜRETİCİ MERKEZ BİRLİĞİ YÖNETİM KURULU BAŞKANI FARUK COŞKUN – Ben hatırlamıyorum yani.

SU ÜRÜNLERİ YETİŞTİRİCİLERİ ÜRETİCİ MERKEZ BİRLİĞİ TRABZON TEMSİLCİSİ ZEKİ ŞEREMET – Söylemek istemiyorum lafı ama...

BAŞKAN İSMAİL EMRAH KARAYEL – Tamam, siz devam edin.

Başkanım, devam etsin Zeki Bey.

SU ÜRÜNLERİ YETİŞTİRİCİLERİ ÜRETİCİ MERKEZ BİRLİĞİ TRABZON TEMSİLCİSİ ZEKİ ŞEREMET – Şimdi, Yomra Su Ürünlerine balığı sattırılıyor ve benim işletmeme tam stokla birlikte karantina uygulanıyor, kordon uygulanıyor, satış yasağı. Şimdi, “uygulama birliği” diyoruz, işte, kamu, adamına göre muamele ettiği müddetçe bu ülkede gelişmemiz mümkün değil, bu siyasetten

filan bağımsız bir şey. Ben, burada canı yanan bir üreticiyim ve başka üreticilerin canı yanmasını istiyorum. VHS'yi Türkiye'ye Amerika'dan geldi ilk. Devletin temiz raporuyla, sertifikayla ithal ettiği yumurtayla geldi. İkincisi İran'dan geldi, İran'da İran devleti VHS'yi İran'a soktu diye 3 kişiyi idam etmişken, İran'da işletmelerde karantinalar varken bizim devletimiz ithalat izni verdi. Balık geldi, yavru balık geldi İran'dan ve arkasından geçen yıl -mesela Başkanımız VHS'den bahsetti-Fransa'da büyük kuluçkahanelerden bir tanesi İHN'den karantinada ama Türkiye'ye yumurta satıyor. Bizim müşterilerimiz yumurta ithal ediyor onlardan ve bizlerin kuluçkahanesine koyuyoruz. Bize yaşayacak alan tanınmadığı için biz müşteri ne isterse artık, müşteri Afrika'dan istesin evvallah diyoruz, Amerika'dan istesin evvallah diyoruz. Kendi damızlığını yaşatma imkânı tanınmamış, yerli üreticiden alacağımız yumurtayı satın alacak bir müşteri kalmamış. Niye? Müşteri tekelleşti, hatta kartelleşti. Bugün Trabzon, Giresun, Rize, Artvin, Ordu, Samsun, Sinop, Karadeniz'de de 5-6 tane firmanın eline geçmiş bir kapasite var, her birinin üçer beşer tane ruhsatı, bazılarının 10 tane ruhsatı; adam 10 tane ruhsatla üretim yapacaksa tek ruhsatta 10 katı kapasite ver. Karadeniz bitmez, tek ruhsatta 10 katı kapasite ver, diğer o 9 ruhsatı da 9 farklı yatırımcıya ver. Akıl yolu bir. Bu ülke 3-5 milyon ton balık üretse de satacak, kendi insanına daha kaliteli balık getirecek. Bu ülkede akıl yolu bir.

Başka bir problemle daha karşı karşıyayız. Bugün, şimdi tekelleşmiş üreticiler hırslarından dolayı çok yüksek stok yoğunluklarıyla çalışırken balıkları rahatsızlanıyor tabii. Canlı o, rahatsızlanabilir ve ilaçlı tedavi gerekiyor bu balıklara. İlaçlı tedavi gerekirken bunlarda ilaçlı yem veriyorlar tabii balıklarına, balıkları ilaçlı yemlerken dalgıçlar da havuzların kafeslerin içerisinden ölü balık topluyor. Bu topladıkları ölü balıklar ne oluyor, bilir misiniz? Burada bizim parasıyla kaliteli besini almaya çalışan vatandaşımıza satılıyor, iç piyasaya satılıyor, kaliteli ürünü almaya çalışan vatandaşımıza satılıyor ve bunu, bu işi bu karteller oluşana kadar kimse yapmıyordu Türkiye'de, Ege'de birkaç büyük işletmede "ölücüler" denen bir kavram vardı, Ege'deki o kartelleşmiş işletmelerde "kalibre dışı ürünlerin iç piyasaya sunulması ve ilaçlı ürünlerin iç piyasaya sunulması" diye bir kavram vardı. Bu, artık Türkiye'nin tamamına yayıldı ve bugün belediyeler, tarım il müdürlükleri yasal görevleri oldukları hâlde, uygunsuz tezgâhlarda menşesi belli olmayan, sağlıklı olup olmadığı belli olmayan ürünlerle alakalı zerre kadar işlem yapmıyor, tek bir işlem örneği yok ülkemizin tamamında. Ben gıda üreticisiyim, benim açımdan tüketicinin gıda güvenliği çok önemlidir. Ben kendim tüketemeyeceğim, sağlıklı olduğuna emin olmadığım bir ürünü bilerek herhangi bir tüketicime sunmam, sunmadım ama bu benim vicdanıma bırakılacak kadar basit bir şey değil, bunda kamu otoritesi devreye girecek, kamu otoritesi herkesin gıda güvenliğinden emin olacak, emin olacak. Bugün benim on sene balık satmadığım yerde benim isimle balık satılıyor, Trabzon'un değişik yerlerinde; Moloz'da mesela, on sene balık vermemişim oraya, bir gram balık vermemişim, benim isimle balık satıyorlar. Bu tezgâhtaki balık; bir, sağlıklı mı, tüketime uygun mu? İki, menşesi nedir? Bunu kamu, tarım il müdürlüğü kontrol etmeyecekse belediye kontrol etmeyecekse, ben vatandaş olarak, canı burnunda bir üretici olarak nasıl kontrol edebilirim?

Şimdi, su ve alan paylaşımlarıyla alakalı problemin iç sularda olan kısmından bahsedelim. Ülkemizin elbette enerjiye, elbette tarımsal sulamaya, elbette içme suyuna ihtiyacı var. Bir balıkçı olarak su kullandığımız kaynaklardan niye elektrik üretiyorsunuz asla demiyoruz. Fakat dediğimiz şu: Ben yatırım yapmışım, en azından benim müktesep haklarımı koruyun, en azından bunu koruyun. Bu yüce Meclisten başka neyi isteyebilirim, benim ve benim gibi ülkemizin tamamına yayılmış üreticilerin en azından haklarını koruyun. Hidroelektrik santrali suda çalışmaya başlar "Ben devletim." der; Devlet Su İşleri suda çalışmaya başlar, zarar verir "Ben devletim." der; Karayolları müteahhidi suda çalışmaya başlar, üreticiye zarar verir, "Ben devletim." der. Özel idareler böyle, yatırım izleme koordinasyonlar böyle, belediyeler de böyle; "Ben devletim." der. "Ben devletim." derken üretici tüm ürünüyle, tüm

sermayesiyle ve tüm umutlarıyla birlikte o betonun, bulanın içerisinde ürünlerini, umutlarını, geleceğini kaybeder, ben de başka üreticiler de. Bu konuda bize olduğu gibi destek olmanızı istiyoruz. Haktan yana olun yeter, kanundan, adaletten yana olun yeter. Şimdi, suyla alakalı sıkıntılarımız bu. Kamunun uygulama birliğinde sıkıntılarımız var, ithalatla alakalı bahsettiklerimiz var veya “Bugün balık az satılıyor.” deyip de yeni ruhsatların önünü kapatan bir anlayış var. Türkiye’de önü kapatılacak yeni ruhsatlar varsa mevcut tekellerin ruhsatlarının iptal edilmesidir yoksa yeni yatırımcıların yeni ruhsatlar edinmesine, yeni yatırımlar yapmasına asla ama asla engel olmamak gerekiyor. Hatta tekelciler hızlı hırpalanmasın diye bunlara da ellerindeki fazlalık ruhsatların orta vadede ellerinden çıkarılmasının artık bir zorunluluk olduğunu bunu yapmıyorsa da devletleştirme gerektiğini ben yüce Meclisimizden ve devletimizden beklerim.

Şimdi, son dönemlerde yaşadığımız başka bir problem TARSİM var, Tarım Sigortaları Birliği. Tarım Sigortaları Birliği bizim işletmelerimizin olduğu bölgelerde daha önce HES kaynaklı, hidroelektrik santral kaynaklı, DSİ veya Karayolları kaynaklı hasarlar gerçekleştiği için işletmelerimize sigorta yapmıyor. Bu bizim gibi başka meslektaşlarımızın da işletmelerine sigorta yapmıyor ve sözde söyledikleri bu: “Sizin olduğunuz yerde risk gerçekleşti, sigortayı yapamayız.” Şimdi TARSİM sigortanın yüzde 50’sini sizlerin, bizlerin verdiği vergilerle karşılarken benim riskimi sigorta yapmama lüksünü nereden edinebiliyor? Bu konuda da çok ciddi yardımınızı talep ediyoruz.

Başka bir tarafı var, mesela biz üniversitelerle birlikte bilimsel araştırmalar yapıyoruz, işletmelerimizi üniversitelerimizin bilimsel araştırmalarına açıyoruz. Bizim işletmelerimizde bugüne kadar onlarca doktora çalışması, onlarca yüksek lisans çalışması yapıldı ve bunlardan oluşan verileri bizler de sektörümüz de kullanıyor. Bugün bilimsel araştırma yapacak bilim insanlarımız, etik kurul kararı zorunluluğundan dolayı ve etik kurullar da veteriner hekimlerin egolarını aşamadıkları için -veteriner hekim profesöre diyor ki: “Sen ne anlarsın bu işten.” Adam uzmanlaşmış alanda. “Sen ne anlarsın, izin vermiyorum.” diyor- bilimsel çalışma üniversitelerimiz de yapamaz durumda, üniversitelerimizle iş birliği bizler de yapamaz durumdayız. Bu etik kurul probleminin de bir an önce çözülmesini arzu ediyoruz.

Şimdi, arkadaşlar, hepinizin oldukça fazla vaktini aldım. Dertlerimiz oldukça fazla, bir kısmı belki şu an aklımıza geldi, belki bir kısmını şu an satırlardan okuyabildim fakat ülkemizde insanımızın yüksek kalitede su ürünleriyle beslenme hakkı var. İnsanımızın tekellerden herhangi birine kurban olmadan yatırım yapma, ilerleme hakkı da olabileceğini düşünüyorum. Ülkemizde 85 milyon nüfusla 8,5 tane işletmeyle birlikte bir sektör kilitlenemez. Anayasa’mızın 167’nci maddesi tekelciliği direkt yasaklıyor, direkt yasaklıyor. Bizim kamu kurumlarımızdan istediğimiz Anayasa’mıza uygun davranması.

İkincisi, bu ölü balıklar. Tekrar tekrar söylüyorum, üstlerine ilaç verirken alttan dalgıçlarla toplattıkları ölü balıklar -tekrar söylüyorum- tüm sektörü perişan ediyor ve ciddi bir toplum sağlığı problemi. Bugün balıklara kullandıkları ilaçlar neredeyse penisilin seviyesi antibiyotikler. Bu ilaçlar balıkla veya başka bir gıdayla insan vücuduna girerse -Allah muhafaza- herhangi bir salgında insanımızın tedavisinde hangi ilacı kullanacağız, ne kullanacağız? Dolayısıyla besinden gelebilecek risklerin, en azından su ürünleri sektöründeki bu risklerin tüm tekelleşmiş işletmelerin çok sıkı kontrol edilerek -ki diğer işletmelerden bahsetmiyorum, diğer işletmeler öldürecek kadar balık zaten yetiştiremiyor, tekellerin altında öyle ezilmişler- özellikle tekelleşmiş işletmelerin sıkı bir şekilde kontrol edilmesi.

Bir de işin beslenme tarafı var, yem tarafı var, balık yemi. Balık yemi de ne yazık ki şu an, bu bahsettiğimiz tekellerin, monopollerin elindedir. Dünyada ham madde fiyatları düşse de balık yemi fiyatı döviz bazında artıyor, yükselse de artıyor ve balık yemi kalitesi sürekli düşüyor. Üreticinin en azından balık yemi Gıda ve Yem Kanunu’na bağlı. Beyana esas olmaktan çıkarılıp insan gıdası

gibi içindeki formülün ve menşesinin yazılmasını sağlayacak bir etiketlendirme ve takip sistemine geçilmesi gerektiğini düşünüyorum. Hatta devletimizin elindeki kurumlar, tarım kredi kooperatifleri ve benzeri devletimizin kontrol ettiği kurumlar aracılığıyla en azından tekelcilerin altında ezilen üreticilere yem sağlayacak kadar bir kaliteli yem kapasitesinin oluşturulması gerektiğini düşünüyorum. Bir de üreticilerin tekelcilerin elinde oyuncak olmaması için devletimizin müdahale alımı yapabilecek mekanizmayı Et Süt Kurumuyla mı, Tarım Kredi kurumuyla mı, neyle yapabilirse yapması gerektiğine inanıyoruz fakat şu an devletimizin müdahale alımı, Et Süt Kurumunun müdahale alımı yaptığı veya alım yaptığı kuruluşlar da ne yazık ki ülkemizdeki kartelleşmiş firmalar.

Çok teşekkür ediyorum, vaktinizi aldım, çok sağ olun.

BAŞKAN İSMAİL EMRAH KARAYEL – Biz teşekkür ediyoruz, Zeki Şeremet, Trabzon temsilcisi.

Şimdi Muhammet Toğuş, yönetim kurulu üyesi.

Buyurun Muhammed Bey.

3.- Su Ürünleri Yetiştiricileri Üretici Merkez Birliği Yönetim Kurulu Üyesi Muhammed Toğuş'un, balıkçılık ve su ürünleri sektöründe yaşanan sorunlar ve çözüm önerileri hakkında sunumu

SU ÜRÜNLERİ YETİŞTİRİCİLERİ ÜRETİCİ MERKEZ BİRLİĞİ YÖNETİM KURULU ÜYESİ MUHAMMED TOĞUŞ - Sayın Başkanım, değerli Komisyon üyeleri, değerli katılımcılar; hepimizi saygıyla selamlıyorum.

Toplantıya SUYMEYBİR adına, ayrıca bölgem Muğla Milas toprak havuz üreticileri yani Milas İlçesi İç Su Ürünleri Yetiştiricileri Üretici Birliği adına katılıyorum. Bölgemizde toprak havuzlarda deniz balığı türleri üretiriz. Yer altından çıkan tuzlu suyu kullanırız. Bu su zirai üretime elverişli olmayan sudur. Bunlardan niye bahsediyorum? Kısaca sektörü tanıtmak babında.

Arazilerimizin yapıları çoraktır, bunlar tarıma elverişli olmayan arazilerdir. Bu bölgedeki yer altı suyunu biz kullanarak ülke ekonomisine bir katma değer yaratırız. Şu anda 80 civarında bir işletmemiz mevcut faaliyettedir. Bu işletmelerin yüzde 80-85'i küçük aile işletmeleridir.

Birinci Komisyon toplantısında bahsetmiş olduğumuz sorunlardan şöyle kısa kısa, çok da fazla vaktinizi çalmadan özet hâlinde bahsetmek istiyorum. Birincil sorunlarımızdan bir tanesi pazarlama. Pazarlama sorununu aşmak için Birlik olarak çabalar sarf ediyoruz ancak bazı şeylerin altından kalkamıyoruz -sorunların diyelim- ya da yapmamız gerekenleri yapmakta zorlanıyoruz.

Kendi Birliğimizden bahsedeyim. Şu anda Birliğimizin bir arazisi var. Bunun üzerine biz bir soğuk hava ve paketleme deposu yapımı amacıyla inşaat ruhsatını dahi aldık ancak maddi güce gelince tıkanıyoruz. Birliğimizin böyle bir parası yok. 5200 sayılı Kanun'a göre Birlik yöneticileri olarak üyelere aylık aidatları haricinde bir gönüllülük esaslı hariç para toplama ya da bir maddi destek sağlama yetkimiz yok. Bu yetki olmayınca da elimiz kolumuz bağlıyor. Ayrıyeten bunu bir finans kurumuyla herhangi bir kredi aracılığıyla yapmak istediğimizde orada da Birlik yöneticilerinin, özellikle Birlik başkanının şahsi kefaletini istiyor bankalar. Bu şahsi kefalet, Birlik yöneticiliği sona ermiş olsa bile devam ediyor. Bu sebepten dolayı orada da tıkanıyoruz. Bunu hibe programları, kırsal kalkınma programlarıyla da yapma şansımız var ancak orada da farklı sorunlarla, farklı sıkıntılarla karşılaşyoruz. Kırsal Kalkınma Hibe Programı'na başvurarak böyle bir projeyi gerçekleştirdiğimizde, bizim sağlayacak olduğumuz yüzde 50 öz sermayeyi herhangi bir finans kurumundan karşılayamayacağımızı belirten açık bir madde var. Ayrıyeten, biz birlikler olarak damga vergisi hariç vergilerden muafiz ama o programda yine böyle bir madde var, vergilerden muaf olamıyoruz. Bunun gibi birkaç -açarsak konu

çok uzar- sebepten dolayı sıkıntılar yaşıyoruz. Sivil toplum kuruluşlarına, üretici birliklerine bu gibi hibe programlarında, desteklemelerde pozitif ayrımcılık konusunda bir çalışma yapılması çok faydalı olacaktır diye düşünüyorum.

Bahsettiğim küçük aile işletmelerinin bazı prosedürlerde ve işlemlerde zorlandıkları zamanlar oluyor. Daha önce de bahsetmiştik; biz Çevre Bakanlığı tarafından denetleniyoruz, sularımızdan numuneler alınıyor. Bu numunelerin 1 adedi şu anda 5 bin küsur lira; bir danışman firmayla çalışmak zorundayız, danışmanlık hizmeti almak zorundayız. Bu, küçük aile işletmelerinin ekonomik şartlarını çok zorlayan bir durum. Bu konuda bir iyileştirme çalışması yapılırsa küçük aile işletmelerimize ciddi oranda katkı sağlar diye düşünüyorum. Ayrıca, yapılacak olan saha çalışmalarını Birlik olarak ve şahsım olarak çok önemseyeceğimizi sizlere özellikle belirtmek isterim.

Bir de son olarak şunu söylemek istiyorum: Küçük aile işletmelerinin destekleme modellerinin gözden geçirilip destekleme sisteminde iyileştirmeler yapılması, bahsetmiş olduğumuz istihdamın devam ettirilmesinde, aile bireylerinin o şekilde çalışmalarına, işletmelerinde çalışmaya devam edebilmelerinde çok faydası olacaktır diye düşünüyorum.

Saygılarımla.

BAŞKAN İSMAİL EMRAH KARAYEL – Muhammed Toğuç, Su Ürünleri Yetiştiricileri Üretici Merkez Birliği Yönetim Kurulu üyesi; teşekkür ediyoruz.

IV.- MECLİS ARAŞTIRMASI KOMİSYONLARI

A) GÖRÜŞMELER

1.- *Su Ürünleri Yetiştiricileri Üretici Merkez Birliği (SUYMERBİR) temsilcilerinin balıkçılık ve su ürünleri sektöründe yaşanan sorunlar ve çözüm önerileri hakkında yaptıkları sunumlara ilişkin görüşmeler*

BAŞKAN İSMAİL EMRAH KARAYEL – Şimdi, bu konuyla ilgili milletvekillerimizin soruları, görüşleri varsa onları alalım. Böylece avcıların, Su Ürünleri Kooperatifleri Merkez Birliğinin (SÜR-KOOP) sunumuna geçmeden önce bu konuyu daha detaylı irdelemiş oluruz, böylece bölüm bölüm çalışılmış olur.

Milletvekillerimizden söz almak isteyen Barış Bey, Komisyon Sözcümüz.

Buyurun.

BARIŞ KARADENİZ (Sinop) – Su Ürünleri Yetiştiricileri Üretici Merkez Birliğine ben teşekkür ederim verdiği bilgilerden dolayı. Çok önemli, hassas konulara değindi, belki de sektörde konuşulamayacak kadar açık yüreklilikle her şeyi anlattılar. Onun için bir teşekkür etmek istedim.

Bu VHS hastalığıyla ilgili bir bilgi vermek istiyorum. VHS hastalığı ihbarı mecbur hastalıklardan biridir yani bu hastalık tesiste görüldüğü an ihbar edilmesi gerekir. ELISA ya da PCR yöntemiyle tespit edilir ve yüzde 90 balığın ölümüne sebebiyet verir. İnsan sağlığına zararı yoktur ama diğer balıklara bulaşma özelliği olduğu için sektörü tamamen bitirme noktasına getirmiş olabilir. En çok Fransa'dan gelen yavrularda son zamanlarda görüldüğü için Fransa yavruları Türkiye'de bu hastalığı yaymış olabilir. Ayrıca, balığın gramajına göre, işte 1 gram, 3 gram, 5 gram, 10 gram fark etmiyor yani her dönemde görülme ihtimali olan hastalıklardan biri. Bunun bilinen bir tedavisi de net bir şekilde aslında yok ama nadasa bırakma yöntemi önemli. Bir de şöyle söyleyeyim: Yani bu, teşhis edildiği an tesislerin kapanmasını gerektiren bir hastalık; yanlışsam düzeltebilirsiniz.

SU ÜRÜNLERİ YETİŞTİRİCİLERİ ÜRETİCİ MERKEZ BİRLİĞİ TRABZON TEMSİLCİSİ
ZEKİ ŞEREMET – Doğru, doğru.

BARIŞ KARADENİZ (Sinop) – Bu yüzden kimse bu teşhisi yaptırmak da istemiyor. Tabii, bununla ilgili bir aşu var dünyada ama aşu için bir teşhis söz konusu olması lazım. Bu teşhis söz konusu olduğu zaman da acil kodla getirme durumu var yani ülkeye yayılmamasıyla alakalı. Herhangi bir girişim yok çünkü bir tesisin kapatılması yüklenici firma tarafından ciddi maliyetler doğurduğundan, belki bununla ilgili bir çalışma yapıp Bakanlığın acil bir önlem alması gerekir.

Evet, Zeki Bey'e gıda kontrolüyle ilgili katılıyorum yani Türkiye'de bu gıda kontrol işi çok iyi ilerlemiyor. Allah'tan ihracatımız oluştu dış piyasaya. İhracattan dolayı dış piyasa, alıcı firmalar bizim işlemeden tutun yemine kadar bakar oldular ki o iç piyasaya giden kısım hariç, dış piyasaya ihracat yapılan kısımlar gayet normal.

SU ÜRÜNLERİ YETİŞTİRİCİLERİ ÜRETİCİ MERKEZ BİRLİĞİ TRABZON TEMSİLCİSİ ZEKİ ŞEREMET – Onlarda da sıkıntılar var ama.

BARIŞ KARADENİZ (Sinop) – Var ama bir de şimdi, Türkiye'de genle ilgili bir çalışma olmadığı için... Sizin ürettiğiniz yerli alabalık denilen şey, somon denilen şey aslında bir alabalık, alabalığın Türk zekâsıyla genişletilmiş hâli.

SU ÜRÜNLERİ YETİŞTİRİCİLERİ ÜRETİCİ MERKEZ BİRLİĞİ TRABZON TEMSİLCİSİ ZEKİ ŞEREMET – Kuzey Amerika menşeli.

BARIŞ KARADENİZ (Sinop) – Menşesi o ama Türkiye'de sonuçta somonla ilgili bir çalışma yapıldı ama bununla ilgili bir gen çalışması olmadığı için biz Fransız, Norveç, Amerika, oradan buradan yavruları alıp bu yavruları piyasaya sürüyoruz. Aslında, Türkiye'de üretilen balıklardan daha çok kanserojen içeriyor, o pigmentle oynayan maddeler kullanıldığı için kanserojen içeriyor ama adamlar genlerini saklayıp bizim ülkeye piyasaya sürdükleri için bu menşeyi kendisi yaratamıyor.

SU ÜRÜNLERİ YETİŞTİRİCİLERİ ÜRETİCİ MERKEZ BİRLİĞİ TRABZON TEMSİLCİSİ ZEKİ ŞEREMET – Söz alayım Sayın Vekilim.

BAŞKAN İSMAİL EMRAH KARAYEL – Bir saniye... Şöyle: Bütün milletvekillerimizden dinleyeceğiz, siz notlarınızı alın, en son... Hem karşılıklı konuşma olmuş olmasın hem mükerrer şeyleri engellemiş oluruz.

Buyurun Barış Bey.

BARIŞ KARADENİZ (Sinop) – Yani süreç hızlı ilerliyor. Eğer gerçekten bu VHS hastalığı denildiği gibi varsa bir an önce müdahale edilmesi lazım çünkü diğer balık sürülerine de sirayet ediyor.

Muhammed Başkanın dediği... Bu işi yapan küçük ölçekli firmalardan, yanılmıyorsam, Milas'ta 130 tane vardı, şimdi yapan anca 20-30 tane kaldı.

SU ÜRÜNLERİ YETİŞTİRİCİLERİ ÜRETİCİ MERKEZ BİRLİĞİ YÖNETİM KURULU ÜYESİ MUHAMMED TOĞUÇ – Hemen hemen 60-80 civarında.

BARIŞ KARADENİZ (Sinop) – 60-80 yani bu firmaların yok olma sebepleri; bir, artezyenden tuzlu su çıkan bir yerde bu üreticilerin fazla değer görmemesi ve enerji maliyetlerinin, özellikle yem maliyetlerinin yüksek olması sonucu borçlanarak üretim yaptıkları için en ufak bir hatada yem fabrikalarının ya da işte Ziraat Bankasından çektikleri kredilerin esiri olarak firmalarını kapatmak zorunda kalmışlar ve çok borçlanmışlar. Bununla ilgili, bölgeyle ilgili bir çalışma yapılması, küçük üreticiye destek sadece maddi yönden değil, el yordamıyla değil, teknik anlamda da bunun biraz daha bilimsel bir alana dökülmesi ve çalışmaların daha kapsamlı olması lazım.

Sayın Komisyon üyelerimiz, bir de balık üretilen yerlerde mutlaka bir hal olması lazım. Şimdi, o bölgede biliyorum ki balık hali olmadığı için balıklar hale satılıyor; kendi üreticisi -atıyorum rakamları- 100 liraya satıyorsa tekrar kendi bölgesine gelene kadar balık 200 lira oluyor yani bu da ülke ekonomisine ciddi zararlar veriyor.

Ben fazla konuşmayayım çünkü arkadaşlar da konuşacak. Verdiğiniz bilgiler için ayrıca tekrar teşekkür ederim.

BAŞKAN İSMAİL EMRAH KARAYEL – Sayın Barış Karadeniz’e teşekkür ediyoruz.

Tabii, bu arada Barış Bey sağ olsun, 29 Ekim cumhuriyetimizin 100’üncü yılı münasebetiyle bir rozet getirdi, 100’üncü yıl rozeti.

BARIŞ KARADENİZ (Sinop) – Divan olarak.

BAŞKAN İSMAİL EMRAH KARAYEL – Biz de Divan olarak sizlere bunu dağıtmış olalım. Arkadaşlar bunu Birlik temsilcilerimize dağıtırsa...

SU ÜRÜNLERİ YETİŞTİRİCİLERİ ÜRETİCİ MERKEZ BİRLİĞİ YÖNETİM KURULU ÜYESİ MUHAMMED TOĞUÇ – Teşekkür ediyoruz.

BAŞKAN İSMAİL EMRAH KARAYEL – Teşekkürler Barış Bey.

Şimdi söz sırası Eylem Ertuğ Ertuğrul, Zonguldak Milletvekilinde.

Buyurun.

EYLEM ERTUĞ ERTUĞRUL (Zonguldak) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Zeki Bey’e, Faruk Bey’e ve Muhammed Bey’e teşekkür ediyoruz katkıları için.

Şimdi, öncelikli olarak, iç sularda yaptığımız üretimlerde deşarj kurallarına uyulmadığından bahsetti Faruk Bey, işte bunun da kirlenmeye neden olduğundan bahsetti. Bu çok önemli yani zaten direkt doğa kaynaklı bir üretim yaptığımız için hem bu çiftliklerdeki üretimlerimiz için geçerli hem normal avcılığımız için geçerli. Önce, doğaya çok ciddi şekilde saygı duymamız lazım ki sürdürülebilir bir şekilde üretim ve sürdürülebilir şekilde avcılığa devam edebilelim.

Şimdi, benim merak ettiğim nokta, özellikle bu akarsular üzerinde, iç sularda kurulan çiftliklerde, burada tesis sahipleri ve çalışanlar acaba ne kadar eğitiliyorlar, ne kadar eğitim alıyorlar? Yani yaptıkları uygunsuz deşarjların uzun süreçte kendi üretimlerine ne kadar zarar verebileceğinin, ekmek kapılarının ne kadar zarar görebileceğinin ne kadar bilincindedir, önce bunu netleştirmek lazım. Eğer bununla ilgili yetersiz bir eğitim prosedürü varsa daha sıkı kurallar içerisinde ciddi eğitim vermek lazım. Çünkü eğitim vermezsek mecbur çok katı cezalar uygulamak zorunda kalıyoruz ama öncelikli olarak eğitmek lazım, ondan sonra eğer yeterli değilse bu, gerekirse daha sert önlemler alınması lazım. Çünkü hiçbir maddi kazanç doğaya vereceğimiz zararın, potansiyel zararın üzerine geçmemeli. O yüzden bu çalışanların eğitim seviyeleri nedir, nasıl bir eğitim alıyorlar, nasıl burada çalışmaya başlıyorlar; bunları çok iyi değerlendirmek lazım, yetersizse bu konunun üzerine eğilmek gerekiyor diye düşünüyorum.

Özellikle su kanalları, orman arazisinde kalan üretim tesislerinin iptal olan ruhsatlarından bahsedildi. Acaba bu tesislerin genel toplama oranı nedir? Yani ne kadar tesis böyle bir şeyden etkileniyor, onu bir tespit etmek lazım. Ve hadi mevcut bir sistem kurulmuş, onlara tekrar ruhsat verilmeli ama daha sonraki süreçte artık orman arazisi içerisinde olacak bu kanallara izin verilmemesi gerektiğini düşünüyorum, bu sorunu ancak böyle aşabiliriz. Mevcutların üretimine devam edilebilir ama yeniler verilirse gene aynı bürokratik problemler devam edecek, boşa yatırım olacak veya verimsiz bir yatırım olacak diye düşünüyorum.

Bir önemli nokta, Zeki Bey'in özellikle bahsettiği, işte, ölü balıkların toplanarak satılması. Bunun tahmini miktarı önemli. Tabii ki bunun 1 kilo bile satılması kabul edilebilecek bir şey değil ama bu ne kadar uygulanıyor yani yapılan pratikte toplam üretime oranı nedir; bunu ben merak ettim, miktar olarak nasıl bir şey ve bunu önlemek için ne yapılabilir? Belki aynı balıkçı ağlarında yapılan markalama sistemi gibi -Su Ürünleri Müdürümüzün bahsettiği gibi -belki o tarz bir markalama sistemiyle üretime yönelik bir kontrol sağlanabilir ama bunlar zaten kayıt dışı satılıyordur, onun kontrolü ancak işte, tezgâha girme noktasında yapılabilir diye düşünüyorum. O noktada biraz daha sıkı bir kontrol yapılabilir diye düşünüyorum.

Teşekkür ediyorum.

SU ÜRÜNLERİ YETİŞTİRİCİLERİ ÜRETİCİ MERKEZ BİRLİĞİ YÖNETİM KURULU
BAŞKANI FARUK COŞKUN – Sayın Başkanım, cevap verebilir miyim?

BAŞKAN İSMAİL EMRAH KARAYEL – Başkanım, şöyle, siz notlarınızı alın, milletvekillerimiz söyleyecekleri hususları, sorularını ifade etsinler; böylece mükerrere düşmemiş de oluruz, zamanı da daha verimli kullanırız. Sizden sonra 2 birliğimiz daha var, onlar da böylece daha erken konuşma fırsatı bulmuş olurlar.

Söz isteyen...

SAYIN BAYAR ÖZSOY (Kayseri) – Sayın Başkan...

BAŞKAN İSMAİL EMRAH KARAYEL – Bayar Bey, siz mi?

Sayın Bayar Özsoy, buyurun.

SAYIN BAYAR ÖZSOY (Kayseri) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Bilgi veren arkadaşlara da çok teşekkür ediyorum, çok ciddi şeyler söylediler, özellikle not aldım. Tekelcilik çok önemli bir konu, ruhsat vermemeye ilgili işlem, o da çok önemli bir konu diye düşünüyorum, TARSİM her şeyden önemli bence.

Fakat bu arada idareyle ilgili çok suçlayıcı şeyler de söylendi, onları da bir masaya yatırmak gerekir diye düşünüyorum. Şimdi, ruhsat süresi bitip yeni kiralama yapılmamayı çok anlayamadım işin doğrusu, devletten gelen bir insan olarak. Süresi bitmeye yakın, iki üç ay önceden hem idare hem de kiralayan firma süre uzatımıyla ya da yeni kiralamayla ilgili müracaatını yapar, süre dolmadan yeni kiralama yapılır, yeni kiralama yapıldıktan sonra da süreç devam eder. Yani burada herhâlde ben hem üreticilerin hem de idarenin ihmali olduğunu düşünüyorum yani bunlar çok basit şeyler aslında, idareyle filan görüşülerek halledilecek şeyler.

Ama Zeki Bey bir de gıda güvenliğini söyledi, o da tabii çok önemli bir konu. Bu arada bu tekelcilik, gıda güvenliği, TARSİM... Bir de esas benim en çok canımı sıkan şu oldu: "Çalışan insanlar emekli olduktan sonra balık firmalarında çalışıyor." derken tüm çalışanları suçlamak gibi bir şey oldu. Bu çok hoş bir şey değil, belki birkaç istisna vardır ama devlette çalışan insanları da böyle basit şeylerle suçlamamak gerekir diye düşünüyorum. Tabii, bunlarla ilgili varsa bizim şu çalışmamızda, araştırma komisyonuna girdireceğimiz şeylerde, neler yazılması gerekiyorsa da tabii biz bunları ciddiye alarak yazacağız ama tamamen devlette çalışan insanları da suçlayıp onların da böyle çalışma şekillerini kiracak şeyler söylemememiz gerektiğini düşünüyorum ben.

Kapasite fazlalığıyla ilgili şurada notlar aldım: Şimdi, adam 100 litre su kiraladıysa, 100 litreyi getirecek kanal ya da boru yapmıyor, onun daha fazlasını getirecek boru yapıyorsa bunun önlemleri vardır, çok basit şeyler. Yani debimetreler konulur, yıl sonunda debimetre ölçülür, fazla su kullandıysa

5 katı, 10 katı yazılır ceza yani yönetmeliğe girer, kanuna girer, bunlar çok şeyde çözülecek şeyler. Yani bunlar biraz da üreticilerimizin birlikler vasıtasıyla ya da kendi sosyal kurumları vasıtasıyla kontrol altına alınması gereken şeyler. Tabii, bunlara da cezai müeyyide uygulanması lazım diye düşünüyorum.

Süre bitmeden, kiralamadan bahsettim az önce. Yani o çok enteresan, yani onun öyle yapılmaması çok garip bir şey. Biz de özel idarelere su kiralama işlemi yaptırдық, biz hiçbir üreticimizi mağdur etmedik. Tabii, iç sularla ilgili bu söylediklerimiz, denizlerle ilgili de herhâlde sunumlar yapılacak.

Ben, inşallah bundan sonraki toplantılarda belki idare ve üretici birlikleriyle böyle karşılıklı daha kolay sonuca varabiliriz diye düşünüyorum.

Tekrar sizlere de teşekkür ediyorum.

Saygılar sunuyorum.

BAŞKAN İSMAİL EMRAH KARAYEL – Teşekkürler Sayın Bayar Özsoy.

Evet, milletvekillerimizden başka söz isteyen?

VEHBİ KOÇ (Trabzon) – Bunlar kaleye geçince benim söyleyecek bir şeyim kalmadı.

BAŞKAN İSMAİL EMRAH KARAYEL – Eyvallah, peki.

Teşekkür ediyoruz, Su Ürünleri Yetiştiricileri Üretici Merkez Birliğinden Sayın Faruk Coşkun, Yönetim Kurulu Başkanı; Sayın Muhammed Toğuş, Yönetim Kurulu Üyesi; Sayın Zeki Şeremet burada bizlere bilgi verdiler.

Şimdi, Başkan Bey milletvekillerimizin sorularına...

HÜSMEN KIRKPINAR (İzmir) – Sayın Başkan...

BAŞKAN İSMAİL EMRAH KARAYEL – Söz talebi mi var?

HÜSMEN KIRKPINAR (İzmir) – Evet.

BAŞKAN İSMAİL EMRAH KARAYEL – Peki, Sayın Hüsmen Kırkpınar, İzmir.

Buyurun Sayın Milletvekili.

HÜSMEN KIRKPINAR (İzmir) – Sayın Başkan, çok teşekkür ediyorum.

Katılımcılara ve Komisyon üyelerimize de bu toplantının iyi bir toplantı olması... Buradan çıkaracağımız dersler varsa onları çıkarmamız gerekiyor, onu yapmalıyız.

Aynı zamanda, özellikle Zeki Şeremet Bey'in söylediklerinden bir iki notum var. Bu etik kurula gönderilen konularla ilgili, ben kendi şehrimden biliyorum, bir üniversitede etik kurulun başkan, yardımcı ve yönetim kuruluna baskı yapılıyor. Dolayısıyla üreticilerin bu her türlü canlı hayvanla ilgili, beslenmesiyle ilgili, yem konusuyla ilgili etik kurula yapılan müracaatlarda mutlaka etik kurulun dışında yani su ürünleri, ziraat mühendisleri, bunların dışında da temsilciniz... Yani ilde ticaret odası mutlaka var, bu ticaret odasının balıkçılık komitesinden de birisinin en azından etik kurulda gözlemci olarak, misafir olarak bulunmasında fayda var diye düşünüyorum.

Bir de yine dikkatimi çeken bir konu, her 2 Başkanımız; hem Faruk Başkanımız hem Zeki Bey VHS hastalığının hangi ülkeden geldiği konusunda Amerika ve İran dediler ama Barış Bey de Fransa'dan...

SU ÜRÜNLERİ YETİŞTİRİCİLERİ ÜRETİCİ MERKEZ BİRLİĞİ TRABZON TEMSİLCİSİ ZEKİ ŞEREMET – Fransa daha sonra.

HÜSMEN KIRKPINAR (İzmir) – Daha sonra, en son gelen, evet.

Yani bu konuda insan sağlığına zarar vermeyebilir ama balıktan balığa geçen bir hastalık olduğu için de bunu ilgili bakanlığın, ilgili genel müdürlüğün bir an önce değerlendirmeye alması gerekiyor. Bu hastalıktan da üreticilerimizin ürünlerini koruması gerekiyor diye düşünüyorum.

Saygılar sunuyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN İSMAİL EMRAH KARAYEL – Teşekkürler Sayın Kırkpınar.

Başka söz talebimiz yoksa milletvekillerimizden şimdi tekrar sözü Yönetim Kurulu Başkanı Faruk Coşkun'a veriyorum.

Buyurun.

SU ÜRÜNLERİ YETİŞTİRİCİLERİ ÜRETİCİ MERKEZ BİRLİĞİ YÖNETİM KURULU
BAŞKANI FARUK COŞKUN – Sayın Başkanım, teşekkür ederim.

Aldığım notlarla ilgili de kafamda oluşan şeyleri de... Sayın Vekilimizin birisi doğayı korumamız gerektiğini, suları temiz bırakmamız gerektiğini söylüyor; ben de canı gönülden katılıyorum. Çünkü ülke bizim, doğa bizim, sular bizim; kirletirsek kullanacak su bulamayız ama maalesef istediğimiz düzeyde yapamıyoruz. Bunları da yapamamızın nedenlerini de söyledim; işte, bazı arkadaşlarımızın doyumсуz olması veya “Hepsini ben yapayım.” diye istemesi veya “Ben çok para kazanayım.” diye istemesi gibi işlemlerden dolayı bazı tedbirleri almadıklarını söylüyorlar.

Bu üreticilerimizin eğitim konusu da söylendi, üreticilerimizin fazla eğitim aldığını düşünmüyorum ben de. Çünkü çoğu arkadaşımız özellikle, bilhassa çalışanlarımız eğitimsiz insanlar, ilköğretim mezunu insanlar. Hatta ben bir şeye şahit oldum: Bir çiftlikte gezerken işçinin birinin ölmüş balığı ayağıyla çaya ittiğini gördüm; ya, ölmüş balık, al, bir yere koy yani kokuyor, belli müddet sonra kokar bu. Yani işte o da doğayı kirletmek veya gidiyor, belli bir yerden sonra çayda giderine yapışıyor veya başka çiftliklere gidiyor, zarar veriyor. Mesela, ben bazen oturuyorum çayın kenarında -yani doğayı korumak dendi ya ne kadar çok önemli- inanır mısınız, yukarıdan gelen sulara bakıyorum, ölü balık geliyor, başka pislikler geliyor. Ölü balıklar var ya, belli bir müddet sonra kokuyor, ölen balık çabuk kokar; onun için çok önemli, çok dikkat etmemiz gerekiyor. Bu bizim için çok çok önemli, onun için eğitim konusunda il müdürlüklerimiz daha dikkatli olabilir veya da çeşitli eğitim sempozyumları yaparak bu insanları bilinçlendirebilirler. Ben onda hemfikirim yani sıkıntı yok.

Sayın Vekilimizin birisi de dedi ki “Ormana gelen kanallarda yer...” Pek su kalmadığı için biz ormanda yeni işletmelerin kurulmasına müsaade etmiyoruz. Biz, mevcut işletmelerin kanallarının da ormanda kalan kanallarının da üretime dâhil edilmesini, izin verilmesini... İzinler alınırken ben şöyle söyledim: Birincisi, Anayasa Mahkemesi kararı ile yeni kanunun çıktığı tarih arasında, boşta kalan işletmeler kiralayamadılar yoksa bir idareyle falan burada bir problemi yok yani istediğimiz şekilde çözülüyor. Oralarda idareyle bir şey yok çünkü Orman Genel Müdürlüğümüz bu şekilde, hukukçu ağabeylerimin çıkardığı genelgeden dolayı yapmıyor, yapmadılar da yaptırmadık da. Sıkıntı buradan kaynaklanıyor yoksa sıkıntı yok yani kiralamalarda filan, devam eden işletmelerde. Kirası devam eden işletmelerde sıkıntı yok zaten, bütün üreticilerimiz tedbirini alıyor, kiralamaları bitmeden bir ay öncesi hemen müracaat ediyorlar, işlemleri yeniliyorlar; yoksa sıkıntı yok.

Kapasite fazlalığı ve su fazlalığı var. Su fazlalığı şöyle efendim: Yani il müdürlerimizin denetimsizliğinden, zamanında yapılan kanalların istem dışı olarak büyük yapılması, istek dışı olarak arkadaşların projeye uygun yapmaması. Bir hata olarak yapılmış, bunu da şimdiden önlemeye çalışıyor Su Ürünleri Genel Müdürlüğümüz, gerekli tedbirleri almaya çalışıyor, su alım yapıları yaptırmaya çalışıyor, şu anda ne kadarı zamanla çözülür bilemiyorum ama onunla ilgili gerekli önlemleri almaya çalışıyorlar. Çünkü suyu devamlı biz kullanıyoruz, diyoruz ki: “Kardeşim, fazla su ve fazla kapasite üretim yapmak senin işini çözmez.” Bunları söylüyoruz insanlara yani demek istediğim şey: 100 tona bunu zamanında yapmışsın, 100 ton planlamışsın, yine 100 ton olarak ve hadi 110 ton yap ama 100

ton yerine 200 ton yapma veya 100 ton yerine 300 ton yapmaya çalışma. İşte, kapasite artırımlarıyla ilgili bazı şeyler söylendi, inanır mısınız su kalmadı, şu anda Türkiye’de boşa su kalmadı, tek bir adım atacağımız veya yeni yatırım yapacağımız yer kalmadı; onun için şey yapıyorum.

Bir de şimdi, Zeki Bey, il müdürlüklerinden ayrılan arkadaşların veya işte, Tarım Bakanlığından arkadaşların diğer o tekelleşen firmalara falan geçtiğini söyledi; ben, ona, arkadaşımızın sözüne fazla katılmıyorum. İnsanların hepsi ekme parası peşinde, emekli olunca iş arıyorlar, bir yere gidip çalışabilir yani buna itirazım yok ama kimseyi de böyle suçlamanın doğru olmadığını düşünüyorum.

Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

BAŞKAN İSMAİL EMRAH KARAYEL – Evet, teşekkür ediyoruz.

Zeki Bey ve Muhammed Bey’e de söz vereceğiz.

Tabii, orada söylenen ifadelerin ne maksatla söylenildiğini yani orada herkesin kastedilmediğini buradaki milletvekillerimiz de anladılar. Orada belki bazı örnekler olabilir, onları da böylece ifade etmiş oldunuz.

Teşekkür ederim.

SU ÜRÜNLERİ YETİŞTİRİCİLERİ ÜRETİCİ MERKEZ BİRLİĞİ YÖNETİM KURULU
BAŞKANI FARUK COŞKUN – Ben de teşekkür ederim.

BAŞKAN İSMAİL EMRAH KARAYEL – Şimdi, Muhammed Bey, Zeki Bey, söz istiyorsunuz herhâlde sırayla.

SU ÜRÜNLERİ YETİŞTİRİCİLERİ ÜRETİCİ MERKEZ BİRLİĞİ TRABZON TEMSİLCİSİ
ZEKİ ŞEREMET – Evet.

BAŞKAN İSMAİL EMRAH KARAYEL – Zeki Bey, size mi verelim sözü?

SU ÜRÜNLERİ YETİŞTİRİCİLERİ ÜRETİCİ MERKEZ BİRLİĞİ TRABZON TEMSİLCİSİ
ZEKİ ŞEREMET – Olur.

BAŞKAN İSMAİL EMRAH KARAYEL – Buyurun.

SU ÜRÜNLERİ YETİŞTİRİCİLERİ ÜRETİCİ MERKEZ BİRLİĞİ TRABZON TEMSİLCİSİ
ZEKİ ŞEREMET – İç sularda deşarjla alakalı Eylem Ertuğrul Beyefendi’nin söyledikleri var. Aslında iç sularda işletmelerin birkaç özelliği var: Küçük aile işletmeleri de Faruk Beylerin olduğu Eşen Çayı bölgesinde büyük işletmeler... Büyük işletmeler çok yoğun yemleme yapan işletmeler, küçük aile işletmeleri Zonguldak’ta, Trabzon’da veya Karadeniz Bölgesi’nde görebileceğimiz işletmeler. Küçük aile işletmelerinin çevreyi kirletecek kadar bir artık oluşturma ihtimalleri yok, o yemi satın alamıyorlar zaten. O işletmeleri kendileri evinin bahçesine yapıyor, kendileri çalışıyor, maaş hesaplamıyor, normalde 2 çalışanın maaşını ödeyecek ciro yapamayan işletmelerimiz bunlar. İşin esası, bu tür işletmelerimiz bir sosyal faaliyet olarak tamamen desteklenmeli, tamamen. Şimdi, küçük aile işletmeleri herhangi bir vadinin arasında, herhangi bir dağın tepesinde her türlü zorluğa karşı kurulmuş işletmeler; kimisi şehir merkezinde, kimisi 50 kilometre mesafede. Burada bir ailenin ihtiyaçlarını karşılamaya çalışan, bununla birlikte kurulmuş işletmeler, 3-5 tonluk işletmeler. Bunların tüm ham maddeye ulaşımı çok zor, tüm ürünü pazarlaması çok zor. İşte, olduğu bölgede pazarlamaya çalışan... Bence, bu işletmelerin istisnasız Türkiye’nin tamamında en az 2 işçisinin yıllık ücreti ve sigorta primini ödeyecek rakamla, ne kadar ürettiğine bakılmaksızın desteklenmesi gerekiyor. Ne kadar ürettiğine bakılmaksızın yoksa benim üretimimi desteklemesinin bugün devlete, millete bir faydası yok veya büyük, tekelleşmiş şirketlere, kartel olmuş şirketlere verilecek bir kuruluş desteğinin devlete, millete bir katkısı yok. Devletimizin uzun yıllardır desteklediği sektörde artık belli bir üretim kapasitesine ulaşılmış, belli ihracat kapasitesine

ulaşmış ve destekleme amacına ulaşmıştır. Desteklemenin amacına ulaşmadığı alan küçük aile işletmeleridir, küçük işletmelerdir, özellikle iç sularda, derelerde olan işletmelerdir. Bundan sonraki desteklerin bence orada yapılması gerekir.

Şimdi, çevreyle alakalı problemlerle alakalı çözüm üreten bir firmamız da var bizim. "Recirculation" sistemler veya kapalı devre yetiştiricilik sistemleri üreten bir firmayım ben. Avrupa'da da ürünlerim var, en son Hatay'da yaptığımız, Altınözü'nde yaptığımız bir işletmemiz var. Sazan balığı kuluçkahanesi; yüzde 100 kapalı devre sistem, enerjiye bağlı, kuyu suyuna bağlı. Bu konuda sektörün evrileceği aşamanın bu olduğunu biz on beş yirmi yıl önce görmüş, kendi işletmelerimize bunu yapmaya çalışırken -tabii o zamanki koşullar, elimizden çıkan koşullardan dolayı- yarı kapalı devrede kalmış, tüm stoklarımız yarı kapalı devre kaldığımız için hidroelektrik santrali, HES, Karayolları müteahhidi, belediye ve millî parklardaki sosyal tesislerin kanalizasyonuna kadar çevresel etkilerinde sıkıntı yaşamış bir üretici olarak yüzde 100 kapalı devreye geçmeye biz 2012'de çalıştık. Şu an kendi işletmemizin özellikle kuluçkahane kısmı yüzde 100 kapalı devre, tamamen öz kaynaklarımızla yaptığımız; yetiştiricilik kısmında da yine öz kaynaklarımızla kapalı devre yetiştiriciliğine dönmeye çalışan bir işletmeyiz. Türkiye'nin genelinin de buna dönmesi gerektiğini, Faruk Beylerin de diğer sulardaki üreticilerin de dönmesi gerektiğini... Küresel ısınma, su kaynaklarının azalması, su kaynaklarında kullanım paydaşlarının artması, tarımsal sulama, içme suyu, endüstriyel sulama, enerji, birçok alan var ve bunların beraberinde iklimin korunması. Biz kullanıcı paydaşlarız ama suyu düzensiz kullanırsak iklimi de koruyamayacağız ve yarın çölle mi karşılaşacağız, cehennemle mi karşılaşacağız; bilmiyoruz. İklimi ve doğayı hep birlikte korumak zorundayız.

Bunun haricinde idareyle alakalı bahsettiğimiz şeyler var; eşitler arasından daha eşitleri seçmek, bu sözümün arkasındayım. Eşitler arasında herhangi bir şey değil bu, siyasi bir davranış değil veya herhangi birini hedefe koymak değil. Ben kendimle alakalı bir örnek vereyim, ülkemizde yaşadığımız olay şu: 2012 yılında Tarım Bakanlığı müfettişi bizim işletmemizle alakalı, bizim şirketlerin 7-8 tane Tarım Bakanlığı ruhsatlı işletmesi varken "İşletmesi yoktur." diye bir rapor düzenliyor, bizim kendimizle alakalı. Başka işletmelerden de örnek vermiyorum özellikle, düzenlenen bu rapor Vergi Denetim Kuruluna gönderiliyor, Vergi Denetim Kurulu bizim şirketlerimizle alakalı ve şahsımızla alakalı ihtiyati tahakkuk ve tedbir uyguluyor. Tüm ticaretimizi, tüm alışverişimizi yok sayan, bizi sahteci sayan ve aile bireylerinin tamamını cumhuriyet savcılığına sevk ediyor. Sahtecilikten, Vergi Kanunu'na muhalefetten az önce dedim ya- okuma yazma bilmeyen annem dahi yargılanıyor; aradan yıllar geçiyor ve beraat ediyoruz, bizler beraat ediyoruz, haklılığımızı bir şekilde ispatlıyoruz. Bunun çilesini yaşamış üreticiyim. Bununla alakalı bir sıkıntımı, paramızın blokaaj sıkıntısını aşmak için vaktin Tarım Bakanına -telefonunu vermiş, "Her cuma günü vatandaşıyla görüşeceğim." demiş- verdiği telefonla ulaştım ben. Şu an Artvin Milletvekili o Tarım Bakanımız. Sayın Tarım Bakanımızla ben konuşurken çok makul bir şekilde beni dinledi Tarım Bakanımız fakat o dönemki Genel Müdürümüz ben telefonla konuşurken şunu söylüyordu: "Onlar hırsız, onlar dolandırıcı, onlar üçkâğıtçı." Ben Tarım Bakanımız Faruk Çelik'le konuşurken -Durali Koçak Bey, Genel Müdürümüz- Faruk Çelik'e telefonda şunu diyorum: Sayın Bakanım, zannedersem yanınızda size bilgi veren Sayın Genel Müdürümüz Durali Koçak Bey, doğru mu? "Evet." diyor. bunları mı söylüyor diye soruyorum "Evet." diyor. Bunlar iddiydı, ben yargılandım, beraat ettim, artık bundan sonrası iftira. İddia edebilirsin, tabii, herkes yargılanma, beraat etme hakkına sahip ben de sahibim; ben yargılandım, beraat ettim. Bundan sonra devam ettiği zaman, kan davası güder vaziyete geldiği zaman bu kamu görevlisi olmaktan çıkıyor, bunun siyasetle miyasetle alakası yok. Yani devletimiz bizim yargılanmamızı istemiş yargılanmışız, devlet bizim devletimiz, devletimize küsme ihtimalimiz var mı? Hele biz Trabzonluyuz bir yerde, böyle bir ihtimalimiz yok, böyle bir ihtimalimiz yok ama böyle de olmaması gerekiyor.

İsimlerle alakalı söyleyebilirim. Mesela, sektördeki tekellerden bir tanesi Kılıç Holding. Tarım Bakanlığından kaç emekli, emekli olduğunun ayında Kılıç Holdingde işe başladı, soruyorum. Ben insanların şahıslarını suçlamıyorum. Şimdi, Bayar Özsoy Beyefendi haklı, tüm kamu personelini mi suçlayacağız? Asla, devletin yüzde 100'e yakınının namusuyla, kanuna çalışmaya gayret ettiğini bilen bir insanım. Namusuyla, kanunlara, Anayasa'ya uygun çalışıyor, içlerinde binde 1 de böyle cambazlar çıkıyor. Kusura bakmayın, bunu bir vatandaş olarak kendi Meclisinde dillendirmek herhâlde ağır bir şey değil, benim derdim işini namusluyla yapanla değil ama o binde 1 de olsa o cambazlığı yapanla. Bunu bizler dillendirmesek, bizler bununla mücadele etmesek, sizler bununla mücadele etmezseniz kim mücadele edecek?

BAŞKAN İSMAİL EMRAH KARAYEL – Evet maksat hasıl oluyor, öbür cevapları da verirseniz çünkü biz 2 birlik daha dinleyeceğiz.

Buyurun.

SU ÜRÜNLERİ YETİŞTİRİCİLERİ ÜRETİCİ MERKEZ BİRLİĞİ TRABZON TEMSİLCİSİ ZEKİ ŞEREMET – Şimdi, hastalıklarla alakalı, VHS'den önce yaşadığımız bir sıkıntı var, IPN. IPN pozitifle tüm işletmeleri karantinaya uğramış, tüm stoku yok edilmiş bir üreticiyim ben. Tüm işletmeleri karantinaya uğramış, tüm stokları yok edilmiş ve bir kuruşluk zararı tazmin edilmemiş bir üreticiyim. IPN pozitif kararının... Şimdi, bizde bu imhalar gerçekleşince sektörün gerisine değdiği zaman ihbarı mecburi hastalıklar listesinden kaldırılıyor. Ben diyorum ki: Buna eşit davran. Eğer ihbarı mecburiyse bana da mecburi, herkese mecburi, değilse niye benim ürünümü imha ettin? VHS'de de aynı durum veya kristal viyole diye bir sıkıntı çıktı, boyalı madde çıktı bundan üç dört sene önce balık dokusunda, kristal viyole, boyar madde. 50 tane laboratuvar gezdiler ve işi aklayıp ürünü yurt dışına sattılar ve iç piyasaya da sattılar. Bizim bahsettiğimiz tekelcilik, kartelcilik bu seviyede. Ya, insan gıdası, yabancıya da yapıyor, bize de yapıyor. Eğer boyar madde, yasaklı bir boyar madde balığa bulaşıyorsa yöntemi bu balığın imha edilmesidir, benimki de olsa imha edilecek. Biz, ürünümüz niye imha edildi demedik, ürün kaçırmadık ama ülkede eşit davranacaksınız. İşin odağında tüketiciyi tutacaksınız, tüketiciye sağlıklı gıda maddesi ulaştıracaksınız, bunun ötesi berisi yok. Ahmet'inki hastadır, ilaçlıdır ama idare edelim; yok. Tüketiciye, sizin, benim çoluk çocuğuma temiz gıda ulaşmak zorunda, hepimizin çoluk çocuğuna ve hepimize. Onun için söylediğimiz lafların elbette arkasındayız; kimseyi kırma, kimseyi suçlama niyetimiz yok.

Beni dinlediğiniz için hepimize çok teşekkür ediyorum. Bu fırsatı bana sağladığınız için çünkü ülkede bu konuda çile çekmiş insanlardan bir tanesiyim ve sizlerle paylaşmak benim devletime, milletime güvenimi daha da artırdı.

Çok teşekkür ediyorum.

BAŞKAN İSMAİL EMRAH KARAYEL – Teşekkür ediyoruz Zeki Bey.

Muhammed Toğuç Bey, buyurun.

SU ÜRÜNLERİ YETİŞTİRİCİLERİ ÜRETİCİ MERKEZ BİRLİĞİ YÖNETİM KURULU ÜYESİ MUHAMMED TOĞUÇ – Teşekkür ediyorum.

Sayın Vekilimin dediği gibi, bireysel tarzdaki pazarlama bölgemizdeki fiyat istikrarını bozuyor. Benim ürettiğim balık 1 birim fiyatken servis tabağına girdiği zaman 5 birim fiyata çıkıyor, bu çok ciddi bir sıkıntı. Biraz önce bahsetmiş olduğum. Birliğimize, sivil toplum kuruluşlarımıza pozitif ayrımcılık, pazarlama sorununun önüne geçilmesi bu sorunu ortadan kaldıracak. Vatandaşımız kaliteli balığa daha düşük maliyetle ulaşacak, soğuk zincir ürün kalitesi daha da artacak.

Cevap vermek istediğim İkinci bir konu Sayın Vekilimiz Eylem Bey'in bahsettiği deşarj kurallarına uygunluk konusunda. Bizim havuzlarımıza artezyen kuyularından verdiğimiz sular son noktada çöktürme havuzlarına ulaşırlar. Çöktürme havuzundan sonra, deşarj izni aldığımız bölgeye -Devlet Su İşlerinin görüşü alınarak belirlenmiştir bu- dinlendikten sonra, içindeki organik maddeler çöktükten sonra o bölgeye ulaşırlar. Şimdi, ürettiğimiz canlı çok hassas bir canlı; zaten temizliği, suyun kirliliğini kendi kendine kontrol edebilen bir canlı. Su Kirliliği Kontrolü Yönetmeliği'nde şöyle bir madde vardır: Balık biyodenevi. Bir suyun kirliliğini -zehirlilik seviyesini mi diyelim, yanlış bir tabir olursa lütfen düzeltilsin- endemik türdeki bir balığın o su içerisindeki hayatta kalma süresine bakarak... Bizim ürettiğimiz karidesimiz var, deniz balıkları türlerimiz, granyözümüz, levreğimiz, çupramız. Bunları yaşatmak değil, bakın, biz aldığımız 2 gramlık bir yavru balığı porsiyonluk boyuta getiriyoruz, icap ederse kilogram üstü balık olarak üretiyoruz, ondan sonra da olta balığı diye tezgâhlarda da satılıyor. Böyle bir handicap da var.

Kişilerin eğitimleri konusunda, biz danışmanlık hizmeti veren firmalardan hizmet alıyoruz. Biraz önce bahsetmiş olduğumuz küçük aile işletmelerine ağır gelen bir sistemdir ama küçük aile işletmelerindeki bireyler o beslemiş oldukları balıkların günlük faaliyetine göre yenilemeyi düzenlerler, suyun hareketini düzenlerler çünkü o işletme onundur. Yem atılması gereken bir programa göre değil de balığın fizyolojisine göre yani o günkü durumuna göre, istek ve taleplerine göre hareket eder ve bu sebepten dolayı da çevre sağlığını ve bölgenin bütün anlamda temizliğini kontrol etmeleri çok kolaydır. Bu, büyük ölçekte bir firmada farklı mı oluyor? Hayır. Orada gereken işlemler, gereken dikkatler sağlanıyor ki bu sağlanmazsa eğer zaten biz kendi kendimize, tabiri caizse topuğumuza sıkışmış oluruz, bu kadar basit.

Yani temizlik konusunda, işte, Faruk Başkanımızın bahsettiği “Ölü balık geliyor...” On parmağın onu bir değil, maalesef bazı kişiler temizlik anlayışından yoksun, bu konuda duyarsızlık var. Bu konuda da il müdürlükleri, ilçe müdürlükleri vasıtasıyla, sorumlu şubeler vasıtasıyla gerekli denetimler yapılırsa başarıya ulaşılır diye düşünüyorum.

Saygılarımla.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN İSMAİL EMRAH KARAYEL - Teşekkür ediyoruz Muhammed Bey.

Su Ürünleri Yetiştiricileri Üretici Merkez Birliğine sunumlarından ve cevaplarından dolayı teşekkür ediyoruz.

Şimdi Su Ürünleri Kooperatifleri Merkez Birliği (SÜR-KOOP) sunumunu gerçekleştirecek. Başkan Ramazan Özkaya ve Başkan Yardımcısı Barış Zaman burada.

Su Ürünleri Kooperatifleri Merkez Birliği Başkanı Ramazan Özkaya, buyurun.

III.- SUNUMLAR

4.- Su Ürünleri Kooperatifleri Merkez Birliği Başkanı Ramazan Özkaya'nın, balıkçılık ve su ürünleri sektöründe yaşanan sorunlar ve çözüm önerileri hakkında sunumu

SU ÜRÜNLERİ KOOPERATİFLERİ MERKEZ BİRLİĞİ BAŞKANI RAMAZAN ÖZKAYA - Sayın Başkan, sayın araştırma komisyonu üyeleri; hepimizi Su Ürünleri Kooperatifleri Merkez Birliği adına saygıyla selamlıyorum.

Bu Komisyon belki de su ürünleri sektörü sorunlarının çözümü ve sürdürülebilirliği adına alınacak kararlarla tarihe geçecektir, bu sebeple biz bu Komisyonu çok önemsiyoruz ve çok güveniyoruz. Neden tarihe geçecek dedim, onu açmak istiyorum. Türk ekonomisine yılda bugünkü kurla 45 milyar

üzerinde destek sağlayan, iç piyasada 15 milyara varan balık satışlarıyla, 70 bin kişiyi doğrudan, 250 bin kişiyi dolaylı olarak istihdam ettiğimiz bir örgütten bahsediyoruz ancak bu kadar güçlü bir sektörden bahsederken de son on üç yılda stoklarımızda, yakalanan balık miktarında 200 bin tonun da azaldığını görüyoruz, aynı zamanda balık boylarında da küçülme olduğunu da görüyoruz. Onun için ekonomiye destek, bu kadar kişiye de istihdam sağlayan bu sektörün sürdürülebilirliğini sağlamak için önce stokların erimesini durdurmak, sonra da toparlanmasını sağlamak bu Komisyonda çıkarılacak kararlarla sağlanacaktır ya da atalarımızdan emanet olarak aldığımız bol balıklı bereketli denizlerimizi gelecek nesillere stokları çökmüş, emanete hıyanet etmiş olarak bırakacağız. Biz çöktürmek değil, sürdürülebilirliği sağlayacak tedbirleri almak için de SÜR-KOOP olarak sorunlarımızı ve çözüm önerimizi sunmak istiyoruz.

Öncelikle, biz, tarım içerisinde yer alan balıkçılar olarak bir grubuz. Eskiden Ziraat Bankası tarıma destek verirken balıkçılara vermediği için biz Ziraat Bankası Kanunu'ndaki değişikliklerle tarımın içine çiftçi olarak alınmışız. Bu kadar tehlikeli iş olarak kabul edilen balıkçılık, bu kadar destek sağlayan, 250 bin kişiye ekmek veren ancak mesleği olmayan bir sektör. Biz diyoruz ki: Biz balıkçılığın bir sektör olmasını istiyoruz. Sektör olması için de tabii ki yasal olacağız, bunu özellikle istiyoruz çünkü biz tarımın içerisinde ne kendimizi gösterebiliyoruz ne de... Şu anda kredileri almada biraz sıkıntı çekiyoruz, almıyoruz dersek yanlış olur, alıyoruz ama sıkıntı çekiyoruz. Bunun için de biz diyoruz ki: Öncelikle, balıkçılık bir meslek olmalı, meslek olarak da anılmalıdır.

İkincisi, 200 bin ton azalmış, balık boyları küçülmüş, stoklarda önce çökmeyi durdurmak, bir yatay sürece geçmek, belirli süre sonra da stokların iyileşmesini sağlamak ve gittikçe de stokları çoğaltmak için bizim ne yapmamız lazım? Öncelikle, kesinlikle kota uygulamasına geçmemiz lazım yani bir teknenin ne kadar yakalayacağını belirlememiz lazım. Büyük balıkçı arkadaşımız bunu açacak biraz sonra.

Üçüncüsü, bölgesel balıkçılığa geçmemiz lazım. Bölgesel balıkçılık ne? Hepimizin bildiği gibi Karadeniz, Marmara, Ege ve Akdeniz, her denizin farklı özellikleri var, farklı deniz derinlikleri var, farklı avcılık sistemleri var. Biz diyoruz ki, bir bölgeden bir bölgeye geçen kişi -bölgesel balıkçılığa- o bölge için alınmış kararlara uyacak şekilde gidip aynı av gereçlerine uygun şekilde balıkçılık yapmalı yani "Benim tekne çok büyük, orada şöyle bir karar alındı, ben ona uymuyorum." diyemeyeceği bir bölgesel balıkçılığa geçip adaleti sağlamak istiyoruz çünkü gerçekten geleceğimiz bizim sürdürülebilirliği sağlamak. Yine, söylediğim gibi biz gelecek nesillere resimlerde balık bırakmak değil, denizlerde balık bırakmak isteyen sektörüz. İnanıyorum ki biz DEM-BİR'le rakip değiliz, birimizi tamamlayan iki örgütüz. Tabii ki zaman zaman fikir ayrılığımız olacak, bunu da saygıyla karşıyoruz ancak iklim değişikliğinden dolayı denizlere yapılan etki inanılmaz bir boyuta ulaştı. Eskiden yıllar süren etkiler inanılmaz günümüzde bir ayda yapılan etkilerle eş değere geldi yani eskiden beş yılda, üç yılda yapılan etki bugünlerde bir ayda yapılabiliyor balık üzerinde. Bunun en güzel örneği hamsi. Zaten yüzde 70'i, yakaladığımız hamsi, değişikliğe uğradı. Yalnız, çok şanslıyız, hamsi değişikliğe uğramasına rağmen stoklarda hiçbir eksilme olmuyor. Nedenini söyleyeceğim şimdi: Bu işte Profesör Cemal Gücü var, gerçekten de Türkiye'nin tanıdığı, daha doğrusu dünyanın tanıdığı çok iyi bir araştırmacı profesörümüz var. Onun araştırmaları hamsi stoklarında bir zarar olmadığını, bu etkilere karşı neslini koruyabilecek şekilde getirdiğini, hatta ve hatta boylarının küçüldüğünü -kendisinin küçültüğünü- gösteriyor; yumurtlama zamanında, yumurta verme zamanında boyunun küçüldüğünü gösteriyor. Bu şunu getiriyor yalnız: İyi tarafını söyledik şuralarda zarar yok diye önceden yakaladığımız balık ile iki sene sonra yakalayacağımız balık aynı miktarda olsa bile tonaj olarak yarı yarıya fark olacak. Onun için biz diyoruz ki, hamsi bizim göz bebeğimiz, Türkiye'nin kuru fasulyesi, biz bunu özellikle her şeyden çok korumalıyız. Aynı zamanda, yetiştirici arkadaşlar buradaysa şunu da söylemek istiyorum: Biz hamsinin yüzde 75'ini yüzde 60'ını

un fabrikalarına göndererek yetiştiricilerin balıklarını besleyeceğiz diye de halkın önüne gitmemesinin doğru olmadığına inanıyoruz. Biz diyoruz ki: Yakalanan balıklar öncelikle halkın sofrasına gitmeli. Un fabrikaları olacak, yağ fabrikaları olacak ama üreticiler çoğaldıkça, üretim miktarları çoğaldıkça biz onu besleyecek diye halka göndereceğimiz balığı üretim balığına dönüştürsek, ona bakacak dersek bu inanılmaz bir yanlış olacaktır diye düşünüyorum çünkü gerçekten de doğal olarak yetişmiş balıkları herkesin yemesini arzu ediyoruz, herkesin de bundan faydalanmasını arzu ediyoruz. Bunun için de diyoruz ki biz, en çok yakalanan balığımızın un fabrikasına, yağ fabrikasına değil pazara, halka gitmesini istiyoruz. Şunu demek istemiyoruz; un fabrikaları, yağ fabrikaları, balık yağı fabrikaları olmasın demiyoruz. Onlar da gidecek, kotanın içine gitmeli yani yarın zaten çökmüş stokları biraz daha çökertmek değil stokları biraz dindirmek, ondan sonra eski hâline getirerek büyük yatırımlarla, 100 milyonu bulan tekneler yapan balıkçılarımızın da sürdürülebilirliğini sağlamamız lazım. Bunu neden söyledim? İnanın, genç balıkçılar balıkçılıktan ayrılıyor “Ufukta ben bir şey görmüyorum, geleceğimi görmüyorum; onun için ben başka iş koluna gidiyorum.” diyor. Biz de diyoruz ki “Hayır.” Arkadaşlarımız anlatacaklardır, 3 nesil balıkçılıktan geliyorlar ama öyle bir boyuta geldik ki gider geliri karşılayamaz durumuna geldik. Bu bizim de hatamız. Neden? Tekne boylarını büyüttük, önceden 750 beygir, bin beygir motor varken maalesef 3.000-3.500 beygir motor yaptık; eskiden 3-4 havada balığa çıkarken şimdi 5 havada balığa çıkabilir hâle geldik yani balığın kaçma şansını biraz azalttık. Biz diyoruz ki: “Bu tekneler denizlerimize yeter, hatta fazla geliyor; büyük tekneleri devletin de desteğiyle yurt dışına göndermenin bir yolunu bulmamız lazım.” Ama devlet desteğiyle çünkü o yurt dışına gittiğinde buradaki balık stokları üzerindeki baskısı azalacak, kendi arkadaşları balık yakalayacak ve de biz gelecek nesillere bol bereketli deniz bırakmak için adım atmış olacağız. Onun için bu Komisyonun çok önemli olduğunu söylemeye çalışıyoruz.

Balıkçı teknelerinde boydan ziyade bir de genişleme başladı. Şimdi, boyu büyütemiyoruz, yüzde 20 bir defa kullanıyoruz; örnek getiriyorum, eskiden 5 metre olan teknenin genişliğini şimdi 8 metreye yahut da büyük tekneler 10-15 metreye kadar çıkarmaya başladılar. Neden? Çünkü gerçekten de balık azaldıkça, gideri de karşılamayınca ister istemez bir şeyler yani balık baskısı oluyor. Yarın biz kotayı bu konularda getiremezsek ve balıkçılığa biraz kısıtlama getiremezsek inanın bu çöküntü biraz daha gidecektir, bu kadar yatırımlar boşa gidecektir. Onun için biz kesinlikle -arkadaşlarımız için de söylüyoruz- büyümeyi, birbirimizle yarış etmeyi durduralım. “Ben 1 beygir motor koyunca 1 mil fazla yapacağım.” demekten vazgeçelim; stoklara zarar vermeyecek avcılığı nasıl yapabiliriz, bütün paydaşlarla, ortak yönetimle beraber çözmemiz lazım.

Yani biz bu sıkıntının herkesin suçu olduğu kadar bizim de suçumuz olduğuna inanıyoruz. Zaten bunun için buradayız, biz bunu değiştirelim, gençlerimiz balıkçılıktan uzaklaşmasın, tüketicilerimize sağlıklı, hijyenik şartlarda balık ulaştıralım diye uğraşıyoruz. Onun için de balıkçılar, özellikle büyük balıkçılar -bu taraf da büyük balıkçı, yanımdaki de büyük balıkçı, ben küçük balıkçıyım- herkes evinde sıcak odasında çayını içerken o yağmurda, o çamurda, karda kışta, özellikle 30 tane gemici var, onların sorumluluğu bir omuzda; ailesi var, bir omuzda; bir de satması için, halka ucuz balık yedirmek için bir sorumluluğu da var; bunların hepsine göğüs gererek balığa çıkıyor arkadaşlar. Bunları gerçekten de alkışlamak lazım, desteklemek de lazım ama bunu yaparken “Yatırım yaptım, ben istediğim kadar avlarım.” değil, bir avlama planı yapmanın ve denizlerdeki balığı hem rahatlatmanın hem stoklarının öncelikle çöküşünü durdurmanın -ki birdenbire eski hâle getiremeyiz- yatay bir geçişe geçmenin, stokları aynı birkaç on sene kadar götürmenin, ondan sonra stokların iyileştirilmesine doğru adımlar atmanın doğru olacağına inanıyorum.

İkincisi, balıkçı barınaklarımız var bizim. Yani bir lafımız var bizim: “Balıkçı barınakları evimiz, denizler de tarlamız.” Bizim hayatımız balıkçı barınakları ile denizde geçiyor. Şimdi, 2019’du, Su Ürünleri Kanunu değişti; balıkçı barınakları Tarım Bakanlığına verince, hatta burada bazıları komisyonda “Yanlış bu, biraz dikkat edin.” dediler bize, biz dedik “Olur mu ya, Tarım Bakanlığı bizim Tarım Bakanlığımız çünkü her şeyimiz ona bağlı.” biz Tarım Bakanlığına geçmesinin doğru olduğuna inandık ve inanım bütün balıkçılar bayram ettik. Fakat kiralamalar gelince bir baktık ki sadece sekreteryası Tarım Bakanlığında; Millî Emlâkten görüş olmadan, Ulaştırmadan görüş olmadan, Çevre Şehircilikten görüş olmadan maalesef Tarım Bakanlığı Su Ürünleri Genel Müdürlüğü bize kiralayamıyor.

Millî Emlâkтейken ne yapıyorduk? Millî Emlâk “Bu mal benim.” diyordu, kimse de sormuyordu. “Gel kardeşim.” kiralyordu, gönderiyordu. Şimdi, biz diyoruz ki: “Evet, Tarım Bakanlığında olmalı fakat bizim Su Ürünleri Genel Müdürlüğümüz tüm balıkçılık sorunlarını çözebilecek yetkiyle donatılmalı, o yetki verilmeli.” Yani bunu bir örnekle söyleyeceğim, Orman Genel Müdürlüğü nasıl özgürse, Çevre Şehircilikteki genel müdürlük nasıl özgürse ve her işi çözüyorsa... Biz Çevre Şehirciliğe bir gidiyoruz, başka yere hiç gitmiyoruz; Ormana git, başka yere gitmiyorsun ama Genel Müdürlüğe gittiğimizde “Oraya git, buraya git.” Biz “Genel Müdürlüğümüzden memnunuz, içinde hepsi su ürünleri mühendisi, yüksek su ürünleri mühendisi; onun için de yetkilendirelim, güçlendirelim ve o kapıdan içeri girdiğimizde bizim bütün sorunlarımızı çözmüş olarak geri gidelim.” diyoruz.

Üçüncüsü, şimdi bizde gündemde olan, zaman zaman da belki sayın milletvekillerimizle karşı karşıya geldiğimiz amatör balıkçılık. İnanım, amatör balıkçılıkta şu anda 18.844 tane tekne var; bunun 1.700 tanesi gırgır ve trol, gerisi balıkçı, ufak balıkçı. Amatörlerin yakaladığı balık şu anda profesyonel bir teknenin -100 milyarlık teknelerin- yakaladığı balıktan fazla ve biz “Amatörlerin denizde olmasını biz istiyoruz; yemlerini biz verelim ama yakaladığımız balığı satmayın.” diyoruz. Al çoluk çocuğunu, götür evine ama mesela benim de bir amatör götürme tekne vardı zamanında; bir adam bir hafta geliyor, her gün 5 kilo yakalasa, ya, kardeşim, 5 kiloyu nereye götürüyorsun? O zaman balık kilosunu biraz azaltmak veyahut da belirli kuralları koymamız lazım. Yani burada satılıyor, gözle görüyoruz.

Bunun bize zararı ne oldu, biliyor musunuz? Balık fiyatlarını etkilemek ikinci planda, herkes “yeşil ruhsat” dediğimiz yani “teknenin tapusu” dediğimiz ruhsatı başkalarına sattı; 4 metre, takma motorlu tekne alıyor. Neden? Çünkü Sahil Güvenlik. Benim motorumda ben eşimi götüremiyorum, çocuğumu götüremiyorum ama botta, 5 metrelik botta 5 kişi götürüyorum. Onun can güvenliği yok, ben tekne çocuğumu alıyorum “Can güvenliği önemli, sen çocuğumu götüremezsin sarı ruhsatın yoksa.” Herkes ne yaptı? Elindeki tekneleri satıyor, amatöre dönüştürüyor; karışan yok görüşen yok, denetim yok, hiçbir şey yok. Yakalıyorlar balığı, satıyorlar; hem piyasayı bozuyorlar hem de balıkçılığın önüne engel oluyorlar gerçek balıkçılıktan herkes kaçıp “amatör balıkçılık” adında... Ama bizim doğru amatörlük yapan, evine götürenlere saygımız sonsuz çünkü biz diyoruz ki: “Gelin bizimle, biz yardım edelim, yemlerinizi biz verelim; yalnız, yakaladığımız balığı lütfen satmayın.” Ama maalesef bunun önüne kimse geçemiyor, geçmesi de mümkün değil. Neden? Çünkü denetime gidiyorsun, savcı; denetime gidiyorsun, emekli amiral; denetime gidiyorsun, bilmem kim. Kim ceza kesecek? İster istemez güçleniyorlar da gittikçe.

Biz diyoruz ki: “Bunu da bir kurala bağlamamız lazım.” Çünkü bedava balık olunca, hele hele de balık biraz yakalanınca vallahi herkesin gidesi geliyor, benim bile gidesim geliyor. Yani gidiyorsun, nasıl olsa balık orada hazır ve amatörde teknoloji o kadar ileri ki inanım, onlardaki radar bizde yok. Biz bizim misinallerla 5 kilo balığı çekemiyoruz, onlar aynı misinallerla 15 kilo balığı çekiyor çünkü kalitelisini kullanıyorlar, radarla balığı görüyorlar. Biz “Amatör olmasın.” demiyoruz çünkü

biz “pesca” turizmin olmasını istiyoruz, 12 metrenin altındaki küçük balıkçıların desteklenmesi için Türkiye “pesca” turizme geçmeli. “Pesca” turizmi nedir? Avrupalılar veya sizler -ben kendi bölgemden söyleyeyim- Güllük’e geldiniz “Ya, ben “Şu av aracı nedir?” diye öğrenmek istiyorum.” dediniz; alıyorsunuz yanınıza çocuğunuz varsa, eşiniz varsa, gidiyorsunuz; ufak balıkçı 20 parça ağ atıyor, 2 parça ağ atıyor, nasıl atıldığını gösteriyor, denizi gösteriyor, yakalanan balığı gösteriyor, hatta uygunsu pişiriyor, geliyor. Bu iki şey getiriyor: Az çalışıyor, para kazanıyor, denize baskıyı azaltıyor. Onun için “pesca” turizmde biraz Ulaştırma Bakanlığında takıldık gibi gözüküyor, bu konuda da sizlerden büyük bir destek istiyoruz çünkü gerçekten, yine söylüyoruz, biz balığı çocuklarımıza, torunlarımıza resimlerde göstermek değil, denizde göstermek istiyoruz.

Yetiştiricilik... Evet, yetiştiriciler burada. Şimdi, yetiştiricilik çok güzel, desteklenmeli -ki biz de destekliyoruz- ancak demin arkadaş söyledi, benim hoşuma da gitti ama biraz da tuhafıma gitti “50 milyon ton kapasitemiz var.” dedi, ben “Acaba yanlış mı duyuyorum?” dedim. Şu anda 550 bin ton balık var, Ukrayna ile Rusya bir savaştı, somonlar soğuk havada kaldı. Ben diyorum ki: “Evet, yetiştirici desteklensin.” Ancak yetiştirici pazarı bularak, ayağı yere basarak ve de her yerde değil, DEM-BİR’in, SÜR-KOOP’un görüşünü alarak... Neden? Biz sahadayız, balıkçılığı yapamadığımız alanlar var, evet, orada yetiştiriciliği yapalım sıkıntı yok ki ama öyle bir şey ki herkes rüzgâr almadığı, balıkçılığı yapmak istediği alanı istiyor; bu konuda biz diyoruz: “Evet, böyle hazmettiren hazmettiren balıkçılığı ve yetiştiriciliği yapmamız lazım.” Ancak bunu “Nasılca denizler bizim, istediğimiz gözle yaparız.” dersek -kendisi burada, arkadaşımız biliyor- çipurayı en az beş altı ay 30 lira düşük sattık. Yanlış mı Başkanım? Neden? Pazar sorunu. Onun için, denizlerimizde biz, yine söylüyorum, yetiştiricilikte büyük balıkçı-küçük balıkçı rakip değiliz kesinlikle; biz birbirimizi tamamlayan, birbirimizi destekleyen örgütleriz ama bunu yaparken de neden “Bizim görüşümüz alınsın.” diyoruz? “Bize danışılın.” derken, balıkçılığın yapılmadığı, balıkçıya zarar vermediği alanları niye kullanmayalım? Ama bunu kullanırken de burada yetiştiriciye de cevap vermiş olayım arkadaş, siz yem katkısını balık unundan azaltmadığınız sürece sıkıntı var; bunu açık yüreklilikle söylüyorum. Çalışmaların olduğunu biliyorum, AR-GE çalışmalarının olduğunu biliyorum.

Bir sıkıntı daha var, bu konuda destek istiyoruz biz. Her gün Süveyş Kanalı’ndan neredeyse 1 tane balık giriyor, istilacı tür ama her gün. Ve bunlar öyle bir şey ki nasıl bir azınlıkla biz bir yere gideriz, birbirimizi destekleyerek orada toplarız, bu balıklar da geldikleri yerde kendileri dışında hiçbir balığı yaşatmıyorlar. Özellikle aslan balığı, inanın, şu kadar balık, içinden 20-25 tane balık çıkıyor; hiç doymuyor, hiç de çalışmıyor, hani böyle tembel balık, duruyor böyle; hiç rakibi yok, korkusu yok, gelen yavru balığı yiyor gidiyor. Balon balığı desen inanılmaz sıkıntılı. Korkumuz ne biliyor musunuz? İnşallah olmaz, Antalya’da bir turisti ısırması olsa vay hâlimize. Gittikçe büyüyor ve bunlara çok dikkat etmek lazım, bunun için de çok şeyler yapmak lazım.

Şimdi, arkadaşına da zaman kalsın diye en son söyleyeceğim, bunların üstesinden gelmek için daha etkin, yetkili bir denetim istiyoruz. Şimdi, Tarım Bakanlığı Su Ürünleri Genel Müdürlüğünde personel azlığı var. Şimdi, burada Tarım Bakanlığını eleştirmek gibi olacak ama biz eleştirme anlamında söylemeyeelim, 10 bin kişi mühendis alıyor, veteriner, ziraat mühendisi falan; 88 kişi de su ürünleri mühendisi alıyor. Ya, bu ülkenin üç tarafı deniz ve gittikçe azalan stoklarımız var; bunu kiminle kontrol edeceğiz? Su Ürünleri Genel Müdürlüğünün personeliyle. Ha, şöyle bir cümle gelebilir: “Ya, kardeşim, siz kendi ayağınıza sıkıyorsunuz, balığı bitiriyorsunuz; denetim, denetim diye bağıyorsunuz.” Evet, belki biz hırsumıza yenilebiliyoruz, doğrudur; balıkçılar olarak birbirimizle yarış yapabiliyoruz, doğrudur ama bizim Genel Müdürlüğümüz kadro yetersizliğinden dolayı denetimi yapıyor ama yeterli yapmıyor. Biz diyoruz ki: 10 bin kişi içinde pırl pırl çocuklar var, ayağı yere basan su ürünleri mühendislerimiz var, bir kere de 1.500, 2 bin su ürünleri mühendisimiz Su Ürünleri Genel Müdürlüğü

bünyesinde istihdam edilirse ki hem o çocuklar... Şimdi -hiç hoş değil, o çocuklar için söyleyeceğim- ya kahvede çalışıyorlar ya AVM'lerde çalışıyorlar -onlar gene biraz iyi- yahut da lokantalarda garsonluk yapıyorlar; olmuyor, o çocuklar bizim çocuklarımız, pırlıl pırlıl çocuklar. Bizim onları orada değerlendirmemiz lazım ve okuduklarının karşılığını almaları lazım çünkü onun için okudular. Bir ana babanın istediği nedir? Çocuğun okuduğu dalda çalışmasıdır. Biz burada bunu sağlayabiliriz. Burada balıkçılarımız da çok söylediler "Teknelerimize gelen su ürünleri mühendislerini de karşılız." dediler. Bu konuları da hep beraber görüşüyoruz.

Ben şimdi fazla da uzatmadan -çünkü yetiştiricilerin sorunu o kadar çokmuş ki dinleye dinleye biz de bazı şeyler öğrendik- sözü arkadaşşıma bırakmak istiyorum.

Dinlediğiniz için çok çok teşekkür ediyorum.

BAŞKAN İSMAİL EMRAH KARAYEL – Su Ürünleri Kooperatifleri Merkez Birliği Başkanı Sayın Ramazan Özkaya'ya teşekkür ediyoruz.

Şimdi Başkan Yardımcısı Barış Zaman.

Buyurun Barış Bey.

5.- Su Ürünleri Kooperatifleri Merkez Birliği Başkan Yardımcısı Barış Zaman'ın, balıkçılık ve su ürünleri sektöründe yaşanan sorunlar ve çözüm önerileri hakkında sunumu

SU ÜRÜNLERİ KOOPERATİFLERİ MERKEZ BİRLİĞİ BAŞKAN YARDIMCISI BARIŞ ZAMAN – Sayın Başkan, Sayın Komisyon üyeleri, değerli hazırım; sizleri saygıyla selamlıyorum.

Şimdi kotayla ilgili konuşacağım ben. Hamsi boylarındaki küçülmeyi son beş yılda hem balıkçılar hem Su Ürünleri Genel Müdürlüğü ve personeli gözle görülür bir şekilde artık fark eder duruma geldi. Biz beş, on ya da yirmi yıl öncesine oranla kasaya koyduğumuz -kasadan kastımız, halkımızın sofrasına giden- balıkta gittikçe düşüş görüyoruz; bu bizi endişeye sürüklüyor. Neden? Çünkü biz balıkçıyız, balıkçılıktan başka da bir gelirimiz de yok. Bindiğimiz dalı maalesef kesiyoruz, bindiğimiz dalı kesmedeki en büyük nedenlerden bir tanesi de ekonomik sıkıntılarımızdır. Özellikle son zamanlarda akaryakıtta, ekipmanlarda, makine ve parçalardaki giderlerde son derece bir yükselme var. Şu anda insanlar "Günü nasıl kurtarırım?" "Önümüzdeki sezon inşallah daha bereketli geçer, o zaman belki biraz para kazanırım." ümit dünyasında yaşar duruma geldi. Acilen tedbir, kati suretle ağır yasalar, ağır kanunlar, ağır denetlemeler, ne gerekiyorsa yapılması gerekiyor.

Dedem yaptı bu mesleği, babam yaptı, ben yapıyorum; böyle giderse ben son nesil olacağım, çocukları bu işe sokar mıyım? Sokmam gibi geliyor çünkü gelecek görmüyorum. Eskiden övünerek anlatırdık "Ben üçüncü nesilim, bu işte yetkiliyim." diye, şimdi üzülen ben son nesilim diye bakıyorum. Şu anda yönetiminde bulunduğum şirket 1983'te kurulan bir şirket. 50 metrelik bir ağ kayığım var, gırgır, balık depolama vesaire şusu busu ne gerekiyorsa var ama olmayan bir tek şey var, balık.

Maalesef Karadeniz'in, Türkiye'nin en büyük gıda kaynaklarından, bedava gıda kaynaklarından bir tanesi olan hamsiyi kasaya koyamıyoruz. Üstünden eliyoruz, altından eliyoruz, bir şekilde para kazanmak için... Normalde bundan on yıl önce kasaya koymayacağımız hamsiyi, ekonomik değeri olmaz diye koymadığımız hamsiyi şu anda mumla arar duruma geldik. İşte, sıkıntılar bir yana yani bunu dramatize etmek için söylemiyorum ama ne kadar alarm lambası varsa hamsi için, şu anda yanmaktadır. Sizden özel ricam, lütfen bu konuya eğilin çünkü son on yıldır bu konuyu konuşuyoruz, hamside bir on yıl daha konuşacak takat kalmadı, hamsi bıraktı bırakacak. Eskiden bir buçuk yaşındaki hamsi bireyleri yumurta dökerken -rakamlar tam doğru olmayabilir- 10 tane havyar bırakıyorsa şu anda sekiz aylık, dokuz aylık hamsiler 3 tane, 4 tane havyar bırakıyor çünkü tam ergen vaziyete

gelmediğinden dolayı havyar sayısı da düşüyor; hâliyle, bu, tuttuğumuz balığa yansıyor. Ne yapılması gerekiyor? Tam çözüm müdür, değildir fakat hamside kota sistemine acilen geçilmesi gerekiyor ama bu kota sistemine geçilirken bugün bizim “kötü” diyeceğimiz rakam yıllık ortalama 250 bin-300 bin ton. Tutup da bize 200 bin ton kota verilmemesi gerekiyor, daha düşük... Ha devlet de burada -elini taşın altına koyacağından eminim- balıkçıya destek vererek, çok daha düşük rakamlarda tutup balığın kendine gelmesine, hamsinin toparlanmasına, kendini yenilemesine müsaade edecek şekilde... Burada Su Ürünleri Genel Müdürlüğümüz var, ayetle sabit olmayacak şekilde yani bir kanunla bugün 100 bin ton -rakama takılmayın- yarın stok araştırması yapılır, önümüzdeki yıl 150 bin tona çıkarabilir ya da 50 bin tona düşürülebilir. Bir şekilde Karadeniz’de hamsiyi denetim altına, koruma altına almamız gerekiyor; ya, çok acı bir şey söylüyoruz yani balığı avlayan birisi olarak ben koruma istiyorum hamsiye. Tutamıyoruz artık yani hakikaten felaket bir durumdayız yani üzülerek söylüyorum. Teknelerimizi büyüttük, ağlarımızı büyüttük, makine güçlerimizi büyüttük, av araçlarımızı büyüttük, sonardı, şuydu, buydu vesaire. Bunda devletten de destek aldık ama işin ucunu da kaçırdık. Öz eleştiri yapıyorum. Burada en büyük sorumluluk balıkçıya düşer çünkü biz bundan eklemek yiyoruz, bundan kazanıyoruz. Sizden özel ricam, kotanın üzerinde durmanız. Kota gelirse ne olur? Tabii, bazı kesimler bundan zarar görecektir, özellikle bu işin kaymağını yiyen, balıkçılıktan iki ya da üçüncü iş grubu olarak... İsim vermeyeceğim, hepizin tahmin edebiliyorsunuz. Bunların çok işine gelmeyecektir ama balığın işine gelecektir. Kota gelmesiyle ben sofralık balığa ağırlık vereceğim, balık dinlenmiş olacak. Şu anda benim tuttuğum hamsinin yüzde 70’i balık unu, balık yağı fabrikalarında balık yemi olmayacak. Vatandaşımızın protein alması için ki doğada en serbest bulunan, en ekonomik, insan sağlığına faydası olan balığı yiyecek vatandaşımız. Bunu söylediğimiz zaman “Ya, işte, kota gelirse ucuz hamsi yiyemeyiz.” diye bir yalan var. Çok enteresan bir şey, beş sene sonra hamsi bulamayacağız. Bu millet ne yiyecek? Şu anda biz hamsiyi, kalınlığı, büyüklüğü olan hamsiyi tutsak herkes ucuz yiyecek ama şu anda bizim kasaya koyacak adet sayımız düştü, otomatikman bizim piyasaya sürdüğümüz mal rakamı düşüyor ve piyasa yükseliyor. Yani bir şeyin bol olması gerekiyor ki fiyatı düşsün ve vatandaşımız da bunu ucuz tüketsin ama piyasaya sunacak hamsimiz yok ve fiyat yükseliyor. Bugün yani 100 lira, 150 lira hamsinin kilosu. Ben avcıyım, bana sorsan yetmez ama vatandaşımız da alamıyor yani az olduğundan dolayı.

Şimdi, hamsiden sonra, hamsiyi rahatlatacak bir konu daha var. Biliyorsunuz, orkinos avcılığı ülkemizde son yirmi yıldan beri yapılmakta. Şu anda üç yıllık kura sistemiyle beraber orkinos avcılığına girecek tekneleri belirliyor Bakanlık. Biz hep şunu savunduk: Orkinos avcılığı yapacak tekneler, yapmak isteyen tekneler plaka ayırımına giderek sadece orkinos avcılığı yapsın. Bizim tahminlerimize göre ki afaki bir tahmin değil-sahada olduğumuzdan dolayı arkadaşlarımızla görüştüğümüzde çok fazla talep var. “Ya ayrılırsa ben giderim orkinosa”, öbürü diyor ki “Ayrılırsa ben giderim orkinosa.” Çünkü normal sezondan bu insanların çok beklentisi kalmadı. “Orkinos en azından garanti, alacağım para belli, bir ay-bir buçuk aylık bir süre zarfı var, makine ekipmanım yıpranmaz, sürekli yatırım yapmama gerek kalmaz.” diyerek bana göre en az 100 teknenin orkinos avcılığı için bizim sularımızdaki sezon avcılığından feragat edeceğini düşünüyorum, belki de daha fazlası. Bu şu demek: Eğer 100 tekne bizim sahillerimizdeki avcılıktan çekilirse stokların üzerindeki baskıya son derece faydası olacaktır yani bugün 2 bin ton gibi bir rakam düşünürseniz 1 teknenin tuttuğunu -üç aşağı beş yukarı- 100 tekne 200 bin ton yapar. Ben size demin hamsiyle ilgili 250-300 bin ton hamsi tuttuğumuzu söylüyorum, sadece hamsi olarak bakıyoruz. Bunun istavriti var, işte palamudu var, lüferi var, çinekopu var vesaire vesaire. Büyük bir fayda sağlayacak bizim sularımıza, özellikle doğu yani Karadeniz bölgesi için. Orkinos avcılığında muhakkak suretle -2025’te son grup gidecek- 2025’ten sonra 2026 yılı itibarıyla orkinos avcılığı yapmak isteyen balıkçı arkadaşlarımızın önünün açılıp sadece orkinos avcılığı yaparak

baskıların rahatlayacağını, balığın üzerindeki baskının, şiddetin... Artık bu tip kelimeler kullanmaya başladık, vahşi avcılığa doğru gidiyoruz. Bunu gırgırcı olarak söylüyorum. Gurur duyduğum bir şey değil fakat yaptığımız bir şey. Sadece gırgırcı dediğim trölcü de var bunun içerisinde, orta sucu var vesaire vesaire, hamsiyi kim avlıyorsa çünkü tutulan balığın yüzde 70'i hamsi.

Yani can damarımız, özellikle Karadeniz için can damarımız hamsi. Hamsiyi koruyalım, gelecek nesillere de aktaralım. Bu lafi herkes kullanıyor ama sözde kalsın. Tekrar tekrar altını çizerek söylüyorum: Hamsiye göz kulak olun yani koruma altına alın. Sizin vereceğiniz, burada sunacağınız rapor eminim ki Tarım Bakanlığında son derece dikkate alınacaktır. Bunu sizden talep ediyorum.

Bir ikincisi, Genel Müdürlüğümüzün -Sayın Başkanımız da izah etti- takıldıkları çok nokta var yani kendi başlarına hareket etmekte sıkıntı yaşıyorlar. Bunun da ellerinin biraz gevşetilmesini, biraz daha serbestlik bırakılmasını, Genel Müdürlüğümüzün hareket kabiliyetinin artırılmasını sizlerden talep ediyorum.

Beni dinlediğiniz için hepinize teşekkür ederim ama Başkanım bir şey söylüyor.

SU ÜRÜNLERİ KOOPERATİFLERİ MERKEZ BİRLİĞİ BAŞKANI RAMAZAN ÖZKAYA – Akaryakıt sorunu.

SU ÜRÜNLERİ KOOPERATİFLERİ MERKEZ BİRLİĞİ BAŞKAN YARDIMCISI BARIŞ ZAMAN – Balıktan konuştuk. Biz eskiden ÖTV'siz akaryakıt kullanırdık, şu anda ÖTV'siz akaryakıt kullanıyoruz fakat şu anda pompa fiyatı ile bizim aldığımız fiyat üzerinden 9,5 ya da 10 lira gibi bir fark kaldı. Biz hep yüzde 50 düşük şekliyle düşündüğümüzden dolayı makine güçlerimizi -demin de bahsettiğim gibi- yükselttik, mazot nasıl olsa ucuzdur diye. Şimdi pabuç pahalı oldu. Makine güçlerimizi değiştiresek değiştiremiyoruz çünkü gemiler büyük, bu gemilere bir şey etmesi gerekiyor. Mazot almak çok ciddi bir şey oldu bizde yani bizim normal giderimizin dörtte 1'i mazotken şu anda yarısını da belki geçmiş durumda. Mazotla ilgili özellikle bir sübvansane yapılabilirse -akaryakıtta balıkçılar için- ekonomik kaygıları balıkçının daha düşecektir. Şu şekliyle anlaşılmasın: Biz bunu yaparsak balıkçı daha fazla gezer, daha fazla avcılık yapar diye düşünmeyin çünkü balıkçı canının derdine düştü, kendimi sezonun sonuna nasıl atabilirim, gemicinin, tayfanın parasını ödeyebilecek miyim, banka kredisi varsa bunu ödeyebilecek miyim ya da para kazanabilecek miyim diye canının derdine düştü. Suç balıkçındır ama çözüm de devlettedir. Sizden akaryakıtla ilgili bir sübvansane bekliyorum.

Dinlediğiniz için, zaman ayırdığınız için hepinize teşekkür ederim, saygılarımı sunuyorum.

OTURUM BAŞKANI NAZIM ELMAS – Evet, Su Ürünleri Kooperatifleri Merkez Birliği Başkanımıza ve Başkan Yardımcımıza teşekkür ediyoruz.

IV.- MECLİS ARAŞTIRMASI KOMİSYONLARI (Devam)

A) GÖRÜŞMELER (Devam)

2.- *Su Ürünleri Kooperatifleri Merkez Birliği (SÜR-KOOP) temsilcilerinin balıkçılık ve su ürünleri sektöründe yaşanan sorunlar ve çözüm önerileri hakkında yaptıkları sunumlara ilişkin görüşmeler*

OTURUM BAŞKANI NAZIM ELMAS – Milletvekili arkadaşlarımızdan katkı yapmak isteyen veya soru sormak isteyen varsa onlara söz verelim, kaldığımız yerden devam edelim.

BARIŞ KARADENİZ (Sinop) – Ben konuşabilirim.

OTURUM BAŞKANI NAZIM ELMAS – Buyurun.

BARIŞ KARADENİZ (Sinop) – Evet, ben SÜR-KOOP Başkanımız ve Başkan Yardımcımıza tekrar teşekkür ediyorum bu verdikleri bilgilerden olayı.

Şimdi az önce sorunlardan bahsediyordunuz, mecbur telefonu açmak zorunda kaldım; benim ilimde 2 balıkçı metan gazından zehirlenmiş, 1'i ağır; 1'i Ankara'ya sevk edilmiş, 1'i Samsun'a sevk edilmiş. Sebep, balıkçı barınaklarının yetersiz olması, yirmi dört saat yedek teknenin orada bekleyerek şu anda metan gazından zehirlenmesi ve bir barınağın da açılmamasıyla alakalı bir zehirlenme yaşamış yani tam sorunların üstüne denk geldi.

Sayın Ramazan Başkanım, size bir soru sormak istiyorum ama müsaadeniz olursa. Balıkçılık ve su ürünleri bakanlığından, denizcilik bakanlığından vazgeçtik mi? Balıkçılık ve su ürünleri bakanlığından vazgeçemedik, değil mi?

SU ÜRÜNLERİ KOOPERATİFLERİ MERKEZ BİRLİĞİ BAŞKANI RAMAZAN ÖZKAYA – Yok, vazgeçemedik.

BARIŞ KARADENİZ (Sinop) – Tamam.

Niye sordum? Çünkü geçen Su Ürünleri Genel Müdürümüz dedi ki: “Su Ürünleri Genel Müdürlüğümüzün güçlenmesi lazım, Tarım ve Orman Bakanlığı gibi bir genel müdürlük seviyesine gelmesi lazım.” Ben de Su Ürünleri Genel Müdürümüze dışarıda söyledim: “Hayır efendim, bu işin bir bakanlık tarafından yönetilmesi lazım.” Yani tarımın bir kolu olarak kaldığı zaman gene Çevre -ne bileyim- Sağlık Bakanlığı, Ulaştırma Bakanlığı, bütün bakanlıklar işin içinde olacak. Bu konuyla ilgili ben sizin görüşünüzü net bildiğim için, su ürünleri, balıkçılık, denizcilikle ilgili ayrı bir bakanlığın oluşmasıyla ilgili tutanaklara geçmesi adına söyledim.

SU ÜRÜNLERİ KOOPERATİFLERİ MERKEZ BİRLİĞİ BAŞKANI RAMAZAN ÖZKAYA – Ben balıkçı barınakları için kısa bir cevap verebilir miyim?

OTURUM BAŞKANI NAZIM ELMAS – Şöyle yapalım arkadaşlar: Öncelikle milletvekili arkadaşlarımız fikirlerini söylesinler, katkılarını yapsınlar, sonra topluca size söz verelim ve daha düzenli bir şekilde sürdürmüş olalım.

SU ÜRÜNLERİ KOOPERATİFLERİ MERKEZ BİRLİĞİ BAŞKANI RAMAZAN ÖZKAYA – Tabii, özür dilerim.

BARIŞ KARADENİZ (Sinop) – Sevgili Başkanlarım, arkadaşlar; şimdi, balıkçı barınaklarıyla ilgili olarak, balıkçı barınakları Türkiye’de yetersiz, amacının dışında kullanılıyor ve bu barınakların bakımıyla ilgili ciddi bütçeler istendiği için bu, maalesef, yeterli duruma gelmiyor.

Şimdi, bakıyorsunuz, Doğu Karadeniz’de balıkçı barınaklarımız var ya da batıya doğru geldiğiniz zaman, balıkçı barınaklarının şu anda sahipleri balıkçılar değil maalesef. Biz oralara “mağaza” deriz, oradaki arkadaşlar başka bir şey diyor. Balıkçı barınaklarındaki korunaklı alanlar, biri emekli olmuş -dediğiniz- hâkimin, biri emekli olmuş yetkilinin, onun bunun eline geçmiş. Şu anda, gerçekten ihtiyaç sahibi olan balıkçıların ekonomik durumlarından dolayı belli bir süre sonra kendi yerlerini bir meblağ karşılığı satmak zorunda kalmışlar, balıkçı barınaklarını şimdi tekrar ellerine geri alamıyorlar. Hatta, iş ileri boyuta gitmiş ki denizle bağlama alanları bile -Allah’ın denizi- şu anda diğer arkadaşlar tarafından satılmaya başlandı, bu da ciddi rakamlara ulaşmış. Yani bu balıkçı barınaklarıyla ilgili yönetmeliğin acil değiştirilmesi, balıkçı barınaklarının gerçek sahibi olan balıkçılara destek verilerek tekrar bu hizmete açılması...

Şimdi, yetiştirici arkadaşlarımız var, bu yetiştirici arkadaşlarımız burada, denizde üretim yapmak istiyorlar. Ya, bunun altyapısı olmadan denizde üretim yapmaya müsaade ederseniz, o limanlar... Çünkü denizde yetiştiricilik yapmak için birçok tekneye ihtiyaç var, o teknelerin yem getirmesi lazım, hasat etmesi lazım, bol yemin olması lazım yani bu tip teknelerin, hizmet teknelerinin sayısı arttıkça bu sefer balıkçı barınakları olan balıkçı ile üretici arasında bir kavga çıkıyor. Bu da ne demek? Bu

sistemi açarken plansız ve ölçsüz olması demek. Plansız yaptığınız zaman siz bu adamları birbiriyle kavga ettirirsiniz, planlı yapacaksınız yani buraya eğer üretimi açacaksanız oranın altyapısını, lojistik desteğini sağlayacak barınakların da oluşturulması lazım.

Bir yönetmelik değişikliği de “Üst birliklere de kiralılır.” maddesi ortaya kondu. Ne demek? İşte, bunların altında acil düzeltilmesi gereken yerlerin düzeltilmesi lazım. Bu Komisyonun bu konuda çok faydalı olacağına inanıyorum çünkü yerinde tespit yapacak. Yani yarın kavgalar o kadar büyüyecek ki şu anda balıkçı barınakları var, bir dönem bu balıkçı barınaklarının temizlenmesi Ulaştırma Bakanlığındaydı, şimdi belediyelere verdiler. Eskiden tarak makineleri vardı. Şimdi, Karadeniz’de o poyrazlara, lodoslara dayanıp kaç tane tekne limana girebiliyor? Balıkçılar burada işte; birinin ağzı şişmiş, biri... Zonguldak’ta batan tekne oldu. Bizim orada 5 tane liman varsa 5’in 3’üne giremiyorsun; belediyenin bütçesi yok. Demek ki bunun belediyelere verilmemesi gerekiyor ve aynı zamanda bu balıkçı barınaklarının eski sisteme geri dönmesi lazım.

Diğer bir konu, biz çevreden bahsediyoruz.

Başkanım, kusura bakma yani bu konu tutanaklara geçsin çünkü bu önemli.

Şimdi, büyük teknelerimiz var, sintine boşaltmasıyla ilgili bir yönetmelik var. Bu da ne? On beş günde bir mi, yanılıyor muyum şu anda?

SU ÜRÜNLERİ KOOPERATİFLERİ MERKEZ BİRLİĞİ BAŞKAN YARDIMCISI BARIŞ ZAMAN – Doğru, on beş günde.

BARIŞ KARADENİZ (Sinop) – On beş günde bir makbuz karşılığı limana girecek, atıklarıyla ilgili parayı ödeyecek. O paranın sonucunda hangi balıkçı o atık yerine sintinesini boşaltıyor ya da bunu boşaltacak yeri var da mı o para alınıyor ya da diğer bir soru, buna ceza kesen Sahil Güvenlik bot komutanlıkları var değil mi, bunlar nereye boşaltıyor? Bunu boşaltan Sahil Güvenliğe kim ceza kesiyor? Hep sorular birbirini tetikliyor aslında. Yani bir şeyin ucu önemli; bir şekilde makbuz keser -işte, sevgili balıkçı ağabeyimin teknesi de Sinop’ta şimdi- iş bitti. E, denizler ne olacak? Küçücük tekne. Bir kere -şimdi, belki sevgili vekilim karşı çıkabilir ama- her tekne gemi değildir, 5 metrelik tekneye gemi derseniz, 100 metrelik tekneye de gemi derseniz bunun arasında bir ayrım olmadığı sürece bir çıkmaza gider. Bakın, bir tane küçük balıkçı teknesi, 7 metre yeşil ruhsatlı bir balıkçı teknesi, şu anda hiç almıyorsa 20 taneye yakın evrakla çıkmak zorunda; en azı bu. Oraya makbuz, buraya vergi, oraya başka makbuz, Sağlık Bakanlığı, Çevre Bakanlığı, sintinesini boşaltması, oyu buyu. E, bu balıkçı denize saldırır tabii ağabey ya, bu kadar maliyetin altına girdiği zaman saldıracak. Bir tane amatör tekne, çıksın, buradan Amerika’ya kadar gider... O da ne? Bakanlığımızın geçen bir uygulaması oldu, 1 milyon kişiye Amatör Denizci Belgesi. Ya, öbür adamın, yeşil ruhsatlı adamın o balıkçı teknesini kullanmak için bir tek kolunu filan vermediği kalıyor gidip de oradaki yaptığı uygulamalarda ama -burada da vardır- hayatında tekneye hiç binmemiş, adım atmamış arkadaşlarımız şu anda Amatör Denizci Belgesi adı altında 25 metreye kadar tekneyle buradan Amerika’ya kadar gidebilir. Yani sistemsel bir bozukluk var, onu anlatmaya çalışıyorum. Bu sistemsel bozukluğu düzeltmek buradaki bütün arkadaşlarımızın, Komisyonun elinde.

Ben balıkçılık toplantılarına çok katıldım, şöyle bir yöntem gelişmiş: “Evet, arkadaşlar, buyurun, konu nedir?” Anlatıyoruz; gırgırcı trolcüye, trolcü orta sucuya, orta sucu kıyı balıkçısına, kıyı balıkçısı olta balıkçısına, dalgıcı, hepsi birbiriyle kavga eder, bir iklim yaratılmış, bu kavga etmenin sonucunda sonuç şuna ulaşmış: “Evet, arkadaşlar, çok önemli bir toplantıya katıldık, bunda da çok verim sağladık. Bir dahaki toplantıda görüşmek üzere.” denilen bir süreç gelişmiş. Ben buradaki arkadaşlarımın düşüncelerini net biliyorum.

Bir kere, bu toplantının, bu Komisyonun başarıya ulaşması için kişilerden vazgeçeceğiz, birbirimize kızmaktan vazgeçmemiz lazım ve balıkçı bir adım geri atarken yetkililerin bir adım geri atmasıyla ortak havuzumuz olan denizlerimizi ve üreticilerimizi Türkiye’de önemli bir noktaya taşımamız lazım. Bununla ilgili Sevgili Başkan Yardımcım “Birileri kızacaktır.” dedi. Evet, kızıyorlar, öbürküler de kızıyor. Yani bu şu demek: Kızılmaması anlamına gelmiyor, Türkiye’de bu işi gerçekten kurtaracaksak... Üreticinin sorunlarını az anlattılar, ben size daha fazla, yüzlercesini anlatırım yani o kadar basitleştirdiniz ki sanki o az bir sorun. Hayır efendim, Türkiye’de o kadar sorun var ki bizim bildiğimiz, en büyüğü de kızıyor, en küçüğü de kızıyor, ortası da kızıyor, herkes kızıyor.

Şimdi, konudan konuya geçiyorum, kusura bakmayın. Dinlerseniz anlatırım yoksa kısa da kesebilirim.

OTURUM BAŞKANI NAZIM ELMAS – Sırada bekleyenler de var.

BARIŞ KARADENİZ (Sinop) – Var, tamam.

O zaman, Türkiye’de bununla ilgili yapılan çalışmaların gayretli bir şekilde, herkesin kendi yaptığı hatayı bilerek, öz eleştiriyi yaparak bu öz eleştirinin sonucunda da bu faydayı nasıl sağlarız, bunu yönetmeliklerle, sirkülerle nasıl değiştiririz, ona bakmamız lazım. Yani birbirimizle kavga etmekten çok birbirimizi anlayarak ortak bir noktada buluşmamız lazım diyorum.

Çok konuşulacak şey var.

Teşekkür ediyorum.

OTURUM BAŞKANI NAZIM ELMAS – Biz de teşekkür ediyoruz.

Sözü arkadaşımıza veriyorum.

Buyurun.

ERTUĞRUL GAZİ KONAL (Giresun) – Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Ben de Ramazan Özkaya Başkanımın bütün sözlerine canıyürekten katılıyorum; Milliyetçi Hareket Partisi olarak söyledikleri bütün sözlerin altına imzamızı atarız diyorum.

Yine, Barış Zaman Başkanımızı da öz eleştirisinden dolayı ve olaya hâkimiyetinden dolayı tebrik ediyorum. Onun da söylemiş olduğu tüm sözlere imzamızı atarız diyorum.

Tabii ki, Barış ağabeyimiz olaya her yönüyle vâkıf, balıkçı barınaklarıyla alakalı hakikaten büyük bir sıkıntı var, Giresun’da da bildiğiniz üzere, Nazım Hocam, problem var. Yerinde tespit edilip bütün balıkçı barınaklarıyla alakalı çalışma yapılması gerekiyor. Ama orada problem işte, nereye bağlı olduğu belli olmayan... Tarıma mı, Ulaştırılmaya mı, Çevre ve Şehirciğe mi yani hangi kurumla görüşüleceği tam belli olmadığı için -bazı yerlerde hep belediyeye, oralar daha kötü- o yüzden onunla alakalı da çalışmaların çok önem arz ettiğini söylüyor, teşekkür ediyorum.

OTURUM BAŞKANI NAZIM ELMAS – Evet, biz de teşekkür ediyoruz.

Bir başka milletvekili arkadaşımız söz istiyor.

Buyurun.

EYLEMERTUĞ ERTUĞRUL (Zonguldak) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan. Her 2 başkanımıza da teşekkür ediyorum ben de katkıları için.

Öncelikli olarak hamsi konusuna değinmek istiyorum tekrar. Yani bizim küçüklüğümüzde bedavaya hamsi dağıtılan bir yerden geliyorum, Zonguldak Ereğliliyim ben. Küçüklüğümüze giderdik poşet poşet, tekneler yanaşırdı, bedavaya alırdık hamsiyi, eve giderdik.

ERTUĞRUL GAZİ KONAL (Giresun) – Evet, bedavaya.

EYLEM ERTUĞ ERTUĞRUL (Zonguldak) – Ama şimdi ciddi bir sıkıntı olduğunu hep beraber yaşıyoruz. Bu noktada kota olayının kesinlikle çok ciddi şekilde değerlendirilmesi gerektiğini düşünüyorum. Yoksa yiyecek balık bulamayacağız, bu net. Sadece aslında hamsi konusunda değil, belki diğer türlerde de neler yapabiliriz bu kotasal anlamda ve balıkçı teknelerinin biraz daha fazla sınıflandırılması -aynı orkinos plakaları gibi yaptığımız zaman- belki biraz daha... Daha az balık tutulabilir ama ekonomik girdi olarak balıkçılar bundan daha fazla para kazanabilir diye düşünüyorum. Belki biraz, tabii, bu noktada şeyi de değerlendirmemiz gerekiyor, kişi başına düşen balık tüketimini değerlendirmemiz gerekiyor ama şu da bir gerçek ki artık daha fazla avlanarak daha fazla balık sunma şansımız kalmadı. Yani daha fazla maliyetle daha fazla yakıt yakıyoruz, daha fazla ekipman kullanıyoruz ama aynı kârı getirecek şekilde bir ürün alamıyoruz. Bunları da bu şekilde iyi değerlendirmek ve buna göre önlemler alınması gerektiğini düşünüyorum.

Şimdi, “Amatör balıkçıların avladığı balık miktarı neredeyse profesyonel balıkçılık yapan büyük teknelere yaklaştı.” dediniz Başkanım, bu benim dikkatimi çekti. Çünkü bana biraz imkânsız gibi geliyor miktar anlamında, bununla ilgili eğer elinizde bir veri varsa gerçekten duymak isterim ben de, bilmek adına yani amatör balıkçılardan tahminî ne kadar bir balık tutuluyor, nasıl bir kıyaslama yapıldı? Çünkü teknelerin kapasitelerini düşündüğümüz zaman bana biraz ona ulaşmak zor gibi geliyor ama sonuçta siz sektörün bire bir içindesiniz, belki bir ölçümünüz vardır bununla ilgili, hani elinizde bir veri vardır.

Bir diğer nokta, gene Barış Bey’in de değindiği gibi, amatör denizci belgesinin dağıtılması. Bu Komisyonun çok konusu değil gibi düşünüyorum ben onu, hani, sonuçta denizcilikle ilgili, ağırlıklı olarak su ürünleri ve balıkçılıkla ilgili değil ama neye istinaden böyle bir şey yapıldı? İnsanları denizcilige daha fazla çekmek için mi böyle bir şey yapıldı veya belli bir istatistiksel oran... Amatör balıkçı ehliyeti olan insanların sayısını bir anda arttırmaya çalışmanın amacı nedir, onu çok anlayamıyorum.

Aynı şekilde, tekne satışıyla ilgili aynı mantık olduğunu düşünüyorum. Çoğu zaman çünkü bir tekne aldığınız zaman, 4-5 metrelik basit fiber bir kayık aldığımız zaman “Ben bunu nereye koyacağım?” diye düşünüyorsunuz. Ne balıkçı barınaklarında yeterli kapasite var ne Türkiye’de yeterli marina var, altyapı yönünden çok zayıf olduğumuzu düşünüyorum.

Gene, denizi korumak adına “Atık su vereceğim.” dersiniz “Ben atık su vermek istiyorum, sintineyi denize basmak istemiyorum.” dersiniz Karadeniz’de gezersiniz, bütün Karadeniz boyunca, verecek de bir yer bulabileceğinizi düşünmüyorum. Ege’de bu daha fazla ama orada da maalesef iş, benim kendi gözlemim, daha çok bundan gelecek paraya dökülmüş durumda ama gene de çevreyi korumak adına bu para da verilecekse verilmesi gerektiğini düşünüyorum.

Ama kota olayının çok çok önemli olduğunu düşünüyorum. Kota gelmediği sürece de daha fazla balık avlama şansımız olmayacak. Daha çok para harcayacağız, daha çok zaman denizde kalacağız, daha çok mil yapacağız ama yeterli tonajı yakalayamayacağız diye düşünüyorum.

Teşekkür ediyorum.

OTURUM BAŞKANI NAZIM ELMAS – Evet, biz de teşekkür ederiz?

Değerli milletvekili arkadaşlarımız, başka soru, söz almak isteyen...

Tabii, burada daha ziyade bizim toplanmamızın amacı, arkadaşlarımızın sunumlarıyla alakalı sorular ve bazı bilgileri istersek daha faydalı olabilir. Çünkü bizim, arkadaşlarımız gittikten sonra da, bir sonraki toplantılarda yine bir arada konuşma şansımız ve değerlendirme şansımız olacak.

Buyurun.

VEHBİ KOÇ (Trabzon) – Sayın Başkanım, kıymetli Komisyon üyesi arkadaşlarım ve kıymetli meslektaşlarım; esasında bugün benim niyetim konuşmamaktı çünkü misafirlerimizi dinleyip her meseleyi sahibinden, birinci ağızdan dinleyip not almak önemliydi. Fakat bu bizim 3’üncü buluşmamız, değil mi Başkanım?

OTURUM BAŞKANI NAZİM ELMAS – 3.

VEHBİ KOÇ (Trabzon) – Yani ortaya çıkan şey, tanışma toplantımızda dile getirdiğim, kaç paydaşlı bir iş yapıyoruz? Yani bu işi yaparken Bakanlık olarak, kamu olarak hatta işte STK’leri de dikkate alırsak olayın kaç tarafı var? Günün sonunda anlıyoruz ki olayın çok tarafı var. Peki, bu kadar sorun, bu kadar değişik bakanlıklar ve kurumlar eliyle nasıl yönetilebilir? Her bir hatibi dinledikten sonra bir not alıyorum, hani insanın bazen aklına gelmez veya dikkatinden kaçır, alt alta üst üste topluyorum, bir grafik çizmeye çalışıyorum “Bu işin ağırlık merkezi neresi olmalı?” diye. Görünen o ki, tabii ki gıdayı ilgilendiren bir konu olduğu için Tarım Bakanlığımız burada, olayda, olay mahallinde var, sağlıklı gıdanın sorunsuz bir şekilde bize ulaşması. Ama bir de bu işin ev sahibi var, kuralları var, işte gemi adamlarından bahsettiler, amatör denizci ehliyetinden bahsedildi, marinalardaki sintinelerin nasıl verilip verilmeyeceğinden bahsedildi. İlk tanışma toplantımızda ben size hemen hemen bu başlıkları büyük oranda sunmuştum. Fakat o toplantıda kayda alınmadığı için daha sonra bunları konuşuruz diye... Tabii, biz arkadaşları dinleyerek not almaya devam ediyoruz ama günün sonunda eğer bu Komisyon balıkçılık ve denizcilikle ilgili olarak işlerin tek elden yürütülmesi adına orta yere bir irade koyarsa bu ülkeye hizmet etmiş olur. Bu bireysel bir talep değildir, bireysel bir istek değildir ama bulunduğumuz her ortamda bunu görüyoruz. Günün sonunda tıkanıyoruz, yol alamıyoruz, toplumda da bu böyle oldu, sahada gezerken de böyle. “Ya, işte bir denizcilik ve balıkçılık bakanlığı kurulsa da bu işler tek elden yönetilsen.” görüşü hemen hemen son söz oluyor. İnşallah bizim raporun sonunda da ana sorunları dile getirdikten sonra “Sayın Cumhurbaşkanımıza, Meclis Başkanlığımıza ve bu sektöre biz Komisyon olarak böyle bir tavsiyede bulunuyoruz, öneriyoruz.” deyip altına son noktayı koyarsak memnun olurum.

Teşekkür ederim.

OTURUM BAŞKANI NAZİM ELMAS – Evet, biz de teşekkür ediyoruz.

Evet, şimdi, Su Ürünleri Kooperatifleri Merkez Birliği Başkanımız Ramazan Özkaya önce ve sonra da Barış Zaman arkadaşımız, bütün bu açıklamalardan ve sorulardan sonra birkaç cümleyle siz de arkadaşlarımızın merak ettiklerini veya sorduklarını cevaplırsanız memnun oluruz.

Teşekkür ederiz.

SU ÜRÜNLERİ KOOPERATİFLERİ MERKEZ BİRLİĞİ BAŞKANI RAMAZAN ÖZKAYA – Şimdi, öncelikle balıkçı barınaklarından başlamak istiyorum. Şu anda TÜBİTAK 400 tane balıkçı barınağını yani teknelerin barındığı yeri tek tek gitti, analiz etti, rapor hazırlıyorlar. Buna göre balıkçı barınakları sınıflandırılacak, şu anda Bakanlığın Genel Müdürlüğünün A, B, C, D, bizim teknelerin plakalarında A, B, C, D diye 4 harf vardır, onun gibi 4 tane... Fakat TÜBİTAK’la konuştuğumuzda o biraz daha fazlaştıracak; üst yapının durumuna göre, rüzgârın durumuna göre, mendireğin uzunluğuna göre, fenerlerin olmasına göre, soğuk havasının, balık satışlarının durumuna göre sınıflandırılacak.

Burada bu yönden rahatsız ancak bizim, biliyorsunuz, eskiden tekneler 6-7 metreydi, bütün tekneler. Şu anda 60 metreye kadar tekneler oluştu. Karadeniz dışında, İzmir’de de 1 tane var, Güzelbahçe’de, onun dışında Türkiye’de büyük teknelerin balık çıkaracağı alanlar yok. Biz diyoruz ki: Yarın bu balıkçıların en kısa zamanda balığını pazara sunması için yakaladığı balığın yanında, en yakın yerden balık çıkarması lazım. Onun için biz balıkçı barınaklarını, demin benim gözümünden de

kaçmış, nasıl kaçtıysa... Mendireklerin içine giremiyorlar yani balıkçı barınağının içine girip manevra yapamıyorlar; ne yapması lazım? Mendireğin dışında... Biz diyoruz ki: Kiralamaları, mendireğin denize bakan kısmından 50 metreye kadar olan alanlar da kiralama içinde olsun. Neden diyoruz? Bir, yetiştiriciler çoğaldı, 570 bin tonlara çıktı. Bunlar lojistik destek istiyorlar, balıkçı barınağının içine giremiyorlar. Peki, gırgırla balık yakalıyorlar, balıkçı barınağının içine giremiyorlar. İlginçtir, turizmde faydalanmak için balıkçı barınaklarına yazın baskı uyguluyorlar; siyasi baskı uyguluyorlar yahut da "Ben bağlayacağım." diyorlar. Bunun önüne geçmenin bir yolu var; balıkçı barınaklarındaki mendireklerin denize bakan tarafının 50 metre uzaklıktaki alanı kiralama içine koyacağız, orada lojistik destek sağlayacağız üreticilere, büyük teknelerin balık çıkarmasını sağlayacağız. Yazın da zaten büyük balıkçılar balıkta değil, gerektiğinde yatların da orada turizme katkı sağlayacağı lojistik desteği sağlamış oluruz diye düşünüyorum; bunun özellikle olması lazım.

İkincisi, siz dediniz ki: "Biraz rakam fazla geldi." Şimdi, ben şöyle diyeyim, yalnız bir yanlış anlaşılmayı da söyleyerek gideyim, bu dediğimiz normal, amatör balıkçılık yapan değil. Yakalandığı zaman yahut da denetime geldiği zaman "Ben amatörüm." ama yakaladığı balığı satan kaçak avcı. Fakat denetimlerde dediği "Ben amatörüm." Denetime gidiyor ya Sahil Güvenlik "Nereye?" diyor "Ben amatörüm, geziyorum." diyor. "Yanında 5 kişi var." "Arkadaşım." diyor, geziyor. Şimdi, Türkiye'de 3,5 milyon ile 5 milyon arasında amatör var. Bunların, hemen ufak hesap yaparsak, eğer 1,5 milyonu on gün balığa gider, 3 kilo yakalarsa 150 bin ton yapar. Galata Köprüsü üzerini görüyorsunuz, ya her gün yerlerini birbirlerine verirken 50 bin lira, 100 bin lira para alıyorlar. Peki, neden alıyorlar; amatör sevdasından mı, yakaladığı balı satmasından mı? Arkadaşlar İstanbullu, Murat bunu daha iyi anlatabilir. Yani biz diyoruz ki: Evet, herkes denizin üzerinde ama biz gerçek amatörlerle kesinlikle şey yapmıyoruz, amatör adı altında gidip yakaladığı balığı kontrole gelince "Ben amatörüm." kontrol yoksa "Ben kaçak avcıyım, ben balığımı satarım." diyorlar, biz onlara karşıyız.

Bir de balık fiyatlarını söylüyorlar, arkadaşlar çok ilginç bir şey söyleyeceğim: Düne kadar 1 kilo balık 2 kilo et alıyordu, şimdi 1 kilo et 3 kilo balık alıyor yani balık pahalı değil, onu söylemek lazım. Hepimiz biliyoruz, 1 kilo balıkla biz 2 kilo et alıyorduk. Şimdi 1 kilo etle hatta hatta bazı balıkları 5 kilo alıyorlar, o zaman demek ki balık çok pahalı değil, bunu çok dillendirmemek lazım. Bir de gerçekten de en iyi gıda, hele hele çocuk çocuğumuzun yemesi, beynin gelişmesi, kemiklerin gelişmesi için en güzel şey balık. Onun için biz diyoruz ki: Çocuklarımız resimde görmesin, denizde görsün. Deniz sevdalıları denizden kopmasın, deniz üzerinde gezsin; bir misina, olta atacaksa atsın. Biz diyoruz: 5 kilo mu yakaladın, satma kardeşim, götür evine çocuk çocuğuna yedir, bir arkadaşına ver, ver. Ama yok, inanır mısınız komisyoncu dediğimiz balık alanları bizim bölgede, bizleri beklemiyor, balıkçıları -benim tekne var 18- hayatta beklemiyorlar "Bundan gelse de 3 kilo..." Amatörü bekliyor, amatör bizden fazla balık getiriyor. Siz saha gezisi, Başkanımız söyledi... Lütfen Muğla'ya geldiğinizde -ben de Muğlalıyım- ben sizi götüreceğim akşamüzeri, hem çayımızı yudumlayacağız, o amatörleri görünce siz diyeceksiniz ki: "Başkan, sen az söylemişsin ya. Bu amatörler buysa, ya pes!" Onun için gerçekten biz bunu söylüyoruz.

Yalnız bir de kiralamalarda sıkıntılarımız var, Bakanlık uğraşiyor. Demin dedim ya 3-4 kişiden şey alacak, Malmüdürlüğü veyahut da Ulaştırma Bakanlığı diyor ki: "Onun üzerinde kaçak yapı var, yıkmadan kiralayamazsın." Malmüdürlüğünde kiralyordum ben, onun için biz, bunları... Fikrin ne diye soruyorsanız, şu yapılar kiraya verilmeli, şu yapıyla imar planına işlenmeli, yıkılması gereken de... Hem kooperatif işletirken -affedersiniz, hiç hoş değil- içki yuvalarına dönüşmesin hem de zaman içerisinde gerçekten kaçak bina varsa yıkılsın ama kooperatiflere kesinlikle bu balıkçı barınaklarının kiralanması hemen yapılmalı diyorum.

Dinlediğiniz için de çok çok teşekkür ediyorum.

OTURUM BAŞKANI NAZIM ELMAS – Evet, biz de teşekkür ederiz.

Barış Bey, buyurun.

SU ÜRÜNLERİ KOOPERATİFLERİ MERKEZ BİRLİĞİ BAŞKAN YARDIMCISI BARIŞ ZAMAN – Şimdi, biraz ben de değinmek istiyorum. Özellikle Doğu Karadeniz’de -Rizeliyim ben, Kooperatifler Başkanımı- bizim Rize’den çıktı. Sayın Cumhurbaşkanımız o zaman Başbakanı, bir mitinginde ziyaret ettik kendisini, sağ olsun kabul etti. Dedik ki: Sayın Başbakanım, hem Rizelisin hem denizden, sahildeki yaşantıyı bilen insanlardansınız. Buraları bir şekilde barınaklara çevirmemiz gerekiyor. Yağmurdu, seldi, suydu buydu; yeterli onarım gösteremiyoruz. Şimdi ismini hatırlayamıyorum ama o zaman Bayındırlık Bakanına döndü “Rize’ye yakışan, Avrupa standartlarında balıkçı barınağını Rize’ye hemen kazandırın.” dedi, öyle de oldu. Biz de örnek aldık, Rize Valiliğinin önündeki Rize Merkez Su Ürünleri Kooperatifinde yapıldı, İyidere’de yapıldı, Trabzon Faroz’da yapıldı; bu yapılar böyle ortaya çıktı, biz de bunları örnek aldık. Çevreden gittik, tip projesini aldık, uyguladık. Şimdi geldiğimiz noktada üst yapılardan dolayı kiraya alamıyoruz. Doğrudur, Barış Bey’in dediğine son derece katılıyorum, amacı dışına çıkmaya başladı. Ama bu çıkarken denetimsizlikten dolayı çıktı, ben şimdi Kooperatif Başkanımı, üyeme “Sana ceza keseceğim.” ya da “Sana böyle bir yaptırım uygulayacağım.” diyemiyorum çünkü bende değil. Her ne kadar kiralanan kadar mevcut kiracıya... Yasa öyle diyor, kiralayamazsa, mevcut kiracıya burası işletilmek üzere bırakılır. Tamam, bırakıyor bize ama bir ceza yapsam, herhangi bir yaptırımda bulunmaya çalışsam elimde bir şey yok. Şimdi, bu işin bu tarafı da var. Sayın Başkanım da söyledi, bunu şu vaziyetle kiraya verilip... Devlet denetler, asli görevi budur, haklıyı haksızdan ayırır; aynı olaylara devam eden kooperatiflerin ya yönetimi değiştirilir ya bununla ilgili bir cezai tutanak gelir, herkesin kendini düzeltmesini sağlayıcı bir kanun çıkarabilir.

Kiraya vermemek de şu anda çözüm değil, ciddi anlamda orada güvenlik sorunu yaşıyor, ciddi anlamda denetimsizlik var. Şu andaki vaziyeti de iyi değil, yıkılsa... Bir kısmı “Yıkılsın.” diyor, millî servet; çok enteresandır. Sayın Cumhurbaşkanımız bunu söylerken bölgenin durumunu bildiğinden dolayı söyledi yani yağışlı memleketiz, bizim Antalya gibi güneşimiz yok, bizim bakım ve onarım yapmamız gerekiyor. Eski limanların hâlini görseniz -çok ciddi söylüyorum- içiniz acırdı yani burada balıkçılar nasıl balıkçılık yapıyor diye. Çok affedersiniz, pislikten geçilmeyen, elektriği, suyu olmayan, herhangi bir yaşam ortamı olmayan ki bende Rize Valiliğinin bana gönderdiği “Sağlığa Aykırı Yapılar” diye tutanak var, Sağlık İl Müdürlüğüyle beraber gönderdikleri, eskisi de böyleydi. Belki biraz abarttık, öz eleştiri yapalım, belki biraz abarttık ama abartırken de devletin yaptığı bir yapıyı örnek aldık. Suçluyusak, tamam suçluyuz ama bunun da bir çözümünü bulmak gerekiyor. “Yıkın.” demesi kolay, yıkılması da kolay ama bu sonuçta bir millî servet, orada yaratacağı tahribatı da düşünmek gerekiyor. Yıkıldıktan sonra -şu anda atıyorum- 100 tane üyesi olanın 60-70 tanesi balıkçı, gerisi amatör ya da keyfekeder orada bulunan insanlar. Bu sefer orası yıkıldığı zaman, kime kalacak burası? Balıkçı neyle bakımını, onarımını yapacak; yağmurlu havada ya da gece limandan, denizden geldiği zaman nerede barınacak? Bunu da düşünmemiz gerekiyor. Yani memnun değiliz ama yapacağımız işin daha beter bir işe de yol açmaması gerekiyor. Limanlarla ilgili söyleyeceğim konu bu.

Şimdi, Eylem Bey’in söylediği çok güzel bir şey var: “Biz giderdik, poşetle balık alırdık.” Şimdi hamsiyi veriyoruz ya “İnce.” diyorlar “İnce.” diyorlar ya, haklılar yani geliyorlar...

OTURUM BAŞKANI NAZIM ELMAS – Yani o gelenek gene devam ediyor.

SU ÜRÜNLERİ KOOPERATİFLERİ MERKEZ BİRLİĞİ BAŞKAN YARDIMCISI BARIŞ ZAMAN – Devam ediyor yani hiçbir yerden alamazsınız Sayın Başkanım. Gidin bir manava, deyin ki: “Ya oradan bana 1 kilo elma ver.” Git kasaba “Yarım kilo et ver.” de, kimse alamaz, hiçbir yerden alamaz, balıkçı esnafından alırsın sadece; yüzde 99 oranında bu geçerlidir. Hiç kimseden poşetle gidip de balık alamadım -güvertesinde, ambarında balık var da- sözünü duyamazsınız, sadece balıkçı esnafı verir bunu. Hiçbir yerden alamazsınız hiçbir gıda satan markette a şuradan 2 tane ekme ver

eve götürüyüm.” desen adam güler sana, para ister, soktuğun zaman dıt dıt ötmesi gerekiyor, ötmeyi mi vermiyor size. Şimdi, balıkçı esnafı yapar yani balıkçıyı değerlendirirken bunları da göz önünde bulunduramaz gerekiyor.

Şimdi, atık su ben kendi bölgemde yaptım, Trabzon’dan Artvin’in sınırına kadar bir bende var herhâlde balıkçı barınağında atık su işi, biz de hevesle yaptık, ihtiyacımız var. Çünkü on günlük bir süremiz var, 10 kişinin üzerinde çalıştıran teknelerde; yaptık, her şey güzel, pompalar şunlar bunlar, dedik ki: Bunları ne yapacağız, topladıklarımızı? Dediler ki: İzmir’de bir tane firma var, parayı ödeyeceksin, gelecek senden alacak bunu. Hayda, hiç hesap etmedik bunu. Biz dedik yani belediyeye melediyeye veririz, yağ da çıkıyor, sonuçta yağ sintinesini de basıyoruz, yağ da satarız, kooperatif de bir gelir... Uyanıklık yaptık, yaptık bunu, insanların da ihtiyacını göreceğiz. Kaldı başımız belaya, aldığımız ürün hâlâ orada duruyor, İzmir’den ekip bekliyoruz ya da firma bekliyoruz. Şimdi, yasa güzel, on numara, hakikaten de alınması gerekiyor ama biz bunu aldıktan sonra getirecek yerimiz yok, limanlar bunu yapmıyor; 50-60 bin liraya yaptım ben geçen sene, toplamda maliyeti; bunu her kooperatif üç aşağı beş yukarı yapar ama bunu toplayacak hiç kimse yok. İzmir’de bir firma var, para veriyorsun, gel al atığı diyorsun. Dedik ki acaba biz uranyum madeni mi alıyoruz yani sonuçta bu bir sintine suyu vesaire, başka bir şey mi dedik. İzmir’deki bir firmanın görevlendirilmesi çok enteresan bir durum. Her ilde bir firma görevlendirilse anlarım ama İzmir’den firma gelip de bunu bizim elimizden alacaksa... Almıyoruz artık, biz kâğıt vermemeğe başladık çünkü aldığımız elimizde duruyor daha gelen giden yok, onu boşaltmadan da yeni alım yapamıyoruz ya da aldım gibi gösterip kâğıt düzenliyoruz, işin gerçeği bu. Yoksa Sahil Güvenlik ile balıkçı köşe kapmaca oynuyoruz ve ağır cezası var. Şimdi, benden alamadığım bir şeyin karşılığında bir evrak istediğin zaman ben nasıl vereceğim balıkçı olarak? Bu işin balıkçı kısmı da var. “Vereyim, bana yer göster, vereyim.” diyor “Hopa’ya git.” diyor. Ben Rize’deyim, Hopa’ya kadar gideceğim, atık su vereceğim ya da yağmur çıkaracağım ya da sintine suyu mu basacağım? Oraya kadar 500-600 litre mazot yakacağım, bir de geri geleceğim. Bu olmadı yani bizim mağduriyetimizin de giderilmesi gerekiyor. Kusura bakmayın, çok da zamanımızı aldım.

Amatör balıkçıya şöyle değinmek istiyorum: Bunu 1 kilo, 2 kilo tutanla bizim işimiz yok, hakikaten evine ya da eşine dostuna 1-2 kilo balık verecek adam her gün denize de çıkmaz, bizim derdimiz o değil aslında, belki izah edemedik. Biz avlanma yasağı olduğu sürelerde denize çıkmıyoruz; ne demektir? Balığın havyar döktüğü zamanlarda biz denizde avcılık yapmıyoruz ama amatör yapıyor yılın on iki ayı. Şimdi, Eylem Bey bir şey dedi “Bizim tuttuğumuz kadar balık tutma şansı var mı?” Belki yok ama emin olun çok ciddi oranlarda tutuyor, belki toplam tutulan balık kadar olmasa bile ciddi rakamlarda tutuluyor ve benim için önemli olan havyar dökme zamanında tutulması. Yani havyar dökme zamanında tutulmasa da çok da derdimiz de yok yani o da geçimini sağlayacaksa bir yerde o da balıkçı sayılır yani evine eklemek götürüyorsa, ihtiyacı varsa yapsın yani insanların aç yatağa girmesini isteyen bir adam değilim ben ama havyarlı dönemde bunu tuttuğu zaman ve amatör kisvesi altında ticaretini yaptığı zaman olmasın. Ha, başka bir isim bulsunlar yani hem amatör hem ticaret hem olta balıkçısı, bu terim de var. Şimdi, yani Boğaziçi Köprüsü’nün yanlarına baktığımız zaman şadırvan gibi dizilmiş herkes; 40, 50, 100 kişi, ellerinde olta, yemekle bitiremezler yani o kadar tuttukları balığı, satıyorlar muhakkak ama en azından havyarlı dönemde satmasın.

Bir de Başkanımız da değindi, ben yerinde gördüğüm için bir kez daha söyleme gereği duyuyorum. İtalya’ya gittik, bizi aldılar denize 6,5-7 metre tekne, adam küçük bir pişirme yeri yapmış, bizim yeleklerimizi verdiler, teknenin etrafı çevrili trabzanla normal balıkçı teknesi, ağı vesairesi var. Balığı tuttu, biz tuttuk hep beraber, tavaladı, yedirdi, bir de para aldı bizden; güzel iş yani. Şimdi, bunu bizim burada yapmamız gerekiyor. Biz bu projeyi Rize Üniversitesiyle beraber, İtalya’da legecoop olacak -bizim SÜR-KOOP gibi düşünün orada ama daha yapısal alanda geniş- onunla beraber, bir

de bizim Rize Kooperatifler Birliği, 3'ümüz bir proje yaparak bunu yaptık, eğitim verdik balıkçılara. Rize ve Artvin bölgesindeki balıkçılara bununla ilgili eğitim verdik; nasıl yapacaklarını, ne şekilde yapacaklarını, hangi tedbirleri alacaklarını... Yani Avrupa Birliği projesiydi bu, İtalya'dan hocalar geldi, yirmi gün bize eğitim verdi, barınakları dolaştılar. Hakikaten çok büyük faydada olur, bu faydalar nereden gelir? Balıkçı balığı rahat bırakır yani para kazanırsa balığı rahat bırakır, av baskısını azaltır, ya bugün 100 lira aldım -rakama takılmayın- ağ kurmayayım der, denizdeki balık da yaşar, havyar döker vesaire yani bunu düşünerek... Altyapımız var bizim yani yapılan bir sistem de var, bunu monte edeceğiz yani çok zor olacağını düşünmüyorum; takdir sizlerindir, devleti yönetmedik, bilmiyoruz ama siz bu işlerin içerisinde olan değerli insanlarsınız. Bunu çözeceğinizi de düşünüyorum yani "pesca" turizmi olur ismi, başka bir şey olur ama bunu İtalya'da insanlar yapıyor ve ciddi gelirler sağlıyor ve balığı emin olun adam başı birer tane tutuyorlar, o da koruyor yani o da sürekli tutacak, hem gidiş geliş maliyeti de düşecek, hemen balığı yakalayacak, sana yedirecek, parayı da alacak senden, sıvazlayacak sırtını, gönderecek. Şu anda özellikle Karadeniz'de yoğun bir Arap turist var, Avrupa'da da var, emin olun limanlarımıza günde en az 15-20 kişi geliyor şöyle bir tur atsak diye, çocuk çocuğuyla geliyor, yapamıyoruz; cezası da ağır, ruhsat iptaline kadar yolu var yani. Bununla ilgili de bir önlem alırsanız memnun olurum.

Teşekkür ederim, sağ olun.

OTURUM BAŞKANI NAZIM ELMAS – Çok teşekkür ediyoruz.

Buyurun.

BARIŞ KARADENİZ (Sinop) – Bir noktaya değineceğim, Sayın Barış Başkanın söylediği bir şey var; o atık alanını da yeni yapmışsınız belli ki, geçen sene yapmışınız. Çok yakın süreye kadar o atıklar toplanırdı, geri dönüşüme giderdi, firmalar toplardı topladıkları atıklara para vererek kooperatiflere yani para karşılığında bu yağı alırdı.

SU ÜRÜNLERİ KOOPERATİFLERİ MERKEZ BİRLİĞİ BAŞKAN YARDIMCISI BARIŞ ZAMAN – Yanlış zamanda mı yapmışız?

BARIŞ KARADENİZ (Sinop) – Yanlış zamanda yapmadın da ben de bu Komisyondaki arkadaşlara o İzmir'deki firmanın kim olduğunu, neden böyle bir yöntem uygulandığını, bu balıkçıdan atık yağları geri dönüşüme kazandırırken...

SU ÜRÜNLERİ KOOPERATİFLERİ MERKEZ BİRLİĞİ BAŞKAN YARDIMCISI BARIŞ ZAMAN – Sintine suyu Sayın Vekilim.

BARIŞ KARADENİZ (Sinop) – Sintine suyu atık yağlar için de geçerli.

SU ÜRÜNLERİ KOOPERATİFLERİ MERKEZ BİRLİĞİ BAŞKAN YARDIMCISI BARIŞ ZAMAN – Yağı bir şekilde kaçırıyoruz.

BARIŞ KARADENİZ (Sinop) – Kaçırılıyorsunuz da işte ama parayla alıyorlar sizden.

SU ÜRÜNLERİ KOOPERATİFLERİ MERKEZ BİRLİĞİ BAŞKAN YARDIMCISI BARIŞ ZAMAN – Onu alan Trabzon'daki firma var, gelip alıyor. Bir şekilde onu yapıyoruz, illegal yapıyoruz.

BARIŞ KARADENİZ (Sinop) – Ben özünü anlatıyorum şu anda, İzmir'de hangi firma bunu alıyor, limanlarda bu yağlar satılırken şimdi para karşılığı bu yağlar veriliyor? Bu araştırma komisyonu, adı üstünde, ben bunun da bir araştırılmasını, bunun altında neler olduğunun bir görülmesini istiyorum açıkçası.

OTURUM BAŞKANI NAZIM ELMAS – Teşekkür ediyoruz.

Su Ürünleri Kooperatifleri Merkez Birliğinden 2 uzman ve yönetici arkadaşımız bize açıklamalarda bulundular, sorularımızı cevapladılar; çok çok teşekkür ediyoruz.

Sizleri yan tarafa alalım, bir sonraki komisyonumuzu oraya alalım.

SU ÜRÜNLERİ YETİŞTİRİCİLERİ ÜRETİCİ MERKEZ BİRLİĞİ TRABZON TEMSİLCİSİ ZEKİ ŞEREMET – Başkanım, bir katkı sunabilir miyim?

OTURUM BAŞKANI NAZİM ELMAS – Arkadaşlarımız yerleşinceye kadar size söz verelim.

SU ÜRÜNLERİ YETİŞTİRİCİLERİ ÜRETİCİ MERKEZ BİRLİĞİ TRABZON TEMSİLCİSİ ZEKİ ŞEREMET – Şimdi, Türkiye’de 300-400 bin hamsi avlanıyor, yıllığına göre 200 bine kadar düşüyor bu hamsi ve birinci sınıf insan gıdası olan hamsi avlanıyor. Bu balıklar hiçbir işleme tabi tutulmadan, küçük-büyük bakılmadan balık unu, balık yağı fabrikalarında preslerden geçirilerek kurutulup un ve yağ yapılıyor ve insan gıdası olarak tüketilme fırsatı elden kaçıyor. Daha sonra, bu balıklarla elde edilmiş un ve yağlardan yem yapılıyor, biz de balık yetiştiriyoruz. Türkiye’de avcılığı yapılan hamsiye belli bir kota getirilse, mesela 1 kilo balık, hamsi unu, hamsi yağı için 20 kilo hamsi işlemiş olma şartı getirilse hamsi unu, hamsi yağı üretecek olanlar yine bugün ürettikleri miktarda hamsi unu ve hamsi yağı üretmiş olacak fakat insanımız avlanan balığın tamamını işlenmiş olarak tüketme fırsatına kavuşacak. Acaba bunu bir öneri olarak yazsak bunun üzerine yapabileceğimiz şeyleri çalışabilir miyiz?

OTURUM BAŞKANI NAZİM ELMAS – Tutanaklara geçti zaten o, çalışmalar esnasında zaten gündeme de getiririz.

Teşekkür ediyoruz.

SU ÜRÜNLERİ YETİŞTİRİCİLERİ ÜRETİCİ MERKEZ BİRLİĞİ TRABZON TEMSİLCİSİ ZEKİ ŞEREMET – İnşallah, çok teşekkür ediyorum, çok sağ olun.

OTURUM BAŞKANI NAZİM ELMAS – Deniz Ürünleri Avcıları Üreticileri Merkez Birliği (DEM-BİR) adına Murat Kul arkadaşımızı İstanbul temsilcisi olarak sunumunu yapacak.

Buyurun söz sizin.

III.- SUNUMLAR (Devam)

6.- Deniz Ürünleri Avcıları Üreticileri Merkez Birliği İstanbul Temsilcisi Murat Kul’un, balıkçılık ve su ürünleri sektöründe yaşanan sorunlar ve çözüm önerileri hakkında sunumu

DENİZ ÜRÜNLERİ AVCILARI ÜRETİCİLERİ MERKEZ BİRLİĞİ İSTANBUL TEMSİLCİSİ MURAT KUL - Sayın Komisyon Başkanım, değerli vekillerim, değerli hazırım; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Kalan milletvekillerine teşekkür ediyorum. Tabii, arkadaşlarımdan sıra biraz geç geldi, gönül isterdi ki bütün vekillerimiz burada olsaydı. Arkadaşlarımızın sunumu uzun sürdü, olsun. Bizim şanssızlığımız, daha önce de geldiğimizde bir “YouTuber” vardı, ondan sıra gelememişti. Sona kalıyoruz ama olsun, derdimizi sizlere inşallah...

OTURUM BAŞKANI NAZİM ELMAS – Bir sonraki görüşmede sizi ilk sıraya alırız. Ama bunlar kayda geçiyor yani sıkıntı yok.

DENİZ ÜRÜNLERİ AVCILARI ÜRETİCİLERİ MERKEZ BİRLİĞİ İSTANBUL TEMSİLCİSİ MURAT KUL - Sorun değil. Gönül gönül istiyor ki işte hemen herkesi yakalасak, işte birkaç kişiye ne kadar dokunursak bizim için iyi oluyor ya ama...

VEHBİ KOÇ (Trabzon) – Kayda alınıyor, sorun yok yani salonda hiç kimse olmasa da.

DENİZ ÜRÜNLERİ AVCILARI ÜRETİCİLERİ MERKEZ BİRLİĞİ İSTANBUL TEMSİLCİSİ MURAT KUL - Tamam Sayın Vekilim, ondan yana şüphemiz yok yani samimiyetten dolayı söylüyorum sektörün en büyük temsilcisi olarak.

OTURUM BAŞKANI NAZIM ELMAS – Yani şunu da söyleyeyim: Sizin hakkınızı yine sizin meslektaşlarınız aldı, kendi aranızda anlaşsınız.

DENİZ ÜRÜNLERİ AVCILARI ÜRETİCİLERİ MERKEZ BİRLİĞİ İSTANBUL TEMSİLCİSİ MURAT KUL – Olsun, sıkıntı değil, canları sağ olsun. Hepsi de birer birer çok güzel konulara değindiler, enerjimizi biraz aldılar ama olsun, ben de geri kalanına değineceğim.

Adım Murat Kul, İstanbul Deniz Ürünleri Avcıları Üreticilerinin Yönetim Kurulu üyesiyim. Deniz Ticaret Odası, Balıkçılık Meslek Komitesi ve meclis üyesiyim, on yıldır da meclis üyeliği yapıyorum. Balıkçılarımızın hakkını elimden geldiğince savunuyorum; eksiklerimiz oluyor, yanlışlarımız oluyor. Bunlardan önce ben bir balıkçıyım; üçüncü nesil, dördüncü nesil balıkçıyım Barış Zaman ağabeyimiz gibi. Dede mesleğimiz, yıllardır bunu yapıyoruz. Giresun Görele’de başladık bu mesleğe, İstanbul’da devam ettiriyoruz.

Süregelen balıkçılık sorunları var. Bazen buraya gelirken gerçekten düşünerek geliyorum, acaba gitmesem mi diyorum. Birçok arkadaşımız bizi destekliyor, bazen desteklemediği de oluyor. Hepsi “Buraya geleyim, derdimi anlatayım.” diyor, onlar da kendine göre haklı. Gırgır, trolcü, ortasu trolcüsü, tulinacısı, salyangoz avcılarının, dalgıçların, hepsinin bir sorunu var, hepsi gelip burada sorunlarını anlatmak istiyor ama olmuyor, 1 kişi, 2 kişi bir şekil anlatıyor. Sayın Komisyon Başkanımızın da söylediği gibi sahaya çıkacağımız söylendi, buna çok sevindik çünkü acilen bir sahaya çıkılmalı, sahada herkese bir dokunulmalı. Bugün daha önce de Barış Vekilin yaptığı gibi 8.333 kilometrelik Hopa’dan Samandağ’a bir tur attı, deneyimli ama tabii, bütün milletvekillerinin gidemeyeceği gibi 3-5 milletvekilinin bölgesine kadar, Rumeli Feneri olsun veya Poyrazköy olsun veya Samsun veya Dereköy Kooperatif Başkanını da yakalayıp, hangi birlik başkanı olursa o birlik başkanı da fikirlerini alıp bizim belki unuttuğumuz, bizim değinemediğimiz konular vardır, bizim yanlış düşündüğümüz konular vardır, bunları da onlar anlatacaklardır. Ben buradan değerli balıkçılara da sesleniyorum çünkü bu yazıyı da takip edecekler, WhatsApp gruplarında paylaşacaklar: Sayın balıkçı arkadaşlarım, değerli ağabeylerim, bu işin emekçileri, hocaları; ben sayın vekillerimizi denize, tekneye davet ettim problemi yerinde görmeleri için, inşallah gelecekler. Çünkü Marmara’da bir 24 metre yasağı, avcılık problemi var, tulina, kılıç balığının bir problemi var, hepsinin bir şekil problemi var.

Eğer müsaade ederseniz bir sunum hazırladık, sunum üzerinden biraz gidelim, biraz izleyelim. Deniz Ürünleri Avcıları Üreticileri Merkez Birliğimizi daha önce 5200 sayılı Tarımsal Üretici Birlikleri Kanunu’na göre kurduk. 7 bölge birliğimiz var: İstanbul, İzmir, Sinop, Bandırma, Çanakkale, Tekirdağ beraber, Rize ve Yalova da var, Samsun ayrıyeten kurdu, onlar da çalışıyorlar. Türkiye denizlerinde endüstriyel balık avcılığını temsil ediyoruz. Avcularımıza isim vermek gerekirse gırgır, trol ve ortasu trolü adı verilen balıkçı tekneleriyle yapılmakta. Teknelerin boyutları 20 metre ile 65 metre arasında değişmekte ama bu 60 metre arasında 2 tane tekne var, hepsini böyle düşünmemek lazım, daha çok 30-40 metre arası var.

Sanayiden bahsettim, bir gırgır teknesinin maliyeti bugün 3 milyon ile 150 milyon arasında değişmektedir, yüzde 80 materyali saçıtır. Üretimin yüzde 90’ını sağlayan, içinde en fazla 35, en az 15 kişinin bulunduğu 396 adet gırgır teknesi vardır, bu rakama Bakanlık da dâhildir TÜİK’e göre; 759 adet de trol teknesi vardır. Son zamanlarda üretilen balıkçı teknelerimizle bugün Moritanya olsun, Angola olsun, Afrika ülkelerinde faaliyet gösteriyoruz ki Türkiye’de av baskısından bahsedildi, dışarıda neler bulabiliriz, neler getirebiliriz, bu tekneleri nasıl ayakta tutabiliriz diye.

Türkiye’de balıkçılık Karadeniz, Ege Denizi ve Akdeniz Türk kara sularında, Marmara Denizi ve boğazlarda yapılmaktadır. Amatör avcılıktan bahsedildi, tabii, son zamanlarda her önüne gelen -ben de İstanbul’da oturuyorum, Sarıyer’de- baktığımız zaman Boğaz’a çıkıyor, herkes bir olta alıyor, atsın, hiç problem değil, tutsun 1 kilo balığını, keyif de yapsın; onu da diyeyim. Ben de gidiyorum bazen, ben de olta atıyorum ama biz oraya yüzyıllar önce geldik, bizi düşman ilan ettiler, bizi oradan atmaya bakıyorlar. Biz sadece Boğazların 2-3 millik alanını kullanıyoruz, onun da yüzde 90’lık bölümü yasaklı yani yüzde 3-4’lük bölümünde avcılık ancak yapabiliyoruz. İstanbul’un boğaz güney girişinde gördüğünüz hat trafik hattıdır, o trafik hattında biz avcılık yapamayız. Bize “Onun dışına çıkın.” diyorlar, dışına çıkıyoruz, 24 metre yasağı var, balık avlayamıyoruz; içine giriyoruz, “Trafik hattı.” diyorlar, orada ceza yiyoruz.

Şunu vurgulamak gerekirse sayısal olarak Türkiye’de 14 bin adet balıkçı teknesi var, yüzde 90’ında “endüstriyel balıkçı teknesi” dediğimiz trol ve gırgır avcılığından üretimle kazanıyoruz. Şöyle: Şimdi, baktığımızda adet sayısında 396 adediz, bir de 700 trol teknesi var ama üretimin yüzde 90’ını tutuyoruz, balığın yüzde 90’ını, yüzde 10’unu da içinde 2 veya 8 kişi olan 13 bin tekne avlıyor ve en büyük temsilcisi bizim de temsilcimiz ama daha çok onlarla beraber SÜR-KOOP temsilcisi. Bizim DEM-BİR’i kurmamızın amacı, yeşil ruhsatlı teknelerin içine amatör balıkçı çok karıştı. Bugün bir kanun veya bir yönetmelik çıkacağı zaman bir toplantıya onlar da gelebiliyor, benim para kazandığım mesleğe elini kaldırıp yön verebiliyor. Ona yön verebildiği için biz dedik ki: Bu DEM-BİR’in çatısı altında toplanalım, bu yoldan belki daha farklı bir yol izleriz. Tabii, 3 tane birlik vardır, hepsinin başının üstünde yeri vardır ama biz bu birlikte bu endüstriyel balıkçıyı biraz daha ayakta tutmanın ve konularını, kanunlarını Bakanlıkla nasıl çözebiliriz peşindeyiz. Sözlerimde atladım, Barış Bey’in de dediği gibi bir Genel Müdürlükten bazı şeyleri aşmak zor oluyor, “denizcilik ve balıkçılık bakanlığı” diyorum çünkü armatörü de var, gemisi de var, osu da var, busu da var. Tabii, baktığımız zaman balıkçılığı da eklediğimiz zaman bir Afrika ülkesinde bile bir balıkçılık bakanlığı varsa yani bizim Türkiye’de olmuyorsa bu bizim gerçekten büyük bir eksikliğimiz çünkü gıdadan dolayı Tarım ve Orman Bakanlığında, çevreden dolayı Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığında, Sahil Güvenlikten dolayı İçişleri Bakanlığında, 5-6 tane bakanlığın kapısını çalıyorum.

Avcılık şekilleri gırgır ağlarıyla, ortasu trolü, algarina, çerçevesiz trol, paraketeler; herkes bu avcılığı yapıyor, olta balıkçılığı dâhil, şekil ve şemasında gördüğünüz gibi.

Balıkçılık sektörünün entegre olduğu iş kolları... Neden bundan bahsediyorum? Buradan kararlar çıkacak, biz karar alacağız, daha sonra da bir karar alınıyor; bizi sadece bir balıkçı olarak düşünmeyin; balıkçı gemisini yapan, tekne yapan tersaneler, balık bulucu cihazların dış alımı, balık ağı ipliği, yüzdürücü, balık işleme, konserve, balık unu, ambalaj sanayisi, soğuk muhafaza, nakliye ve pazarlama, kamyoncu, esnaf; sadece kararlar alınırken bu kişiler de düşünülmeli diye ortaya koyuyoruz. Sanayi kollarıyla 200 bin ve denizde çalışanlarıyla 250 bin, baktığımız zaman 1 veya 1,5 milyon kişiyi yakından ilgilendiren bir sektör çünkü pazarda gittiğiniz zaman balık satılıyor, onu avlayan benim, malzemesini alan satan da derken 1-1,5 milyon kişiyi ilgilendiren bir sektörle karşı karşıya kalıyoruz.

Eylül-ekim ayında bir hamsi tartışması oldu -hepimiz televizyonlarda izlemiştir, ne oluyor dedik- işte tekneler denize çıkmadı. Biz devletçiyiz, devletimizi de karşıya almadık; bizim amacımız... O gün balık 400 liraya satılıyordu, bir hesabını yaptık bunun; 400 liraya balık sattığımız zaman 400 kasa balıkta 160 bin lira para geliyor, bunun yüzde 15’i, 24 bin lira komisyon olarak gidiyor; günlük akaryakıt masrafımız 2 bin litre, 68 bin lira mazota veriyoruz; personel gideri günlük 1.500 lira, çarpı 35 kişiden 52.500 lira; bize, koca gemiye kalan 3.500 lira. Bu böyle olmaz; ne yapalım, ne edelim dedik, esnafla beraber bir araya geldik. Birisi aldı, internette yayınladı “Balıkçılar denize çıkmıyor,

balığın pahalı olmasını istiyor...” Balık pahalı bir ürün değildir, ucuz bir ürün de değildir. Biz balığın değerinde satılmasını istiyoruz; halk da kazansın, vatandaş da kazansın biz de kazanalım, ortak şekilde bu balığı tüketelim ve para kazanalım. Ben kilosunu halde 40 liraya sattığım balığı 60 liraya satmam gerekirken zararına bu mesleği nasıl yapayım? Sonuçta bir taban fiyat uydurmaya çalıştık ama yine yapamadık. 600 liradan satarsak bu parayı bulacağız dedik -71 bin lira hiç değilse tekneye kalıyordu-yapabildiğimiz kadar, bir hafta yaptık, uyguladık, işin içinden çıkamadık; birçok tekne zarar etti, etmeyen oldu; bazen 700’e satıldı, bazen bin liraya satıldı. Ama 400 liraya satıldığı zaman kurtarmıyor, bir kasa balığın 450-500 liraya zaten hale maliyeti var. Bu maliyetlerle beraber geldiğinde bir kasa balık 700-800 liraya satılmalı ki benim tekneye bir para kalmalı.

Gürpınar Hali’nden gittim, aldım, istatistik çıkardım; ne satılmış, ne yapılmış? 2020 Eylülde mazot 6 liraymış, hamsinin kilosunu 22 liradan satmışız; bugün -bu on günlük, bir haftalık- mazot 39 lira, hamsinin fiyatı 23 lira. Baktığımız zaman mazot nereden nereye gelmiş, hamsinin kilosunu nereden nereye gelmiş yani zarardayız. Tabii, arz talep meselesi biraz da hamside, bir gün bin lira olur, bir gün 1.500 lira olur; hava şartları bozuk olur, çıkar ama ürün o gün çok olur, fiyatı düşer, zarar ederiz. Ha, kota, tartışma konusudur. Ben bu kotayı bazen açıyorum balıkçıların arasında, hani bir nabız yokluyorum ne çıkar, ne eder diye. Yüzde 50’si beni taşıyor, yüzde 50’si de “Tamam.” diyor. Ben de kalıyorum arada, takdir -dediğim gibi- balıkçı arkadaşlarımızındır, sahada dinlemek gerekir.

Sektörümüz açısından yaşanan sorunları biz... Gidiyoruz, avcılık yapacağız... Demirleme sahası mesela... Ulaştırma Bakanlığı “Demirleme sahası.” diyor, Tarım Bakanlığı “Yok, avcılık yaparsın.” diyor, kalıyorum arada. Avcılık yapıyorum, Sahil Güvenlik geliyor, demirleme sahasından bana akşamında 20 bin lira ceza kesiyor; zaten 40 bin liralık balık tutmuşum, 20 bin lirasını ona veriyorum.

Balıkçı teknelerinde personel, sigorta sorunu, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı... Yani denizcilik kanunu ile kara kanunu bir değil. Biz teknede adam çalıştırıyoruz. Baktığımız zaman karada çalışma şartları farklı, denizde çalışma şartları farklı. Hava bozar, ben bir hafta denizde çalışmam ama gece çalışırım, gündüz çalışmam. Bazı avukatlar var, buluyor tayfayı dava açıyor, onlarla uğraşyoruz yani tayfa bulmakta da zorluk çekiyoruz, eleman yetiştirmiyoruz, yetişen yok. Yani nasıl diyeyim, mesleki yeterlilik okulları yok tayfada, bu da bizim için çok büyük bir sorun. Yabancı işçi zaten çalıştıramıyorsun, böyle bir madde var Kabotaj Kanunu’nda. Yani bizim en büyük sorunlarımızdan biri... Ben deniz ticaret odasında özellikle yasakları, her şeyi bir kenara bıraktım, atın dedim. Eğer gerçekten biz balıkçıya bir şey yapacaksak -tamam, onlar da bir yerde dursun, balıkçıların hakkını da savunalım ama- en büyük çözümü bu. Bana göre gelecekteki en büyük problem olacak çalışanlar, çalışmaya eleman bulamayacağız. Bu her işte de var ama bizim büyük bir sorunumuz, yeni bir kanun muhakkak gelmeli, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı burada olmalı, Ulaştırma Bakanlığı burada olmalı.

Kredi... Ziraat Bankasından teşvikli kredilerle çalışıyoruz; bugün o olmasa zaten ayakta duramayız. Sağ olsun, devletimiz bunda yardımcı oluyor. Bir şekil bunlarla beraber ayakta duruyoruz.

Balık üretiminin Karadeniz yüzde 60’ını sağlıyor. Baktığımız zaman ana balığımız, millî balığımız hamsi yüzde 61,5; yüzde 26 çapa, diğer balıklar da her yıl hava sıcaklığının, deniz sıcaklığının durumuna göre, balıkların üremesine göre... Bir sene palamut bol olabiliyor, bir sene de lüfer bol olabiliyor.

Ülkemizde balıkçılık sezonu 1 Eylülde başlar, 15 Nisanda biter. Bakın, çok önemli burası: AB ülkeleri on iki ay çalışır. Atalarımız zamanında, dedelerimiz zamanında bu kanunu biz almışız, bakanlığa gitmişiz demişiz ki burada, bir, hava sıcak oluyor, balık tüketimi çok az; bir de balıklar bu zamanlarda

havyar döküyor, inişleri ve çıkışları var. 15 Nisandan, Mayıstan sonra bu balıklar Karadeniz'e geliyor, havyar döküyor; o sırada avlamamız gerekiyor. O yüzden de dört buçuk ay boyunca avlamadan bu denizlere gereken özeni de gösteriyoruz.

Deniz ürünündeki azalma nedenleri: Yasa dışı avcılık, tekne sayılarındaki artış -tabii ki bizde de hatalar var, bunu her zaman kabul ediyoruz ama- çevresel etkenler, küresel ısınma, iklim şartları gerçekten bizi çok etkiliyor. Baktığımızda, bu zamanlarda tişörtle geziyorsunuz, bir on sene, yirmi sene önce böyle değildi; havalar soğuktu. Deniz suyunun sıcak ve soğuk olması balıkların göçlerini tamamen etkiliyor. Çevresel etkenler, ıslah olmayan dereler, fabrika atıkları, denizlere atılan kıyı bandı çalışmalarındaki tonoz ve hafriyatlar, belediyelerin arıtma tesislerinin yetersiz olması... Bir balıkçı teknesinin ağının resmini çektim size, görselini de göstereyim; böyle şeylerle de karşılaşılıyor yani çevresel etkenler de başımıza bir bela.

Eylül-ekim-kasım aylarında lüfer olsun, çinekop olsun, istavrit balığı olsun kıyı bandından giderler, henüz derin sulara inmezler. Neden? Balıklar bir göç hâlidir. Bize son zamanlarda -yedi, sekiz, on senedir- bir 24 metre yasağı geldi. Zaten bize bu bölge yasak olduğu için bu balıkları da çoğu zaman avlayamıyoruz yani sektör buradan bayağı bir zarar etti.

Hamsi balığının göçünden biraz bahsettim. Yine millî balığımız -dediğim gibi- birçok göç içinde oluyor, bu arada avlıyoruz balığımızı.

Gırgır ve yasal şekilde çalışan trol avcılarımıza -dediğim gibi- dışarıdan -oltayla balık tutan- bilip bilmeden bir şekilde yorum yapıyor. Tabii ki insan yorum yapabilir, işte "Kıyıda çok yakın avlanıyorlar, Sahil Güvenlik geliyor ediyor." Ama baktığımız zaman oranın derinlik şartlarını biz zaten ölçüyoruz, biz zaten bunu ölçmek zorundayız. Benim ruhsatımın değeri belki 20-30 milyon lira, 3 tane ceza yediğim zaman devlet benim ruhsatıma el koyuyor. Bir taksi plakasına 3 defa ceza yediği zaman devlet el koymuyor ama baktığımız zaman ben 3 tane hata yaptığımda devlet benim malımı elimden alabiliyor. Bunda da zaten 6 tane cihaz var, cihazlarla beraber devlet beni oturduğu yerden Ankara'dan izliyor.

Biz bir KOBİ'yiz, küçük ve orta işletme sınıfına giriyoruz; baktığımız zaman önemli bir değeri var. Sorunlar... Ulaştırma Bakanlığı, Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı... Dediğim gibi, atık sudan bahsettik az önce; kanun çıkıyor, altyapı yok. Gidiyorsun, yönetmelik çıkmış bana "Teknedeki pisliği on gün içinde, on beş gün içinde gelip limana vermek zorundasın." diyor; tamam, vereyim, hiç problem değil. Kendi tekneyle boğazdan çıktım, İğneada'ya gittim, kooperatife sordum: "Şu teknede bir pislik var, adamlar pisletti, gri su var, bunu vermek istiyorum. Bir cihaz, bir şey var mı? Hortumu uzatayım da verelim." dedim. "Ağabey, ne diyorsun sen?" dedi, dedim "Pisliği vereceğim." "Böyle bir şey yok." dedi. Belediyeye gittim, "Vidanjör var mı?" "Yok." En yakın vidanjör Çorlu'da. Pislikle başım belaya kaldı yani ne yapacağım, ne edeceğim, verecek miyim? Sahil Güvenlik dönüştü beni yakalasa 100 bin lira cezası var. Altyapıyı yapmadan yönetmelik çıktığı zaman... Bilmiyor; Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığına gittim, ben bunu anlattım, denizciliği bilmiyor, hak veriyorum. Bürokrata söyledim "Denizde bu olmaz bunu gelip görmeniz lazım; bizim büyük tanklarımız var, ben bunu saklayamıyorum." Üç gündü, üç günden ben bunu -gide gele, gide gele- on güne, on beş güne tekrar çıkardım yani.

Balık tüketimi 7,5 kilo. Bunu ben hep dile getiriyorum, televizyonlarda da söylüyorum, orada da söylüyorum, her yerde söylüyorum. Bunu geçemiyoruz; etçil bir toplumuz, yemiyoruz. Hanımlar da yapmıyor evde, "Perde koktu, ev koktu, şöyle oldu, böyle oldu..." "Airfryer"lar çıktı, belki çözüm mü diyorum... Biz evde yapıyoruz buğulamayı işte fırında mıydı, neydi, kokmayan... Bakanlık olarak, devlet olarak, belki Su Ürünleri Genel Müdürlüğü olarak biraz daha çocuk yaşlarda balık tüketimini

öğretmeliyiz. Somon yiyoruz, tamam yiyelim; ithalat yapıyoruz, o da para kazanacak. En iyi omega 3 hamside, hocalarımız bunu biliyor yani bunu değerlendirip halkımıza yedirmemiz lazım; nasıl yapacağız, ben de bilmiyorum; 7,5 kiloyla sınırlı kalmışız. Japon, sabah kahvaltısında yiyor; ya, biz sabah kahvaltısında yemeyelim de öğlen yiyelim.

Müsilajla ilgili... Ya, bu müsilaj lodos rüzgârlarıyla oluyor, biz bunu otuz yıl önce yaşadık; kendi arasında buna “kay kay” demiş balıkçı. Makaralar dönerken sıkışınca “Kay, kay, kay, kay.” derken “kay kay” olmuş zamanla, değişmiş; balıkçı da ona böyle bir isim koymuş. Çıkıyor bir hoca, “Kay kay bitmiş, müsilaj bitmiş.” veya “Altı ay sonra kay kay olacak, altı ay sonra müsilaj olacak...” Ya, hocam, sen bunu söylüyorsun, insanlar balık yemiyor; olmuyor, cevap veremiyorsun. Allah’a şükür, üç sene oldu herhâlde, yok bu kay kaylar, görülmemiş ama birisi kalkıp konuştuğu zaman zararını biz çekiyoruz, ürünlerimiz satılmıyor.

Marmara Denizi’nde avcılık yapan arkadaşlarımız şikâyetçi. Marmara Denizi’nde İmralı Adası yasak, Kocaeli Körfezi yasak, Gemlik Körfezi yasak, Büyükçekmece koyu yasak; 24 metre yasağı var; baktığımız zaman trafik hattı da var, avlandığımız alan zaten küçük bir yer. Ama birileri geliyor diyor ki: “Marmara’yı koruma alanı ilan edeceğiz, yasaklayacağız.” Ya, iki aydır balıkçımıza Marmara bakıyor, hamsi var Allah’a şükür, buradan yakalıyoruz, buradan tutuyoruz, halkımıza da buradan götürüyoruz. Neyin peşindeyiz anlamıyorum. Tamam, korumacıyız zaten, 24 metre yasağını getirmişiz, 18’e inmesi lazım, balıkların çoğunu da -göç yolları- kaçırıyoruz gidiyor.

Midye ve balık yetiştirme çiftliklerine karşı değiliz -değerli ağabeylerim, çiftlikçiler de burada- ama ülkemizde son zamanlarda o kadar çiftlik kuruldu ki bizim avcılık sahalarımız iyice elimizden gitti. Bugün hocalarımız gelecek, belki burada konuşacak “Koruma alanı, koruma alanı, koruma alanı...” Bütün buralar zaten bir koruma alanı oldu, buralarda avcılık yapamıyoruz, ileride ne olacak... Kurulsun, taşlık bölgeler var, bizim ağ atamadığımız yerler var kıyılarda, oralara kurulsun, tabii ki olsun oralarda ama geliyoruz, pat, bizim avlandığımız yerlere kuruluyor ve biz de bunun zararını çok çekiyoruz.

SGK sorunundan bahsettim. İşte, bölge kıyı yasakları, demirleme sahaları baktığımız zaman çok büyük bir sıkıntı. Amatör avcılıktan bahsedildi; dediğim gibi, on iki ay çalışılıyor amatör avcılıkta. Keyfini yapsın, 1 kilo balığı tutsun. Ya, burada konuşuyoruz diye belki bizi taşılayacak ama turlar görmeye başlıyorum son zamanlarda, işte Bodrum’da, İstanbul’da Boğaz’da da başladı. İşte, 6 kişi-7 kişi oltayı alıyor, günlük 500 liraya tutuyorlar ediyorlar, keyif yapıyorlar, ona da bir şey demiyorum; en sonunda, oradan kurşunu alıyor, taşı atıyor, bizi taşılayacak “Gidin buradan.” diyor. Ya, biz buraya yeni gelmedik ki yüz yıldır biz bu Boğaz’daydık, yüz yıldır buradaydık, siz yeni geldiniz oltayla balık tutmaya; bunlar da bizim için çok büyük bir sıkıntı.

Dediğim gibi, denizler ortak paydaşımız, hep beraber kullanıyoruz, denize giren olsun, armatörü olsun, diğerleri olsun; hep beraber sahip çıkmalıyız, belediyelerin arıtma tesislerine yönlendirmeliyiz, baktırmalıyız. Dediğim gibi, balıkçının gerçekten çok büyük bir sorunu var, sizleri sahada görmek istiyor, dertlerini sahada anlatmak istiyor; ben buraya geliyorum, bana da fikir veriyor “Anlat.” Diyor, “Yok, yine de ben gideyim.” diyor. Burada da daha önceki Komisyonda karşılaştık, Karadenizliyiz, bazen sert çıkabiliyoruz ama -içindeki o laf- kalbinde bir şey olduğuna inanmıyorum, gittiğinizde de böyle pat küt konuşmalar olacaktır, baştan uyarayım. İnşallah, sahaya çıkarsınız, gidersiniz, Hopa’dan Samandağ 8.330 kilometre. Dediğim gibi, Barış Bey’in bir tecrübesi var, onu yaşadı, gitti, kendisi gördü. Tekneler denizde, zaten çağırsak da birçok insanın gelmesinde belki sorun olabilir; belki bir günlüğüne, hava bozduğunda, ne kadar insana dokunabilirsek... Belki biz yanlış söyleyebiliriz, belki

çok doğru söyleyebiliriz, Barış Ağabey -farklı söylemiştir- diyecek ki: “Ben onu kabul etmiyorum.” Herkes farklı bir şey söyleyecek ama siz gönül vicdaniyla bir sahaya çıkın, bir görün derim. Tabii, hep beraber gidemezsiniz, 3 kişi, 5 kişi, ne kadar gidebilirsiniz...

Teşekkür ediyorum, çok sağ olun. Sormak istediğiniz bir şey olursa ben cevap vereyim.

OTURUM BAŞKANI NAZİM ELMAS – Evet, ben Komisyon Başkan Vekili olarak -not alırsanız- iki tane sorudaki düşüncelerinizi almak istiyorum. Birincisi, bu, sigortayla alakalı ne tür bir uygulama olmasını istiyorsunuz, çalışanların sigortasıyla ilgili? Sizce nasıl bir pratik çözüm bulunabilir? İkincisi, balık boylarıyla alakalı bir sorundan bahsettiniz. Balık boyları derken balığın kısa, küçük yakalanması, büyük yakalanması veya buradaki standart boy olarak neyi hedefliyorsunuz? Ben bunları öğrenmek istiyorum.

Teşekkür ederim.

Şimdi milletvekili arkadaşlarımızdan söz almak isteyenlere söz vereyim.

Buyurun Barış Bey.

BARIŞ KARADENİZ (Sinop) – Ben tekrar teşekkür ediyorum DEM-BİR’e.

Sorunların büyük bir kısmını zaten ortaya koydunuz, bununla ilgili acil önlemler alınması gerektiğini de diğer Komisyonda dile getirmiştik ama bu Komisyon o zaman bir seçime denk geldi; kendi bölgesinde, yöresinde aday olan arkadaşlar vardı, olmayanlar vardı, biraz tabii, sonuca ulaşmadı ama onunla ilgili raporun büyük bir kısmı çıktı. O raporda çok arkadaşımızı dinlediğimiz için o raporlar önümüze gelecek -daha biz de görmedik- hem o değerlendirmeler hem sizin değerlendirmenizle sahada çalışmayı yapacağız.

Dediklerinize, evet, katılıyorum, özellikle siz çok arada kalıyorsunuz bu konularda çünkü balıkçı bir kere yüzde 50, yüzde 50 kendi arasında anlaşıyor; ilk başta bu anlaşmayı sağlamak lazım, anlaştığımız zaman sonuç ortaya çıkacaktır. Balıkçı balıkçıdır, büyüğü küçüğü, ortası, osu busu, ben onu da farklılaştırmıyorum yani balıkçı, atadan, dededen gelen, balıkçılık sektörüyle uğraşan arkadaşlarımız. Ama ilk başta şunu istemeniz lazım: Balıkçılıkla ilgili bir meslek yasasının olması lazım. Şimdi, Sayın Başkan soru sordu Sosyal Güvenlik Yasası’yla ilgili. Türkiye’de -Sosyal Güvenlik Yasası- nedir? Sabah ya da akşam sekiz saat çalışma. Gidersin oturursun, sekiz saati aştığımız zaman mesaisi vardır, gece çalışma ayrıdır ama balıkçı öyle değil, bir hafta hava eser, oturur oturduğu yerde, gece on ikide balıkçılık... Ay karanlığına bakar, eğer ay karanlığı on birde başlıyorsa on birde çıkar, dokuzda başlıyorsa dokuzda ya da sabah beşte çıkar dört saat; bazı akşamlar da bu on saat olur ama bunu karadaki Sosyal Güvenlik Yasası’yla eş değer tutarsanız... Buradaki balıkçı reislerinin yüzde 99’u, hepsi tayfalarıyla mahkemelik ama mahkeme de sonucu işçi tarafında değerlendirdiği için, meslek yasasına bakmadığı için haklılık pozisyonu o tarafa geçiyor. Evet, haklılar ama yasayla ilgili problem var; esas sorun orada, o yasanın değiştirilmesi lazım.

Amatör balıkçılık konusu çok geçiyor, evet, amatör balıkçılıkla ilgili kesinlikle bu satışların olmaması lazım çünkü bir kişi tekneyi yapıp bir dünya para verirken diğeri sadece amatör, adı üstünde. Eğer bunu satışa tabi tutuyorsa bunun bir vergisi, bir karşılığı olması lazım yani amatör balıkçıların bilinçlendirilmesi ve denetimin artırılması lazım, mutlaka bunun yapılması lazım çünkü doğal resif alanları var, yapay resif alanları var; önemli olan, orada tutulan 1 kilo balık değil, 5 kilo balık değil; önemli olan, oradaki anaç balıkların tutulup o anaç balıkların milyonlarca balığa tesir ettiğini bilmek. Yani bu biraz da aslında yetkili kişilerin toplumu bilinçlendirmesiyle ve denetimi artırmasıyla alakalı.

Kotayla ilgili diğer arkadaşlarımızla sahada görüşmemiz lazım yani bu kotayla ilgili, hamsicilikte -eğer bir dahaki sene balıkçılık olmayacaksa, bugünü kurtaracaksa o ayrı bir mevzu ama- geleceği kurtarmak istiyorsak balıkçı arkadaşlarımızın oturup bu konuyla ilgili bir mutabakat sağlaması lazım.

Şimdi, Sayın Başkanım, kıyı balıkçılığıyla ilgili -ben kendim de kıyı balıkçısıyım ama- şunu söyleyeyim: Kıyı balıkçısına büyük bir destek verilip o 15 Nisan tatil, paydos edildiği gün, denizler ısınmaya başladığı zaman, kıyıya gelen balıkların avlanmasının önümüzdeki sezon için çok şeyleri değiştirdiğini de bilmek lazım. Balık, sular ısınır, kıyıya gelir, niye kıyıya gelir? Yumurtasını bırakmak için. Ama baktığınız zaman, sirkülerde mevsimler belli olmadığı için, bölgesel ve mevsimsel balıkçılık şu anda Türkiye'nin gündeminde olmadığı için... Ege'de dil balığı yasaksa yukarıda da yasak, niye? Bizim Hatay'da domates çıktığı zaman İnebolu'da, Zonguldak'ta, Sinop'ta o domates iki ay sonra çıkıyor, niye? Hava sıcaklıklarıyla, mevsimle alakalı ama tabii ki bu aynı zamanda balıkçılık için de geçerli. Mevsimsel balıkçılık, bölgesel balıkçılık, bunların bir rapora dönüştürüleceğine, buradaki Komisyondan geçen gelen bilgilerle beraber rapora dönüştürüleceğine, çok fayda sağlayacağına inanıyorum.

Tekrar altını çizerek söylüyorum, az önce Sayın Başkan da söyledi: Bu ülkenin kurtuluşu, üç tarafındaki denizin, iç suların, göllerin, akarsuların kurtuluşu tek bir genel müdürlükten değil, bununla ilgili balıkçılık ve su ürünleri -adını ne koyarsanız koyun- bakanlığının kurulması; yetkili, liyakatli kişilerin orada olması, balıkçılarımızın da sorunlarını dile getirebileceği... Neden DEM-BİR'in, neden SÜR-KOP'un, neden diğer arkadaşların bir bakanlık kurulup altında bir ofisi olmasın? Neden biz sahaya ya da onlar sahaya çıksın? Zaten temsilciler var, o bakanlıkla entegre olan bir yer. DEM-BİR SÜR-KOOP'un yerini bilmez, SÜR-KOOP diğer arkadaşların yerini bilmez, amatör balıkçı ya da başka bir balıkçı -amatör balıkçılığı ayrı tutuyorum- bilmezler ama bir bakanlık çatısı altında hepsi bir arada olsa bütün sorunlar orada tek elden yönetildiği için bu ülke geleceğini denizcilik üzerine çok büyük yerlerde kurtarır diye düşünüyorum.

Su ürünleri mühendislerinin de ayrıca -kim dedi, Sayın Başkanım mı dedi- değerlendirilmesi lazım. Bu insanlar boşuna mı okuyor ya? Üç tarafı denizlerle çevrili bir ülkede su ürünleri mühendisi gidip de yufka açıyorsa oturup hepimizin bir sefer kendimizi sorgulaması lazım diye düşünüyorum.

Sayın Başkanım, elin orada da, işte konuşacak çok şey var.

OTURUM BAŞKANI NAZIM ELMAS – Şöyle: Tabii, Komisyon üyelerimiz buradayken onların çözüm önerilerini onlardan alırsak belki teklifleri, sahadaki teklifleri... Biz kendi aramızda nasıl olsa konuşuruz her zaman.

Teşekkür ederim.

Buyurun.

VEHBİ KOÇ (Trabzon) - Sayın Başkanım, Karadeniz Teknik Üniversitesi Denizcilik Fakültesinden, hocalarımdan bir mesaj geldi; bunu Komisyona sunmamı istiyorlar.

“Gırgır ve trol balıkçı gemilerinde sorumlu yönetici olarak balıkçılık teknolojisi mühendisi (su ürünleri mühendisi dâhil) istihdamı bulunmamaktadır. Dolayısıyla aşırı, bilinçsiz ve yasa dışı avcılık doğal balık stoklarımıza telafisi mümkün olmayan zararlar vermektedir. Avcılığın mühendislik hizmetleriyle birlikte yapılması sağlanmalıdır. Tarım ve Orman Bakanlığınca yayınlanan mevcut yönetmelikler dâhilinde Deniz Bilimleri Fakültesinde (su ürünleri fakülteleri dâhil) balık yetiştiriciliyle ilgili bilimsel çalışmalar yapmak mümkün değildir. Balıkçılık teknolojisi mühendisi (su ürünleri mühendisi dâhil) doçent ve profesör olan öğretim üyeleri fakültelerinde cezai müeyyideler (5199 sayılı Kanun'un 28'inci maddesi) nedeniyle balığa el sürememektedir. Mesleki haklar sadece

veteriner hekimlere verilmekte, balıkçılık teknolojisi mühendisi (su ürünleri mühendisi dâhil) öğretim üyeleri mesleklerini 2011 yılından beri yapamamaktadır. Bakanlıkça konunun ivedilikle çözüme kavuşturulmasını rica eder, selam ederiz”.

Şimdi, bunun akabinde yaptığımız telefon görüşmesinde de dediler ki: İşte, malum, Komisyona arkadaşları davet ettik. “Bizler de akademisyenler olarak, bu eğitimi gören fakültelerin akademisyenleri olarak Komisyona gelip görüşlerimizi anlatmak istiyoruz.” Amacımız ne? Bütün paydaşları bu Komisyonda bir şekilde bir araya getirip ortak akılla bu meseleyi, sorunlarını en güzel şekilde çözüp yasal değişiklik yapılacaksa yasa değişikliği, mevzuat değişikliği yapılacaksa mevzuat değişikliği el birliğiyle bu işe sahip çıkmaktır.

Çok teşekkür ediyorum.

OTURUM BAŞKANI NAZIM ELMAS – Evet, biz de teşekkür ederiz.

Bir başka söz isteyen arkadaşımız var.

FATMA SERAP EKMEKÇİ (Kastamonu) - Öncelikle bu etkili ve bilgiyi içeren sunumlarınız için çok teşekkür ediyorum ben bütün temsilcilere.

Aslında Barış Vekilim benim söyleyeceklerimi söylemiş oldu, ben yine de kısaca şunu söyleyeyim: Az önce siz belirttiniz, dediniz ya “Kendi illerinizde, bölgelerinizde kooperatiflerle de görüşün, balıkçılarla da görüşün, onların da taleplerini dinleyin.” diye. Biz cumartesi bunu yaptık, ben bununla ilgili sunumu zaten daha sonra, bu sunumlar bittikten sonra toplantılarımızda müsaadenizle yapacağım ama orada en çok söylenen şu oldu: İşte, bu iklim değişikliği nedeniyle avlanma mevsimlerinin tarihlerinin daha ileri alınıp daha erken bitirilmesi noktasında... Bu konuda ben tabii sizin de fikrinizi merak ediyorum açıklasın.

Yine, az önce vekilimin de söylediği gibi, bölgesel balıkçılık noktasında kooperatiflerin ve balıkçılarımızın talepleri var. Şu an sahada konuşulan ve talep edilen de bu zaten.

Bir de ayrıca şunu da söyleyeyim: Sizin sektörünüz tabii özellikle trol ve gırgır balıkçılığı üzerine.

DENİZ ÜRÜNLERİ AVCILARI ÜRETİCİLERİ MERKEZ BİRLİĞİ İSTANBUL TEMSİLCİSİ MURAT KUL – Evet, trol ve gırgır.

FATMA SERAP EKMEKÇİ (Kastamonu) – Şimdi, kendi şehrimden örnek vermek gerekirse -ki bu bizim çok büyük bir yaramız- bizde küçük balıkçı zaten artık bitmiş durumda çünkü tamamıyla Kastamonu bölgesi ve Kastamonu sahil şeridi bu trol ve gırgır üzerine faaliyette bulunan gemiler tarafından kullanılmakta. Bu nedenle de artık orada ekosistem çökmeye yakın deniliyor, herkes bu konuda da üzgün, gerek balıkçılar gerek çevreciler gerekse halk. Bu nedenle duyuyoruz, bazı yerlerde “nadasa bırakma” diye tabir edilen durumlar olabiliyor. Bizim bölgemizin bu konudaki durumu nedir sizin gözünüzde, ben bunu merak ettiğim için bir sormak istedim.

Teşekkür ediyorum.

Çok sağ olun.

OTURUM BAŞKANI NAZIM ELMAS – Teşekkür ederiz.

Başka söz almak isteyen arkadaşımız yok şu anda.

BARIŞ KARADENİZ (Sinop) – Başkanım, bir düzeltme yapmam gerekiyor.

OTURUM BAŞKANI NAZIM ELMAS – Buyurun düzeltme için.

BARIŞ KARADENİZ (Sinop) – Ben bu 15 Nisanda balıkların kenara gelmesi ve yumurtlamasıyla ilgili bir şey söyledim, devamını getirmedim. Ben de kıyı balıkçısıyım, bu sektörden geçinenler, ev geçindirenler, çocuk okutanlar, ailelerinin bütün gereklerini sağlayanlar denizlerden kazanıyorlar bunları. Bunu yaparken devletin bu balıkçıya, orta ve küçük ölçekli balıkçıya ciddi destek vermesi lazım çünkü bu balıkçı ileride balığını tutamadığı için sahilde tutuyor, doğal olarak da geçimini buradan sağlıyor. En azından belirli süre ciddi bir destekle bunun bir absorbe edilip denizlerin tekrar görünmesi lazım diye düşünüyorum. Onu az önce söylemeyi unuttum herhâlde.

Teşekkür ederim.

ERTUĞRUL GAZİ KONAL (Giresun) – Ben de ufak bir ekleme yapmak istiyorum.

OTURUM BAŞKANI NAZIM ELMAS – Buyurun.

ERTUĞRUL GAZİ KONAL (Giresun) – Teşekkür ederim.

Sayın vekilimiz konuya girince hatırladım, geçen hafta genel müdürümüze “Bizim 1995-2005 yılları arasında Giresun’da bol balık varken bugün artık balığa hasret kaldık. Nerede bu balık, nereye gitti?” diye sormuştum. “Sizin o tarafa gelmeden büyük kayıklar öbür taraflarda avlıyorlar, balık gelemiyor Karadeniz’e, Giresun’a.” diye bir cevap vermişti. Bu konu hakkında düşüncelerinizi öğrenmek istiyorum.

DENİZ ÜRÜNLERİ AVCILARI ÜRETİCİLERİ MERKEZ BİRLİĞİ İSTANBUL TEMSİLCİSİ MURAT KUL – En son cevap vereceğim ona çünkü zor bir soru sordunuz.

OTURUM BAŞKANI NAZIM ELMAS – Peki.

Murat Bey, şimdi sorularımızı aldınız, sizden sorular bağlamında cevaplarınızı istiyoruz.

Buyurun.

DENİZ ÜRÜNLERİ AVCILARI ÜRETİCİLERİ MERKEZ BİRLİĞİ İSTANBUL TEMSİLCİSİ MURAT KUL – Şimdi SGK konusuna gelirse -siz sormuştunuz Sayın Başkanım- bizi fındık işçisi gibi düşünün yani tarım işçisiyiz. Tarım Kanunu’ndan daha çok... İşte onda da herhâlde bir iki aylık, bir aylık, yirmi sekiz günlük bir süreç var, ona girmiyoruz. Biz şöyle çalışırız: Bize gelen tayfa pay usulü çalışır, tayfaya pay veririz kazandığımızdan. Gelir, deriz ki: “Tekneye yüzde 30’unu yazarız, yüzde 30’u teknenindir, yüzde 20 masraflardır, yüzde 20’si de benimdir, kazancın yüzde 30’u da senindir.” gibi pay usulü çalışırız. Bizim çalışma sistemimiz elli yıldır böyledir. Burada biz onun -dosyaya koyduk- bir çalışmasını yaptık, ek beş madde var sigortada, 5510 sayılı Sigorta Kanunu’nda. Biz bunu mevsimlik tarım işçisi gibi düşüneceğiz ama bu süreç yirmi sekiz gün değil de, dört aylık veya altı aylık olarak kâr üzerinden, kâr payı üzerinden bunun bir çalışması var. Biz bununla ilgili birkaç uzmanla beraber çalıştık, bununla ilgili bir çalışmamız var, dosya hâlinde de zaten size sunduk bunu. Bayağı uzun, tek tek anlatmak çok zor ama çalışmamız var bununla ilgili, yaptık. Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığının ben kapısını üç yıldır, dört yıldır çalışıyorum, anlatmaya çalışıyoruz, böyle olması... Her şeyin de biraz Bakanda bittiği söyleniliyor. Tabii, Bakan değişiyor o ara, bir başka Bakan geliyor. Bu gerçekten çok önemli yani bu, troldü, küçük balıkçıydı, büyük balıkçıydı, herkesi ilgilendiren bir konu çünkü 8 metre sandaldaki adamın da bir sosyal güvencesi yok, bir şeyi yok, zaten “balıkçı” diye bir tanımı yok. Ben gurur duyuyorum. Çocuklarıma şunu söylüyorum: Bu “serbest meslek” diyoruz yani okula gittiklerinde “Baban ne iş yapıyor?” dediklerinde “balıkçı” diye söyleyin, gerine gerine söyleyin. “Ya baba, ben Fransız okulunda okuyorum, nasıl...” diyor, söyle kızım diyorum “Balıkçıyız.” diyeceksin ama bir meslek tanımımız yok. Geçen sene değil ondan önceki sene balıkçıların bir gezisi vardı, Hollanda’ya gittim, Lahey’deydi; Lahey’de balıkçı köyü kurmuşlar, Lahey’de balıkçılıktan ölenlere anıt yapmışlar. İnşallah, Komisyon olarak gitmekte bir fayda vardır, görmekte fayda vardır, sistem gerçekten farklı

çalışıyor ama bizim ülkemizde biz taze balığa alışmışız, işleyemiyoruz. Dünyaya baktığınızda öyle değil; balık gelir, depoya girer, dondurulur, değerinde satılır. Bugün balık geldiğinde, bir yere bin kasa değil de 10 bin kasa balık geldiğinde -talep az, arz çok- ne yapıyorsunuz? Balığın fiyatı aşağıya düşüyor, bu gibi sıkıntıları yaşıyoruz. Ne kadar çok işleme tesisi kurulursa, bunlar ne kadar çok olursa doğru bir yere gelir.

Kotayı konuşmaktan gerçekten korkuyorum, çekiniyorum arkadaşlarımdan, dediğim gibi, beni taşıyabilirler ama benim şahsi fikrim, birliğimin fikri değil, ben gönülden isterim ki akşam denize çıktığım zaman 600 kasa balık tutayım. Ben üniversiteye gittim, bu mesleğe üniversite mezunu olarak girdim, aslında babadan oğula geçen bir meslek yani bir okulu yok. Şöyle: 15-16 yaşında bu denize girersin, bu mesleği böyle öğrenirsin. Hani, gideyim, bir yerde durayım, yirmi sene sonra denize gideyim dersen benim gibi tekneyi bu sene denize çıkarmazsın, bir de şartlar ağır, çıkmadım, bir kişi olunca da girmedim. Baktığınız zaman, bizim mesleğimiz aile mesleği, 4 kişi, 5 kişi, 6 kişi, kardeş; böyle olunca da yapacak bir şey yok, mecbur gidiyor, zarar etse de bir şekilde çıkıyor, ailenin çarkı dönüyor, bunu yapmak zorundayız yıllardır.

Giresun'a gelince... Ben görev eriyim, ben de o bölgede balıkçılık yapıyorum, oradaki arkadaşlarım için, gelen balık için bir şey diyemeyeceğim. Tabii, aşıktan bir şekilde geliyor, gelmediği zaman da oluyor. Dediğim gibi, yıllar önce çarkı döndürüyorduk, baktığınız zaman, Giresun ile Eynesil arasında o gün 6 tane tekne vardı, 7 tane tekne vardı, bugün 15 tane tekne var o arada; Trabzon ile Giresun arasında 20 tane tekne vardı, bugün 50 tane tekne var. Devlet ruhsat vermiyor, bir şekilde tekne geliyor, ben de anlamıyorum, kafam karışıyor, ne oluyor, ben de çözemiyorum. Mal değerlendikçe, balık değerlendikçe, bilmem ne değerlendikçe -tekne sayısı- bir şekilde küçük, büyük hemen denize giriliyor. Dediğim gibi, akaryakıt fiyatları arttı, masraflar çoğaldı, şimdi kara kara düşünüyoruz ne olacak, ne edeceğiz diye yani zor.

Ben şu sorulara cevap vereyim. Evet, istavrit balığıyla ilgili, bu yasaklarla ilgili biz gittik geldik; balık bir beş altı senedir büyümüyor. Bir araştırma yapılmış yurt dışında, bir hocadan bunu duymuştum "İklim şartlarından büyümüyor olabilir." dedi. Çok ince istavrit var, bakıyorum, her taraf istavrit, boyu da bize 13 santimin altı yasak, balıklar 12 santim, biz balığı tuttuğumuz zaman Sahil Güvenlikten ceza yiyoruz. Dediğim gibi, benim teknede 4 kasa balık buldu Sahil Güvenlik, 4 kasa yüzünden benim ruhsatım bir kereliğine alındı; ikinci defa yapsaydım bunu, olsaydı küçük istavrit, ruhsatım elimden gidecekti. Dedik ki: Bu balık büyümüyor 13 santime, bunun boyunu 12 santime alın da bari ruhsatımız elimizden gitmesin, balık boyuyla da onun için uğraştık. Hocalarımız çıktı, gittiler Gürcistan'dan bilgi getirdiler falan, bizim amacımız oydu. Balık büyümüyor, şöyle büyümüyor, sizin sorunuza da oradan geleceğim: Eskiden iklim şartlarına bakıyoruz, HES'ler yapıldı, HES'lere karşı değiliz, devletçiyiz diyorum, yine olsun, yapılsın ama oradan gelen akarsular vardı, bugün barajlara baktığınız zaman gerçekten bir akan plankton gelmiyor; yağmur yağardı, dereler akardı. Harşit Deresi vardı ya, Harşit Deresi akardı, oradan planktonlar gelirdi denize yani o dereler de eskisi gibi akıyor. Bildiğim kadarıyla Kastamonu'da da büyük dereler vardı, o dereler de eskisi gibi akıyor.

OTURUM BAŞKANI NAZIM ELMAS – Tabii, derelerde çakıl ocakları da olunca biraz daha...

ERTUĞRUL GAZİ KONAL (Giresun) – Bizim zamanımızda Harşit Deresi şarıl şarıldı.

DENİZ ÜRÜNLERİ AVCILARI ÜRETİCİLERİ MERKEZ BİRLİĞİ İSTANBUL TEMSİLCİSİ MURAT KUL – İklim şartlarından dolayı birçok yerden gerçekten akıntılar da gelmiyor. Savunmuyorum balıkçılığı yani şey yapmıyorum... Kendimizi hem bir taraftan savunacağım hem yanlışları da söyleyeceğim, gözlemlediğimiz şeyleri de söyleyeceğim yani karşılaştığımız şeyleri de söyleyeceğim. Oradan bunlar da gelmiyor. Eskiden bunlarla beslenebiliyordu, balıklar geliyordu,

kışlama da yapabiliyordu. Baktığımız zaman, oradan, derelerden bir soğuk su geldiğinde “kuyu” diye tabir ettiğimiz yere giriyordu balıklar. E, sıcak su, havalar gerçekten sıcak gidiyor, balık göçünü biraz daha hızlandırdı. Bizim biraz da teknelerimizin fazla olması, gürültünün de olması hızlı bir şekilde, zaten göç olduğunda... Hamsi göç yapar, batıdan başlar, doğuya doğru göç yapar; eskiden, tekneler az olduğu zaman, o dereler de daha iyi aktığı zaman planktonlarla besleniyordu balık, bir aylık göçünü dört ayda yapıyordu, şimdi dört aylık göçü bir ayda tamamlıyor, arada tuttuk tuttuk, tutamadık, ya Gürcistan’da ya da karşı kıyıda, Abhazya’da.

Bölgesel avcılık... Tarım Bakanlığı bunu çalışıyor, bölgesel avcılığı şöyle çalışıyor diye biliyorum: “Şu tekne şuraya girmesin, bu tekne şuraya girmesin.” anlamında değil de “Benim bölgemde kıyı yasağı olsun. Benim bölgemde ağ göz açıklığı şöyle olsun...” Dediğim gibi, 396 tane balıkçı teknesi var, 700 tane trol teknesi var, ben kalkıp burada bir şey dediğim zaman gerçekten sorun yaşıyoruz yani “Bizim adımıza gittiniz, bunu söylediniz...” Sahaya inmek bunun için çok önemli, nabız yoklamak bunun için çok önemli, ikna etmek, ilk önce balıkçımızı ikna edip anlatmak çok önemli. Dediğim gibi, bir okul okumadık, bir üniversite okumadık, cahilliğimize verin, bilmiyoruz, böyleyiz; bize bunu daha iyi, belki tane tane anlatmak gerekir, izah etmek lazım, demek lazım ki “Böyle olursa daha çok kazanacaksınız.” Bunları anlatmak lazım. Bizim eskiden bir Danışma Kurulumuz vardı, Danışma Kuruluna -bildiğim kadarıyla- 10 veya 15 tane birlik katılırdı, işte Ziraat Bankasından tutun Sahil Güvenliğe kadar. İşte, bu Komisyonun bir öncesi oydu, orada karar verilirdi, bir şeye oradan karşı çıkılırdı, Ziraat Bankası “Dur, krediyi ben alamam.” derdi. Yani birçok sıkıntıdan buralara geldik. Komisyon kuruldu -tabii, benim şahsi fikrim- Komisyon kurulurken ben düşündüm, olmasaydı dedim. Neden? Ben bunu, balıkçılığı nasıl anlatacağım? Yeni gelen var, içinde bilmeyen var, bilen de var, çalışmış olan insanlar da var ama tekrar anlatmak, işin içine girmeden bilmek gerçekten zor. Şu da oluyor: Biri çıkıyor oradan, geliyor, bir akıl, bir fikir veriyor, kafa allak bullak oluyor, karışıyor, işin içinden nasıl çıkacağımıza siz de şaşırıyorsunuz. Ben geliyorum, ben burada konuştum, üniversiteden bir hoca gelecek “Hayır, olmaz, onun dediği doğru değil, benim dediğim doğru.” diyecek. Ben de karşılaşıyorum, bir kooperatif başkanı çıkıyor, diyor ki: “O nasıl hocadır, en iyi hoca benim, ben ondan daha iyi bilirim.” Şimdi, gel ona anlat. Biz de arada kalıyoruz ki bunu orkinos konusunda da çok yaşadık, başa bela; inşallah, düzelir, burada amacını söylediler. Fikri veriyoruz, böyle olmaz diyoruz, birisi menfaatine göre istiyor, birisi “Böyle olsun.” diyor, inanın, işin içinden çıkamıyoruz. Bazen diyorum ki: Ben bunu bırakayım, hasta oldum yani ben bu yükü kaldıramıyorum, temsil etmeyeyim. İçim el vermiyor çünkü ben balıkçıyım, benim yanımda da 35-40 kişi çalışıyor ve ben bununla beraber okudum, benim çocuklarım da buradan kazandığımla okuyor. İçim el vermiyor, dönüp dolaşıp geliyorum, diyorum ki: Ben bu balıkçılığın hakkını yine savunayım, bir şekilde savunuyoruz.

Balıkçılık teknolojileri mühendisleri... Sayın Vekilim, su ürünleri mühendisleri konusunda biz dedik ki: Teknelere alalım. Teknelere alırken de bizim jurnaller var, defterler var, onları da doldurur. Ayriyeten, şunu da yapalım dedik: Üniversitede okuyanlara, su ürünleri mühendislerine balıkçı gemisi kaptanlığı belgesi de verilsin, bu eğitimi de alsınlar çünkü evrak konusunda eksiklik çekiyoruz. Kaptan, kaptanlığı biliyor, çocukluktan yetişmiş, okulunu okumamış ama belge yok, sınava girecek, İngilizce yok, bunu alamıyorsun. Alamadığımız zaman ileride bizim için bunlar çok problem olacak. Şunu da düşündük: “Ya, denize gelmeyin.” olacak, “Midem bulandı.” diyecek, birisi “Denize çıkmıyorum.” diyecek; 10 bin liralık maaşı olacak 50 bin lira, biz o adamı nereden bulacağız dedik. Ondan sonra dedim ki: Ben bunu biraz geriye çekeyim, birkaç sene biraz kenarda dursun. Sonra biri dedi ki: “Maaşımı devlet versin.” Devlet de kime bakacak, onun maaşını mı verecek, onunla mı uğraşacak, hangisiyle uğraşacak? O biraz orada kaldı. Yani bu da bizim için sıkıntı; tamam, ben de isterim, çok güzel, teknede bir su ürünleri mühendisi olsun, orkinosta mühendisler geliyor, birbirimize akıl veriyoruz, fikir

alışverişinde bulunuyoruz. Yani bir tane jurnalimi tutsa, kaptan kâğıdını kullansam iyi ama ileride bu da sıkıntı doğurabilir. İşte, dediğim gibi “Ben gelemem, midem bulanır.” Ben ne yapacağım? Ondan sonra, su ürünleri mühendisi peşinde koşacağım, o onu arayacak, dediğim gibi, 20 bin liralık maaşı 60 bin lira olacak. Bu gibi şeyler de karşımıza çıkabilir. Buna nasıl bir çözüm bulunabilir? Çözüm bulunursa amenna, başımızın üstünde yeri var, gelsin, baksın, işin yanında olsun, sorun değil ama dediğim gibi, bunu da yine arkadaşlara...

Tabii, kooperatife gidiyorsunuz, kooperatifteki küçük balıkçıların başımızın üstünde yeri var, orada 20 metre, 30 metre, 40 metre teknesi olan kişileri de kooperatife gittiğiniz zaman davet edin, onlarla da belki ayrı oturabilirsiniz. Trolcü olsun, orta su trolcüsü olsun, gırgırcı olsun -şimdi gırgır diye konuşmuyorum, o zaman, trolcü arkadaşım, orta su trolcüm “Beni unuttun, beni niye konuşmadın?” diyor- salyangozcu olsun, hepsinin kendine has bir sorunu var, kendine has bir sıkıntısı var. Allah hepimizin yardımcısı olsun, bizim de sizin de yani çözmek etmek gerçekten zor.

Barış Vekilim bayağı gezdi, dolaştı, herkesi dinledi. Yani sıkıntı yaşıyorum, ben gittiğim zaman kooperatif başkanı “Beni niye almadın? Benim de anlatacaklarım vardı, ben bilgiliyim.” diyor. Oradan çıkıyorum, öbür kooperatif başkanı beni arayacak, telefonla arayacak “Beni niye almadın? Gerçek balıkçı bendim.” diyecek. Yani yaşadığımız şeyler bunlar. Dediğim gibi, sahaya çıkıp sahada görmek, size ulaşmak, size dokunmak onlar için iyi olacaktır yani sektör için de iyi olacaktır, hem tekneleri görmüş olursunuz, sıkıntıyı görmüş olursunuz; biz de memnuniyet duyarız, sektörü bilmiş olursunuz. Biz de elimizden gelen ne varsa yapmaya razıyız. Dediğim gibi, kötüye giden bir... Laflarımı seçerek konuşuyorum çünkü “Ne kötüye gidiyor?” diyecek, beni yolda yine çevirecek “Her şey güllük güllüştü.” diyecek. Yani gerçekten sıkıntılar var şahsi konuşmak gerekirse. Bir düzene getirmek lazım, yeni yerler bulmak lazım.

Moritanya’ya gittik, Moritanya’da şartlar şimdi ağırlaştı, oradan gelen tekneler var. Angola pazarı var. Somali’ye gittim ben, Somali pazarını araştırdık, dediğim gibi Bakanlık götürmüştü, güvenlik sorunu var. Gerçekten yeni ülkeler bulmamız lazım. Geçen gazetelerde okudum, herhâlde kutuplarda bir şey varmış, cins bir balık varmış -karides cinsiydi herhâlde- o tutulacaktı. Yani Bakanlık ve Genel Müdürlüğün elini biraz daha taşın altına koyup araştırmayı gerçekten yapması lazım. Gidelim çünkü belki buradan 15 kişiyi alıp 15 kişiyi de oradan bulma şansımız olabilir.

İş ve İşçi Bulma Kurumuyla yazın çalışma yapmak lazım, şöyle yapmak lazım: Gerçekten işsiz çok. Paylı kazanıyorsun. İşte “Ağ nasıl tamir edilir? Ağ nasıl dikilir?” İşte bunun belki bir kursu verilebilir. Herkes su ürünleri mühendisi oluyor, balıkçılık teknolojisi mühendisi oluyor, oturuyor masaya, masabaşı iş istiyor. Ya masabaşı iş yok, gel tekneye, kaptanlık yap, bir ipin ucundan tut. Tamam, dört beş aylık bir sezon ama para var, bir şey kazanacaksın, bunları da öğretmek lazım. Yani baktığınız zaman işte tekneyi kullanacak veya “ırgat” dediğimiz o makarayı kullanacak adamlar lazım, bunları eğitmemiz lazım.

OTURUM BAŞKANI NAZIM ELMAS – Peki, İş ve İşçi Bulma Kurumu hangi alanlarda kurs vermeli ki sizin aradığınız elemanlar olsun?

DENİZ ÜRÜNLERİ AVCILARI ÜRETİCİLERİ MERKEZ BİRLİĞİ İSTANBUL TEMSİLCİSİ MURAT KUL – Biz bunu şöyle düşündük: Bir proje yapalım dedik, bunda pilot bölgeler olabilir; işte İstanbul’da Rumeli Feneri, işte Karadeniz’de Samsun Limanı, Trabzon Limanı... Bir tane balıkçı teknesi oraya çekilecek, ağını alacak, diyecekler ki “Bir eğitim var.” ama üç kişi gelecek ama beş kişi gelecek. Devlet elini taşın altına koyup ağ dikmesini, bu teknede nasıl ağ yapılı, yüzmesini, tekne belki denize çıkacak, bir ay o eğitimi aldıktan sonra ağ atacak, herkesin belli bir görevi... Yani sonuçta baktığınız zaman peşten gelen yok. Teknelerde bu sene öyle bir yaşadım ki... Bazı teknelere

işte avans gönderiyorsun “polatka” dediğimiz bir para var, onu gönderiyorsun, adam avansı, parayı alıyor, gelmiyor, bırakıyor gidiyor; onları yaşıyoruz. Kalifiye eleman geliyor, çalışıyor, üç dört gün sonra kaçıp gidiyor. Yani gerçekten sektörde bir eleman sıkıntısı yaşanıyor, ileride daha çok yaşanacak diye düşünüyorum. Bunların da bu Komisyonunda düşünülerek bir önlem alınması... Ben Deniz Ticaret Odasında biraz daha bunlara eğiliyorum çünkü mevcut yasakların bir şekil yerinde durması için, yeni yasaklar gelmemesi için mücadele ediyorum. Hocalar, bilim adamları geliyor “Bu, böyle olmalı; şu, şöyle olmalı.” falan deyip yasaklar getiriyor. Bizim dört beş yılda bir değişen bir sirküler kitabımız var, o kitap burada değil. Vallahi, “2004 yılındakini geri mi getirsek?” diye bazen düşünüyorum. O kitabı geri getirsek, o kitabı koysak belki yüzde 50 düzeltiriz bu denizleri diyorum.

Aldığımız güzel kararlar da oldu, yanlış kararlar da oldu. Dediğim gibi, ben inanıyorum ki gerçekten bizim için burada bir zaman harcıyorsunuz, mücadele veriyorsunuz; teşekkür ederim. Mecliste bir Komisyon kurulmuş -gurur verici- bizim daha iyi nasıl olabileceğimiz, neler yapabileceğimiz, hayat standardımız için buradasınız. Denizlerdeki durumu görüyorsunuz, ortak paydaşımız. Dediğimiz gibi, en lezzetli balıkları yiyoruz, gittiğiniz zaman, Çanakkale’yi, Ege’den geçtiğiniz zaman balıkların lezzeti düşüyor, bir Karadeniz’in, bir Marmara’nın, bir boğazın güzel balıkları hiçbir ülkede yok. Yani biz de isteriz ki tabii, bol şekilde olsun, avlayalım, sofralara getirelim. Çözüm ortak; balıkçı arkadaşlarımızı ikna etmeniz gerekiyor.

OTURUM BAŞKANI NAZIM ELMAS – Evet, çok çok teşekkür ederiz.

Değerli milletvekili arkadaşlarımız, değerli misafirlerimiz; Deniz Ürünleri Avcıları Merkez Birliğinden Başkanımız ve üyeleri konuşmalarını yaptılar.

Buyurun Nihat Bey, size söz veriyorum.

DENİZ ÜRÜNLERİ AVCILARI ÜRETİCİLERİ MERKEZ BİRLİĞİ BAŞKANI NİHAT IŞIK – Sayın Başkanım, değerli milletvekillerim; hepinize çok teşekkür ediyorum.

Dosyalarımızı sizinle paylaştık zaten. 8-9 tane bölge birliklerimizden gelen ana konular vardı, onları zaten uzun uzun konuşmak vakit alacağı için Murat Başkanımız sağ olsun, bir derleyip topladı, sunumumuzu yaptı. Bizi burada dinlediğiniz için hepinize çok teşekkür ediyoruz. Bu maddeleri, dosyadaki maddeleri bir inceleyin çünkü çok önemli maddeler var.

1’inci madde, enerji. Marmara Denizi’nde kurulması gereken rüzgâr enerji santrali kurulursa zaten Marmara Denizi tamamen avcılığa kapanacak yani yasak yapmaya gerek yok. En sonda da bizim bir grafiğimiz var. 24 metre midye çiftlikleri, gemi sahaları; kalan yüzde 33 nettir, avcılık sahasıdır. Dosyamızı da dikkate alırsanız çok sevinirim.

Teşekkür ederim hepinize dinlediğiniz için.

OTURUM BAŞKANI NAZIM ELMAS – DEM-BİR Başkanı Nihat Işık arkadaşımıza, misafirimize teşekkür ediyorum.

Değerli milletvekilleri, Komisyonumuz yerinde ziyaret anlamında üreticiyi, tüketiciyi, denetleyiciyi, düzenleyiciyi dinlemek üzere önümüzdeki haftalarda sahaya çıkacak. Grubumuzdan haberleşeceğiz, nerelere nasıl gideceğimize dair planlamamızı yapacağız.

Ben tekrar Komisyon toplantısına katıldığınız için, misafirlerimize de davetimize icabet edip geldikleri ve bize alanla ilgili çok değerli bilgileri verdikleri için çok çok teşekkür ediyorum.

Barış Bey, buyurun.

BARIŞ KARADENİZ (Sinop) – Bir soru soracaktım arkadaşlara. Bu üniversitedeki akademisyenlerimizin, profesör hocalarımızın... Şimdi, ben az önce bir şeye de takıldım “Su ürünleri teknolojisi öğrencileri -parantez içinde- su ürünleri mühendisleri de dâhil...” Bence çok gereksiz bir ifade gelmiş oraya çünkü o dâhil zaten yani onu belirtmenin... Sizin için demiyorum, sakın yanlış anlamayın. Yani bu su ürünleri hocalarımızın önümüzdeki hafta bu Komisyona davet edilip sahaya çıkılmadan önce bir dinlenmesini talep ediyorum çünkü sahada bulamayız, hocalar sahada yok; sıkıntımız orada. Yani sektör ile akademi kısmı birbirinden ayrılmış, ortada bir havuz var ama bilgi kirliliği var. Yani sahanın aslında akademik kısım ile birleşmesi lazım ki doğru bir sonuç çıksın çünkü gittiğimiz yerlerde de akademisyen hocalarımızı bulacağımızı zannetmiyorum. Önümüzdeki hafta eğer Komisyon da tabii, bunu uygun görürse hocalarımızın buraya gelip bize de bir şeyleri anlatması lazım diye düşünüyorum.

OTURUM BAŞKANI NAZIM ELMAS – Teşekkür ediyorum.

VEHBİ KOÇ (Trabzon) – Sayın Başkanım, müsaade ederseniz, Barış Bey’e katkı vermek istiyorum.

OTURUM BAŞKANI NAZIM ELMAS – Buyurun Sayın Koç.

VEHBİ KOÇ (Trabzon) – Sektörler ilk günlerinde, emekleme aşamasında maalesef akademik dünyadan fazla destek almazlar, alaylı bir şekilde işlerini yürütmeye çalışırlar. Şu anda denizcilikte yani profesyonel gemicilikte de bu iş böyledir, tersanecilikte de böyledir. Benim mezun olduğum yıllarda mümkün olduğu kadar yani fakülte mezunu adamı çalıştırmak istemezlerdi, tersanede de zaten hiç gemi inşa mühendisi olmazdı ama bugün artık işveren işinin bütün yönetimini iyi eğitim almış arkadaşlara bırakıyor.

Şimdi, bizim burada balıkçılık da dünya standartlarında... Murat, biliyorsun, Türkiye’de 35-40 milyon dolarlık balıkçı gemileri yapılıyor. Bunların da sahipleri var, bu da dünyada balıkçılığın bir gerçeği, realitesi.

Şimdi, söz arasında geçiyor, Moritanya’ya gittim, Fas’a gittim, Sudan’a, Angola falan filan... Bu, şu demek: Sektör büyüyor, sektör bir ileriki adıma gidiyor. Orada gemi dolaştırabilmek için -zaten daha önceki konuşmalarında da anlattığım gibi- merkezine insanı aldığımız zaman birisi emekçi, diğeri işveren. Şimdi, birbirinden uzak işimizi yürütüyoruz Sayın Başkanım, yakında bu ikisi birbirine yaklaştığı zaman “international” dediğimiz bir hâl almış olacak yani üçüncü ülkelerin sularında veya işte tarafsız sularda bu işi yapacak noktaya geleceğiz. Dolayısıyla hocalarımızı da dinlemekte fayda var ve inanıyorum ki yakın zamanda bu alanda eğitim alan kardeşlerimiz, diploma sahibi kardeşlerimiz de sektörün hatırı sayılır paydaşı olacaktır.

Teşekkür ediyorum.

OTURUM BAŞKANI NAZIM ELMAS – Son cümleleri söylemiştik ama ondan sonra birkaç öneri geldi, onları da arkadaşlar kaydettiler, not aldılar zaten.

Şimdi, bir yanlış anlama olmasın; tabii, üniversitedeki öğretim üyesi, akademisyen arkadaşlarımız, hocalarımız elbette ki sahanın teorik anlamda düşüncelerini üretenler ve belki de balıkçılığımızın olması gereken yerinin teorisini ve olması gereken yerinin önemini ortaya koyan birtakım fikirleri söylüyorlar. Bazen söylenen sözler bir kısım insanların işine gelmeyebiliyor; işte kısıtlamalardır, alan daraltmalardır, işte tarihî olarak belirlemelerdir. Bu tedbirleri de elbette ki bu işin bilimsel tarafına ağırlıklı olarak ömür vermiş arkadaşlarımız, hocalarımız -bu işi- yapmışlardır; kendilerine ayrıca teşekkür ediyoruz.

Bu arada, önümüzdeki haftalar içinde onların da davetini teklif üzere dikkate alır ve Komisyonumuzun davetiyle burada dinlemiş oluruz.

Ben tekrar hepinize teşekkür ediyorum; iyi günler, iyi çalışmalar diliyorum.

Heyetimize tekrar teşekkürler, sağ olun, var olun; işlerinizde de başarılar diliyoruz.

DENİZ ÜRÜNLERİ AVCILARI ÜRETİCİLERİ MERKEZ BİRLİĞİ İSTANBUL TEMSİLCİSİ
MURAT KUL – Çok sağ olun, teşekkürler.

Saygılar sunuyorum.

Kapanma Saati: 17.12

